

מהדורת תשפ"ב

להשיג קובץ זה ללא תשלום

יש לפנות בטלפון 053-318-7750, או במייל - s0533187750@gmail.com

לעת עתה יצאו לאור בס"ד על הפרקים:

ארבעה אבות, כיצד הרגל, הכונס

אלו מציאות, המפקיד, השואל והבית והעליה.

כמו"כ ניתן להשיג חוברות על חומשים: במדבר, דברים.

בסייעתא דשמיא

ביציאתו מהו אומר

מודה אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי
ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא
שמת חלקי מיושבי קרנות שאני משכים
והם משכימים אני משכים לדברי תורה
והם משכימים לדברים בטלים אני עמל
והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם
רצים אני רץ לחיי העולם הבא והם
רצים לבאר שחת שנאמר "ואתה
אלקים תורידם לבאר שחת אנשי דמים
ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח
בך".

בכניסתו מהו אומר

יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלקי אבותי
שתאיר עיני במאור תורתך ותצילני
מכל מכשול וטעות הן בדיני איסור
והיתר הן בדיני ממונות הן בהוראה הן
בלימוד (שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא
אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי ולא אומר
על טהור טמא ולא על טמא טהור ולא על
מותר אסור ולא על אסור מותר ולא יכשלו
חברי בדבר הלכה ואשמח בהם) "גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך" ומה ששגיתי
כבר העמידני על האמת, "ואל תצל
מפי דבר אמת עד מאד", "כי ה' יתן
חכמה מפיו דעת ותבונה".

פרק השואל את הפרה

פסוקי ד' שומרים

(שמות פרק כ"ב פסוקים ו - י"ד)

כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֶּלִים לְשֹׁמֵר וְגִנֵּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגֵּנֵב יִשְׁלַם שְׁנָיִם: אִם לֹא יִמָּצֵא הַגֵּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֶכֶת רֵעֵהוּ: עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׂוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׁהָ עַל שְׁלֵמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְבַר שְׁנִיָּהּם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנָיִם לְרֵעֵהוּ:	שומר חנם (פסוקים ו' - ח')
כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ שׂוֹר אוֹ שֶׁהָ וְכָל בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר וּמֵת אוֹ נִשְׁבֵּר אוֹ נִשְׁבָּה אֵין רֹאָה: שְׁבַעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֶכֶת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעֻלְיוֹ וְלֹא יִשְׁלַם: וְאִם גִּנֵּב יִגְנֹב מֵעֲמֻוֹ יִשְׁלַם לְבְּעֻלְיוֹ: אִם טָרַף יִטְרֹף יִבְאֶהוּ עַד הַטָּרְפָה לֹא יִשְׁלַם:	שומר שכר (פסוקים ט' - י"ב)
וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבֵּר אוֹ מֵת בְּעֻלְיוֹ אֵין עֲמֻוֹ שְׁלַם יִשְׁלַם: אִם בְּעֻלְיוֹ עֲמֻוֹ לֹא יִשְׁלַם אִם שָׁכִיר הוּא בֹא בְּשָׂכְרוֹ:	שואל - שוכר (פסוקים י"ג - י"ד)

עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק

הלימוד התמידי הוא סוד הקדושה, וזה שעושה תורתו קרעים קרעים, אסף רוח,
מן הראוי לחבל תחבולות, איך לקנות את התמדת הלימוד, ולהתפלל על זה תמיד.
(אגרות חזון איש אגרת ג')

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ד ע"א - ע"ב

מתנני' השואל את הפרה, ושאל בעליה עמה שיעשה עבורו מלאכה, או שכר בעליה עמה

וכן אם שאל הבעלים או שכרן, ואחר כך שאל את הפרה, ומתה, פטור השואל

שנאמר "אם בעליו (המשאיל) עמו (עם השואל במלאכתו), לא ישלם"

אבל אם שאל את הפרה, ואחר כך שאל את הבעלים או שכרן, ומתה, הרי השואל חייב

שנאמר "בעליו אין עמו בשעת שאלה, שלם ישלם" מה משמיע התנא בזה (רש"י)

סיכום דין שאלה בבעלים

ומנלן	ולכן מה הדין אם מתה הפרה	האם בשעת שאלה היו "בעליו עמו"	
			השואל את הפרה ושאל או שכר בעליה עמה
			שאל או שכר את הבעלים ואחר כך שאל את הפרה
			שאל את הפרה ואח"כ שאל או שכר את הבעלים

גמ' מדייקת הגמ', מדקתני סיפא "ואחר כך שאל את הפרה", מכלל דרישא דקתני "עמה", הכוונה עמה ממש

מה הכוונה "עמה ממש" _____

מקשה הגמ', עמה ממש מי משכחת לה, הרי הפרה נקנית לשואל רק במשיכה, ובעלים כבר נשתעבד לו באמירה

"באמירה" מי אומר למי _____ ומה הוא אומר לו (רש"י)

מי נהיה שואל לו ע"י אמירה זו (שם) _____ ומה עדיין לא נקנה (שם)

ולכן מה קשה (שם) _____

מתרצת הגמ', שיש ב' אופנים ששאל את הבעלים ואת הפרה בבת אחת

איבעית אימא, דמיירי כגון, דקיימא פרה בחצרו דשואל, דלא מחסרא משיכה, שאז גם הפרה נקנית באמירה

איבעית אימא, דמיירי דאמר ליה, את גופך לא תשאל, עד שעת משיכת פרתך שאז הבעלים אינם נשאלים בשעת אמירה

ביאור התירוצים

מדוע	האם הבעלים נשאלים לו באותה שעה	באיזו שעה היא נקנית לו שעת אמירה/משיכה	באיזה קנין הוא קנה אותה	היכן עמדה הפרה בשעת שאלה	
					לפי תירוצ' א'
					לפי תירוצ' ב'

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

תנן התם (לעיל דף צ"ג) **ארבעה שומרים הם:** א. שומר חנם, ב. והשואל, ג. נושא שכר (שומר שכר), ד. והשוכר שומר חנם - נשבע על הכל, על כל הדברים ששומרים אחרים חייבים (גניבה, אבידה ואונסים), ופטור, ואינו חייב אלא בפשיעה והשואל - משלם את הכל, אפילו באונסין.

נושא שכר והשוכר - נשבעין על השבירה ועל השבויה ועל המתה דהיינו אונסין, ופטורים, ומשלמים את האבידה ואת הגניבה, אלו שבועות נשבעים על השבירה ועל השבויה ועל המתה (רש"י)

א. _____ ב. _____

סיכום דיני ד' שומרים

שומר חנם	שומר שכר	שואל	שוכר	
ח"ז	ח"ז	ח"ז	ח"ז	בפשיעה
פ"א	ח"ז	ח"ז	ח"ז	בגניבה ואבידה
פ"א	פ"א	ח"ז	פ"א	באונסין

שואלת הגמ', **מנא הני מילי, שפ"ה** _____

משיבה הגמ', **דתנו רבנן, פרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם, שניה בשומר שכר, שלישית בשואל**

סיכום הדינים המפורשים בפרשת שומרים (ע"פ רש"י ד"ה פרשה ראשונה)

	באיזה שומר נאמרה	כתוב בלשון הפסוק האופנים שפטור		כתוב בלשון הפסוק האופנים שחייב	
		המקרה	הדין	המקרה	הדין
פרשה ראשונה כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור	שומר חנם	ולא יזכיר מזה האיש	אין האלהים	אין להחזיר אותו להשבע שלא בשל, משמע שאם בשל ח"ז (רש"י) ז"ל דף ק"ז ע"ב ד"ה שזולה שלא בשל	"אל כל דבר פשע"
פרשה שניה כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה	שומר שכר	אשר לא נשכר או נשכר	שזולה ה' תהיה וזו	אין לזכר יזכר מעל	ישלם כבולו
פרשה שלישית וכי ישאל איש מעם רעהו	שואל	אין בולו על לא ישלם		אין לזכר או את	בולו אין על לא ישלם

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

מקשה הגמ', בשלמא מה שהעמידה הברייטא שפרשה שלישית נאמרה בשואל, שהרי כתוב מפורש "וכי ישאל איש מעם רעהו, ונשבר או מת, בעליו אין עמו, שלם ישלם"

אלא מה שהעמידה הברייטא שפרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם, ופרשה שניה בשומר שכר דלמא איפוך אנא, אם נאמר כן, באיזה שומר נאמרה: פרשה ראשונה _____ פרשה שניה _____

מתרצת הגמ', מסתברא שפרשה שניה נאמרה בשומר שכר, שכן התורה החמירה בה, שהוא חייב בגניבה ואבידה, ומסתבר להחמיר יותר בשומר שכר שמקבל שכר עבור שמירתו

סיכום התירוץ

	האם התורה החמירה או הקילה בה	מה היא הקולא / החומרא	ולכן מסתברא שבאיזה שומר נאמרה
פרשה ראשונה	הקלה	שפאר זלניצה ואזיזה	שומר ח"פ
פרשה שניה	החמירה	לח"ז זלניצה ואזיזה	שומר שכר

מקשה הגמ', אדרבה, מסתבר שפרשה ראשונה נאמרה בשומר שכר, שכן יש בה חומרא שאינה בפרשה שניה, שמשלם תשלומי כפל בטוען טענת גנב, מה טוען השומר (רש"י).

ומה נמצא שקרה באמת (שם) _____ מה דינו במקרה זה (שם) _____

ומנלן (שם) _____

ומדוע בפרשה שניה אין חיוב כפל בטוען טענת גנב (שם) _____

ביאור הקושיא

	מה הדין שנאמר בה כשנגנבה	ומה דין השומר כשנמצא שהוא עצמו גנבה	לפי"ז האם היא חמורה או קלה	ולכן מסתברא שבאיזה שומר נאמרה
פרשה ראשונה	פאר	ח"ז כפל	חמורה	שומר שכר
פרשה שניה	ח"ז	פאר מכפל	קלה	שומר ח"פ

מתרצת הגמ', אפילו הכי, נשמה _____

מכל מקום, איזו פרשה חמורה יותר (רש"י) _____

משום דקרנא שהשומר משלם כשטוען נגנבה, בלא שבועה, פרש "בלא שבועה" (שם) _____

באיזו פרשה נאמר שמשלם "קרנא בלא שבועה" (שם) _____

עדיפא (חמורה יותר) מכפילא שהשומר משלם בשבועה, דהיינו, רק כשנשבע לשקר שנגנב ממנו

באיזו פרשה נאמר שמשלם כפל רק לאחר שנשבע לשקר (שם) _____

סיכום קושית הגמ' והתירוץ

איזו פרשה יותר חמורה	מה החומרה שלו	ולכן מסתברא שאיזו פרשה נאמרה	
		בשומר חנים	בשומר שכר
ראשונה	שמאל כפף באזן אצבע זנב	שניה	ראשונה
שניה	שמאל קרן בלא שזזה	ראשונה	שניה

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

תדע, שְׁמָה (רש"י) _____
 דהא שואל כל הנאה שלו, מדוע כל הנאה שלו (רש"י) _____
 ולכן האם יש להחמיר או להקל בו (שם) _____
 ואינו משלם כשטוען שנגנבה **אלא קרן**, אע"פ שראוי להחמיר בו
 ואם "כפילא בשבועה" עדיפא, מה היה צריך להיות הדין בשואל כשטוען שנגנבה (שם) _____
 ולאילו חומרא הוא יבוא על ידי זה (שם) _____
 סכס, באיזה שומר נאמרה: פרשה ראשונה _____ פרשה שניה _____
 ומה הסברא לומר כן _____

לעיל אמרה הגמ' ששואל "כל הנאה שלו"
 מקשה הגמ', **והשואל** האומנם **כל הנאה שלו**, **והא בעיא מזוני**, למי צריך לתת מזונות _____
 ועל מי זה מוטל _____
 מתרצת הגמ', שיש אופן שאין השואל צריך להאכילה, כגון **דקיימא באגס**, היכן נמצא האגס (רש"י) _____
 מדוע באופן זה הוי כל הנאה שלו _____
 מקשה הגמ', **והא בעיא נטירה**, מה הפירוש "בעיא נטירה" _____
 ולכן האם כל הנאה שלו _____
 מתרצת הגמ', שיש אופן שאין לשואל הוצאות של שמירה, כגון **בנטר מתא**, פרש _____
 מדוע באופן זה אין לשואל הוצאות של שמירה _____
ואיבעית אימא, לא תימא כל הנאה שלו, אלא אימא רוב הנאה שלו
 מדוע אין כל הנאה שלו _____
 ומה היא רוב הנאה שיש לו (רש"י) _____
ואיבעית אימא, שבשאלת כלים הוי כל הנאה שלו, מדוע (רש"י) _____

סיכום התירוצים

לפי"ז האם "כל" או "רוב" הנאה שלו	ומדוע	האם יש לו הוצאות של שמירה	ומדוע	האם יש לו הוצאות של מזונות	מה מיירי ששאל	
כל	בנטר מתא	לא	דקיימא באגס	לא	זהמה	לפי תירוצ א'
זח	****	כן	****	כן	זהמה	לפי תירוצ ב'
כל	שאפשר להניח דגית	לא	כלים לא אכלים	לא	כלים	לפי תירוצ ג'

סכס, במקרים דלהלן, האם הוי כל הנאה שלו או רוב הנאה שלו, ומדוע:

- א. דקיימא באגס, ובעיא נטירה _____
- ב. בנטר מתא, ובעיא מזוני _____
- ג. דקיימא באגס, ובנטר מתא _____
- ד. בשאלת כלים _____

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

הגמ' חוזרת לדון בבביתא שהובאה לעיל:

"נושא שכר והשוכר, נשבעין על השבועה ועל השבויה ועל המתה, ומשלמין את האבידה ואת הגניבה"

סכס, על מה הם חייבים _____ ועל מה הם פטורים _____
שואלת הגמ', **בשלמא** מה ששומר שכר חייב בגניבה, זה משום **דכתיב** בפרשה שלו **"אם גנב יגנב מעמו, ישלם לבועלו"**
אלא אבידה מנא לן, שמה _____

משיבה הגמ', **דתניא** בבביתא, נאמר בשומר שכר **"אם גנב יגנב מעמו, ישלם לבועלו"**, אין לי אלא גניבה, אבידה מנין
תלמוד לומר "אם גנב יגנב", מכפל הלשון לומדים שהוא חייב מכל מקום, דהיינו, שהוא חייב בכל מקרה שאינו יכול להשיב את הפקדון, ואף כשנאבדה ממנו (חוץ מאונס שמפורש בתורה שהוא פטור)

סכס, מנלן ששומר שכר חייב: בגניבה _____ באבידה _____
מקשה הגמ', **הניחא למאן דאמר**, דכשהתורה כתבה כפל לשון, **לא אמרינן** שהוא משום **דדברה תורה כלשון בני אדם**
מה ניחא למ"ד זה _____

אלא למאן דאמר, **אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם**, לפי דבריו האם דורשים מכפל הלשון _____
מאי איכא למימר, מה קשה לפי מ"ד זה _____

מתרצת הגמ', **אמרי במערבא** (בארץ ישראל, שהיא ממערב לבבל), שלומדים ששומר שכר חייב באבידה **מקל וחומר**

ומה גניבה שהיא קלה, **שקרובה לאונס** (שזה קצת אונס), הדין הוא שמשלם

מדוע גניבה קרובה לאונס (ריטבי"א) _____

אבידה שהיא חמורה, **שקרובה לפשיעה**, **לא כל שכן**, שהוא משלם

מדוע אבידה היא קרובה לפשיעה (שם) _____

סיכום הק"ו:

מה היא הקלה _____ במה היא קלה _____ ובכל זאת מה דינו של ש"ש בזה _____

מה היא החמורה _____ במה היא חמורה _____ כל שכן שמה דינו של ש"ש בזה _____

מקשה הגמ', **ואידך**, למי הכוונה (רש"י) _____

מה קשה לפי דבריו _____

מתרצת הגמ', שלפעמים **מילתא דאתיא בקל וחומר**, מכל מקום **טרח וכתב לה קרא**

מה הדבר שאפשר ללמוד בקל וחומר _____

ומה הפירוש "טרח וכתב לה קרא" _____

סיכום מהיכן לומדים ששומר שכר והשוכר חייבים באבידה

מדוע נאמר "גנב יגנב"	מניין שהם חייבים באבידה	כשיש כפל לשון האם ניתן ללמוד ממנו	
הרי אפשר ללמוד מק"ו אלתא דאתא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא	מ"גנב יגנב"	ן	למ"ד לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם
דברה תורה כלשון בני אדם	אלתא וחומר	לא	למ"ד אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

המשך ביאור המשנה שהובאה לעיל: "והשואל משלם את הכל"

שואלת הגמ', בשלמא מה שהוא חייב על שבורה ומתה, מפורש בפסוק דכתיב "וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבַּר או

מֵת, בְּעֵלְיוֹ אֵין עֲמֹו שְׁלָם וְשְׁלָם", אלא שבויה בשואל, מנא לן שהוא חייב

וכי תימא נילף משבורה ומתה, באר איך אפשר ללמוד משבורה ומתה

הרי אפשר לפרוק, מה לשבורה ומתה, שכן אונסא דסליק אדעתא הוא, ולכן הוא חייב

מדוע זו סיבה לחייבו (רש"י)

תאמר בשבויה, שכן אונסא דלא סליק אדעתא הוא, ולכן מה הייתי אומר

ומדוע (שם)

משיבה הגמ', אלא כך אפשר ללמוד ששואל חייב בשבויה

נאמרה 'שבורה ומתה' בשואל, מה לשון הפסוק

ונאמרה 'שבורה ומתה' בשומר שכר, מה לשון הפסוק

מה להלן, באיזה שומר שמה הדין אצלו בשבורה ומתה

שבויה עמו, שגם בשבויה מה הדין

אף כאן, באיזה שומר שמה הדין אצלו בשבורה ומתה

שבויה עמו, שגם בשבויה מה יהיה הדין

דוחה הגמ', איכא למיפרך, מה לשומר שכר, שכן מה שהשווה הפסוק שבויה לשבורה ומתה, הוא לפטור, ולגבי פטור

מסתבר לפטור שבויה, שכן זה אונס דלא סליק אדעתא

תאמר בשואל, שכן לחיוב, ולכן מה יהיה הדין בשבויה

מדוע (רש"י)

סכס, היכן השוותה התורה שבויה לשבורה ומתה

האם אפשר ללמוד מזה שגם בשואל אפשר להשוות שבויה לשבורה ומתה:

לפי ההוה אמינא

לפי הדיחוי ומדוע

הקדמה להמשך דברי הגמ': נחלקו ר' יונתן ור' יאשיה, כשכתוב בתורה ב' דברים שמחוברים

באות ו', האם הכוונה שאין דין זה נוהג אלא אם יש את ב' הדברים יחד, או אפילו אם יש רק

אחד מהם, כגון: בפסוק "אביו ואמו קלל", האם הכוונה שחייב דווקא כשקלל גם את אביו וגם

את אמו, או אפילו אם קלל רק אחד מהם.

מסקנת הגמ', אלא לומדים ששואל חייב על שבויה כר' נתן

דתניא ר' נתן אומר, נאמר בפרשת שואל "וְנִשְׁבַּר או מֵת", המילה "או" בא לרבות שבויה

מקשה הגמ', האי "או" מיבעיא ליה לחלק, דסלקא דעתך אמינא, עד דמיתברא ומתה לא מחייב

לפי זה מה יהיה הדין אם רק נשברה אבל לא מתה

קמ"ל, מי משמיע לנו ומה הוא משמיע לנו

ומבארת הגמ', הניחא שאפשר ללמוד מ"או", לר' יונתן, שמה הוא סובר (רש"י)

שלפי דבריו מה המשמעות של 'ונשבר ומת' (שם)

ומדוע ניחא לפי דבריו (שם)

אלא לר' יאשיה, שסובר שכשכתוב "ו" הכוונה דווקא כששניהם יחד, מאי איכא למימר

מה קשה לפי דבריו

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

ומביאה הגמ' את הברייתא שבה נחלקו רבי יאשיה ורבי יונתן:

דתניא, "איש אשר יקלל את אביו ואמו מות יומת", אין לי שחייב, אלא אם קילל אביו ואמו

קילל אביו בלא אמו, או אמו בלא אביו, מניין שגם הוא חייב מיתה

תלמוד לומר בהמשך הפסוק, "אביו ואמו קלל", משמע אביו בלבד קלל חייב, או אמו בלבד קלל חייב, דברי רבי יאשיה

איך משמע שהוא חייב אם קילל: רק את אביו (רש"י) _____ רק את אמו (שם) _____

רבי יונתן אומר, שא"צ ללמוד זאת מ"אביו ואמו קלל", משום ד"איש אשר יקלל את אביו ואמו" משמע שניהם כאחד,

ומשמע גם כן, כל אחד בפני עצמו, עד שיפרוט לך הכתוב "יחדו"

היכן פָּרַט הכתוב "יחדו", כתוב לשון הפסוק (דברים כ"ב י') _____

ומה לומדים מזה לפי רבי יונתן (רש"י שם) _____

לפי דבריו האם צריך את הפסוק "אביו ואמו קלל" לחלק _____

א"כ מה לומדים מזה (שם) _____

סיכום מחלוקת ר' יאשיה ור' יונתן

מה לומדים מ"אביו ואמו קלל"	מנא לן שאם קילל רק אביו או רק אמו, שהוא חייב	האם המשמעות של "ויו" שניהם ביחד / כ"א בפני עצמו	
לפי רבי יאשיה	לפי רבי יאשיה	לפי רבי יאשיה	לפי רבי יאשיה
לפי רבי יונתן	לפי רבי יונתן	לפי רבי יונתן	לפי רבי יונתן

סכס, למסקנא מנא לן ששואל חייב גם על שבוייה _____

ומה קשה לפי רבי יאשיה _____

מתרצת הגמ', **אפילו תימא ר' יאשיה, לחלק הכא, היכן** _____

לא צריך, מה לא צריך _____

מאי טעמא, סברא הוא, שְׁמָה (רש"י) _____

דמה לי קטלה כולה (מתה), מה לי קטלה פלגא, מה המקרה של "קטלה פלגא" _____

מה הדין בקטלה כולה _____ כמו כן מה הדין בקטלה פלגא _____

סכס, מהיכן לומדים ששואל חייב גם על שבוייה _____

ומדוע לא צריך את זה כדי לחלק: לפי רבי יאשיה _____

לפי רבי יונתן _____

סיכום מהיכן לומדים ששואל חייב בשבוייה

מהיכן לומדים	באר הלימוד	הדיחוי	
לפי רבי יאשיה	לפי רבי יאשיה	לפי רבי יאשיה	לפי רבי יאשיה
לפי רבי יונתן	לפי רבי יונתן	לפי רבי יונתן	לפי רבי יונתן
למסקנת הגמ'	למסקנת הגמ'	למסקנת הגמ'	למסקנת הגמ'

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

שואלת הגמ', גניבה ואבידה בשואל, מנא לן שהוא חייב

וכי תימא נילף משבורה ומתה, באר הלימוד

אפשר לדחות, מה לשבורה ומתה הטעם שהוא חייב, הוא משום דלא אפשר למיטרח ואתויי

תאמר בגניבה ואבידה, דאפשר למיטרח ואתויי, מי יכול לטרוח ולהביא את הבהמה (רש"י)

ולכן מה צריך להיות הדין בגניבה ואבידה

מסקנת הגמ', אלא כי הא דתניא בברייתא, על מה שנאמר בשואל, "וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת"

אין לי שיהא חייב אלא בשבורה ומתה, גניבה ואבידה מנין שגם בהם הוא חייב

אמרת קל וחומר, ומה שומר שכר הקל, שפטור משבורה ומתה, דכתיב "וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת" אוֹ נִשְׁפָּר אוֹ נִשְׁפָּה אֵין רָאָה, שְׂכָרֶת ה'

תְּהִיָּה בֵּין נִשְׁפָּהֶם וְגו', וְלֹא יִשְׁלָם, בכל זאת הוא חייב בגניבה ואבידה

שואל החמור, שחייב בשבורה ומתה, אינו דין שחייב בגניבה ואבידה, ביאור הק"ו:

מי הוא הקל _____ במה הוא קל _____ ובכל זאת מה דינו בגניבה ואבידה _____

מי הוא החמור _____ במה הוא חמור _____ כל שכן שמה דינו בגניבה ואבידה _____

ומסיימת הברייתא, וזה הוא קל וחומר שאין עליו תשובה, מה הכוונה "תשובה" (רש"י) _____

שואלת הגמ', מאי אין עליו תשובה, באר את השאלה (רש"י) _____

משיבה הגמ', וכי תימא איכא למיפרך, מה לשומר שכר הטעם שהוא חייב בגניבה ואבידה

שכן יש לו חומרא, שמשלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין

ביאור הפירכא

ומדוע	ולכן מה דינו אם נמצא שהוא עצמו גנב	ומדוע	האם הוא חייב כשנגנב ע"י לסטים מזויין	
שפאר ע"ז א"א ע"ז ע"ז	משלם כפל	א"א	לא	שומר שכר
שלא פאר ע"ז א"א ע"ז ע"ז	אינו משלם כפל אלא קרן בלבד	שואל ח"ז א"א ע"ז	כן	שואל

סכמ, איזו חומרה יש בש"ש שאין בשואל _____

ומבאר הגמ' שאין זו פירכא, דאפילו הכי שאינו משלם כפל בטוען טענת לסטים מזויין

מכל מקום, קרנא דשואל משלם בלא שבועה, עדיפא, ממה זה יותר חמור _____

איבעית אימא, שאין זו פירכא, משום דקסבר האי תנא, לסטים מזויין גזלן הוא ולא גנב, ולכן אינו משלם כפל בטוען

טענת לסטים מזויין, באר מדוע (רש"י) _____

סכמ, מניין ששואל חייב בגניבה ואבידה _____

סיכום המקור לחיובי שומר שכר ושואל

למסקנא מהיכן זה נלמד	על איזה חיוב שואלת הגמ' "מנא לן"	כתוב לשון הפסוק	איזה חיוב נאמר מפורש בתורה	
למ"ד לא דברה תורה כלשון בני א"א מכאן לשון "ע"ז ע"ז"	אבידה	"ואם ע"ז יע"ז א"א יע"ז"	ע"ז	בשומר שכר
למ"ד דברה תורה כלשון בני א"א קל וחומר מע"ז				
"וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת"	שליה	"וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת עַל אֵין ע"ז"	שליה ומתה	בשואל
ק"ל משומר שכר	ע"ז ואבידה			

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

שואלת הגמ', **אשכחן לחיוב**, שמי חייב (רש"י) _____ ועל מה הוא חייב (שם) _____
 ובאיזה אופן הוא חייב (שם) _____
לפטור, מנא לן, שבאיזה אופן יהיה פטור (רש"י) _____
וכי תימא נילף שהוא פטור, **משבורה ומתה**, שמה דינו בזה כשבעליו עמו _____
 כמו כן בגניבה ואבידה מה יהיה הדין אם בעליו עמו _____
 אין לומר כן, משום דיש לפרוק, **מה לשבורה ומתה**, שהוא פטור כשבעליו עמו, **שכן אונס**
משא"כ בגניבה ואבידה מה יהיה הדין _____ ומדוע _____
 משיבה הגמ', **אלא גמר** ששואל פטור בגניבה ואבידה כש"בעליו עמו", **משומר שכר**
 שמה דינו בגניבה ואבידה כשבעליו עמו (רש"י) _____
 שואלת הגמ', **ושומר שכר גופיה מנלן**, שפ"ה _____
 משיבה הגמ', **גמרי חיובא דשומר שכר**, על מה שומר שכר חייב (רש"י) _____
מחיובא דשואל, מאיזה חיוב של שואל (רש"י) _____
מה להלן בשואל, הדין הוא שבבעלים פטור, **אף כאן** בשומר שכר, ג"כ הדין הוא שבבעלים פטור

סיכום הלימוד ששומר שכר פטור בגניבה ואבידה בבעליו עמו

	לאיזה שומר הכוונה	ובאיזה חיוב	מה הדין בבעליו עמו
מה להלן	שואל	אונס	פטור
אף כאן	שומר שכר	גניבה ואבידה	גם כן פטור

סכס, האם הפטור של "בעליו עמו" בשואל הוא גם על גניבה ואבידה _____
 ומנא לן _____
 ושומר שכר עצמו מנלן דפטור בבעליו עמו _____
 שואלת הגמ', **במאי** (באיזו דרשה) **גמר** שומר שכר משואל, **אי במה מצינו**, דהיינו, שכמו שמצינו דין מסוים במקום אחד,
 הדין כן בכל מקום הדומה לו _____
 הרי **איכא למיפרך**, **כדפרכינן**, **שכן אונס**, באר את הפירכא _____
 משיבה הגמ', **אלא** לומדים זאת, ממה **דאמר קרא "וכי ישאל"**, וי"ו מוסיף על ענין ראשון, **וילמד עליון מתחתון**
לאיזה וי"ו הכוונה _____ ובאיזה שומר איירי "ענין ראשון" _____

ביאור איך לומדים שומר שכר משואל

	באיזה שומר מיירי	האם הוא המלמד או הנלמד	על מה הוא חייב	ומנא לן שהוא פטור בזה בבעליו עמו
תחתון	שואל	נלמד	אונס	מפרש דפסוק "אף פצולא וטא לא יתלך"
עליון	שומר שכר	נלמד	גניבה ואבידה	נראה דהיקש משואל "וכי ישאל"

סכס, שומר שכר שפטור בגניבה ואבידה בבעליו עמו, נלמד משואל :
 באיזה דרשה אין ללומדו _____ שמה אפשר לפרוק _____
 וכיצד הוא נלמד לפי המסקנא _____
 ומדוע אין את הפירכא הנ"ל (רש"י ד"ה וילמד) _____

המשך בבא מציעא דף צ"ד ע"ב - דף צ"ה ע"א

לעיל למדנו שהפטור של שואל בגניבה ואבידה כש"בעליו עמו" נלמד משומר שכר

מקשה הגמ', ואכתי, שואל משומר שכר לא גמר (אי אפשר ללמוד)

משום דאיכא למיפרך, מה לשומר שכר שהוא קל, שכן פטור בשבורה ומתה אפילו שלא בבעלים

ולכן מה דינו בגניבה ואבידה כש"בעליו עמו"

תאמר בשואל שהוא חמור, שחייב בשבורה ומתה שלא בבעלים

ולכן מה צריך להיות דינו בגניבה ואבידה כש"בעליו עמו"

מתרצת הגמ', אלא הפטור של שואל נלמד כך

שהרי גניבה ואבידה בשואל לחיובא כשאין בעליו עמו, מנלו, דגמר בק"ו משומר שכר, ואם כן יש לומר דיו לבא מן

הדין להיות כנדון, פירוש, שהדבר הנלמד אינו יכול להיות חמור יותר מהמלמד,

מה גניבה ואבידה דשומר שכר, הדין הוא שבבעלים פטור, אף גניבה ואבידה דשואל, נמי הדין הוא שבבעלים פטור

ביאור "דיו לבא מן הדין להיות כנדון"

מי הוא ה"נדון" (המלמד) ומה דינו בגניבה ואבידה בבעלים

מי הוא "בא מן הדין" ולכן גם אצלו מה צריך להיות הדין

סכס, מהיכן לומדים ששואל חייב בגניבה ואבידה

ומה הדין בשומר שכר בגניבה ואבידה כשבעליו עמו

ולכן מה צריך להיות בשואל בגניבה ואבידה כשבעליו עמו

ומדוע

מקשה הגמ', הניחא ששואל פטור בגניבה ואבידה בבעליו עמו, למאן דאית ליה דיו כיון שנלמד משומר שכר

אלא למאן דלית ליה דיו, מי סובר כן (רש"י)

מאי איכא למימר, מה קשה למ"ד זה

מתרצת הגמ', אלא לומדים זאת, ממה דאמר קרא בפרשת שואל "וְכִי יִשְׁאֹל" וי"ו מוסיף על ענין ראשון, (שומר שכר)

וילמד עליון (שומר שכר) מתחתון (משואל), מה לומדים (רש"י)

ותחתון (שואל) מעליון (שומר שכר), מה לומדים (שם)

ומדוע אי אפשר לפרוך, מה לשבורה ומתה, שכן אונס (שם)

סיכום איך לומדים ששואל פטור בגניבה ואבידה ב"בעליו עמו"

הדיחוי	באר הלימוד	
שאפשר לאר שרק שזורה ומתה פטור זלל שטה אונס, משא"כ גניבה ואבידה	כא שהשואל פטור לא אונס זלל הוא פטור גם לא גניבה ואבידה זלל	"וכי תימא נילף משבורה ומתה"
מה לשומר שכר שהוא קל שפטור שזורה ומתה	זמה מצ"ל משומר שכר שפטור שזורה ואבידה זלל	לפי הוה אמינא א'
למ"ד לא אמרין דיו מאי איכא למימר	כיון שנתאד מש"ש דיו לבא מן הדין להיות כנדון	לפי הוה אמינא ב'
****	"וכי יִשְׁאֹל" וי"ו מוסיף על ענין ראשון ולמד עליון מתחתון ומתחתון מעליון	למסקנת הגמ'

המשך בבא מצינא

סיכום חיובי ד' שומרים

		שומר חינום	שומר שכר ושוכר	שואל
פשיעה	הדין	ח"י	ח"י	ח"י
	מנא לן	"אל כל דבר פשע" (רש"י דף 37. ד"ה אש"ח)	ק"ו משומר חינום (זהמשך הלמי לכלי פשיעה זכאליס)	ק"ו משומר חינום (זהמשך הלמי לכלי פשיעה זכאליס)
גניבה	הדין	פסור	ח"י	ח"י
	מנא לן	"אם לא ימצא הנזק ונקרע לכל הבית אל האלהים אם לא שם ידו במאכרת רעהו"	"ואם לנזק ינזק מעמו, ישלם לבטליו"	ק"ו, משומר שכר הקל שחייב לגניבה, שואל החומר אינו דין שחייב לגניבה. ואין בתוס' דף 37. ד"ה ו"י
אבידה	הדין	פסור	ח"י	ח"י
	מנא לן		למ"ד דבר תורה כלשון בנ"א מכאן לשון "לנזק ינזק" למ"ד דבר תורה בלשון בנ"א קל וחומר מגניבה	כנ"ל לגניבה
שבורה ומתה	הדין	פסור	פסור	ח"י
	מנא לן	ק"ו מגניבה (רמב"ם שאלה ופקדון ד' 2)	"...ומת או נשבר או נשדה אין ראיה, שזלת הי תהיה בין שניהם, אם לא שם ידו במאכרת רעהו, ולקח בטליו ולא ישלם."	"ונשבר או מת בטליו אין עמו, שלם ישלם"
שבויה	הדין	פסור	פסור	ח"י
	מנא לן	כנ"ל בשזורה ומתה	"...ומת או נשבר או נשדה אין ראיה, שזלת הי תהיה בין שניהם, אם לא שם ידו במאכרת רעהו, ולקח בטליו ולא ישלם."	"ונשבר או מת"
בעליו עמו לגבי אונסין	הדין	הוא פסור באונסין	הם פסורים באונסין לם שאין בטליו עמו	פסור
	מנא לן	לם שאין בטליו עמו		"אם בטליו עמו לא ישלם"
בעליו עמו לגבי גניבה ואבידה	הדין	כנ"ל	פסור	פסור
	מנא לן		נאמד משואל "וכי יפא" ויין מוסף על עין ראשון ונאמד עליון מתחתן, וחתן מעליון	נאמד משומר שכר "וכי יפא" ויין מוסף על עין ראשון ונאמד עליון מתחתן, וחתן מעליון
בעליו עמו לגבי פשיעה	הדין	זהמשך הלמי פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר חייב, וחד אמר פסור		
	מנא לן	למ"ד חייב, מקרא נדרש רק לפני - למ"ד פסור, מקרא נדרש לפני פניו		

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ה ע"א - ע"ב

איתמר, פשיעה בבעלים, באר מה המקרה (רש"י) _____
פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר, שהשומר חייב, וחד אמר, שהוא פטור
ומבאר הגמ' שהטעם של מאן דאמר חייב, הוא משום דקסבר מקרא (פסוק) נדרש לפניו, ולא לפני פניו
"מקרא נדרש" לאיזה פסוק הכוונה (רש"י) _____ באיזה שומר מיירי
"לפניו" איזו פרשה נכתבה לפניו (רש"י) _____ ובאיזו דרשה היא נלמדת (שם) _____
כוונתו שבפרשת שואל כתוב "וכי ישאל" עם וא"ו, שמקישו לפרשה שלפניו
"ולא לפני פניו" איזו פרשה נכתבה לפני פניו (רש"י) _____
ומדוע אינו נדרש לפני פניו (שם) _____
הלכך כיון שהמקרא אינו נדרש לפני פניו, הפטור של "אם בעליו עמו" אשומר חנם לא כתיב
שעל מה הוא חייב _____ ומנלן (רש"י) _____
ועתה מבאר הגמ' מדוע גם שומר שכר ושואל חייבים בפשיעה בבעלים
ופשיעה נמי בשומר שכר ובשואל, הרי לא כתיב בפירוש שהם חייבים
הלכך, בשומר שכר ובשואל לחיוב בפשיעה, אתיא בקל וחומר משומר חנם
והק"ו הוא, מה שומר חנם הקל, חייב בפשיעה, שומר שכר ושואל החמורים, לא כ"ש שחייבים בפשיעה
אבל פשיעה בבעלים לפטור, אף בשומר שכר ובשואל, לא, מה לא _____
מאי טעמא, דכי כתיב "אם בעליו עמו לא ישלם" אשואל ואשומר שכר, רק אהנך חיובי דכתיב בהו בהדיא הוא
דמיכתב, דהיינו גניבה ואבידה ואונסים, אבל לא על פשיעה שנלמד בק"ו.
סיכום דבריו, הפטור של "בעליו עמו" נאמר רק על החיובים שכתובים בהם מפורש, ולא מה שלומדים מדרשה.
סכום, מה הטעם של מ"ד פשיעה בבעלים חייב:

בשומר חנם _____
בשומר שכר ובשואל _____
ועתה מפרשת הגמ' שהטעם של מאן דאמר פטור, משום דקסבר, מקרא נדרש לפניו (שומר שכר) ולפני פניו (שומר
חנם), וכי כתיב הפטור של "אם בעליו עמו", אשומר חנם נמי כתיב, על מה הוא חייב _____
ומה הדין אם בעליו עמו לפי מאן דאמר זה _____
לפי זה גם בשומר שכר ושואל מה הדין בפשיעה בבעלים _____
והפטור בהם נלמד משומר חנם (עיין בשטמ"ק כיצד זה נלמד).

ביאור המחלוקת בדין פשיעה בבעלים

בשומר שכר ושואל	בשומר חנם	
הפסוק נאמר רק על מה שמפורש בפסוק ולא על מה שנלמד משומר חנם	הפסוק נדרש לפניו ולא לפני פניו	מה הטעם של מאן דאמר חייב
נלמד משומר חנם	הפסוק נדרש גם לפני פניו	מה הטעם של מאן דאמר פטור

סכום, מה הדין של "בעליו עמו" במקרים הבאים: שואל באונסין _____
שומר שכר ושואל בגניבה ואבידה _____ כל השומרים בפשיעה

המשך בבא מציעא דף צ"ה ע"א - ע"ב

מקשה הגמ', **תנן** במשנתנו, **השואל את הפרה ושאל בעליה עמה**, או **השואל את הפרה ושכר בעליה עמה**, או **שאל בעליה או שכרן**, ואחר כך **שאל את הפרה ומתה**, פטור ואילו **בשומר חנם לא קתני**, מה לא קתני (רש"י) _____

ומדוע לא קתני (שם) _____
אם כן על מי קשה _____

מתרצת הגמ', **ולטעמין** (לשיטתך), לאיזה מ"ד הכוונה _____

גם כן קשה, וכי **שומר שכר** שהוא פטור בגניבה ואבידה בבעלים, **מי קתני** במשנה
אלא הטעם דלא קתני, הוא משום שה**תנא**, **מילתא דכתיבא** בתורה **בהדיא** (שבבעלים פטור) **קתני** במשנה,
באיזה שומר כתוב בתורה מפורש שהוא פטור ב"בעליו עמו" (רש"י) _____
ואילו **מילתא דאתיא מדרשא** שבבעלים פטור, **לא קתני** במשנה, אלו שומרים נלמדים מדרשה (רש"י) _____
סכס, מדוע לא קתני הפטור של "בעליו עמו" בשומר חנם:

לפי הבנת הגמ' בקושיא _____
לפי התירוץ _____ ומה הראי' _____

ת"ש מברייטא, **שאלה** (את הפרה) **ושאל בעליה עמה**, או **שכרה**, **ושכר בעליה עמה**, או **שאלה**, **ושכר בעליה עמה**, או **שכרה**, **ושאל בעליה עמה**, אף על פי שהבעלים עושין מלאכה עבור השומר במקום אחר, ומתה, פטור מה הכוונה "במקום אחר" (רש"י) _____

סבריה בני הישיבה, דהא **מני** התנא של הברייטא, **ר' יהודה היא**, דאמר, **שוכר**, דינו כשומר שכר דמי וא"כ קשה, והא **האי תנא**, **קתני** גם **מילתא דאתיא מדרשא**
מה הוא הדין דאתיא מדרשא _____ ובאיזה שומר _____
ואילו שומר חנם שפטור ב"בעליו עמו" **לא קתני**, מה אפשר להוכיח מזה _____
א"כ על מי קשה _____

מתרצת הגמ', שאפשר לומר דהא **מני**, **ר' מאיר היא**, דאמר, **שוכר כשומר חנם דמי**
לפי"ז כשאמר התנא ששוכר פטור ב"בעליו עמו", מה הדין בשומר חנם _____
ותנא שומר חנם, שפטור ב"בעליו עמו" והוא הדין לשומר שכר _____

איבעית אימא, שהברייטא כר' יהודה, וכדמחליף רבה בר אבבה, ותני, "שוכר כיצד משלם, ר' מאיר אומר כשומר שכר, ר' יהודה אומר כשומר חנם", מדוע רוצה הגמ' לאוקמי הברייטא כר' יהודה (רש"י) _____

סיכום הקושיא והתירוץ

	איזה דין יש לשוכר		מי התנא של הברייטא	לפי"ז, האם הפטור הוא רק בש"ש או גם בשומר חנם	וא"כ מה הדין פשיעה בבעלים
	לר' מאיר	לר' יהודה			
לפי הקושיא	כלומר חינף	כלומר שכר	ר' יהודה	רק כלומר שכר	חי"ז
לפי תירוץ א'	כלומר חינף	כלומר שכר	ר' מאיר	לכ כלומר חינף	פ"א
לפי איבעית אימא	כלומר שכר	כלומר חינף	ר' יהודה		

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ה ע"ב - צ"ז ע"א

הגמ' דנה על מה שכתוב "אם פָּעֲלִיו עָמֹ לֹא יִשְׁלָם" מתי הוא צריך להיות עמו כדי לפטור

אמר רב המנונא, לעולם הוא (השואל) חייב באונסים, אפילו באיזה מקרה (רש"י)

ואינו פטור משום "בעליו עמו", אלא א"כ יש את ב' התנאים דלהלן:

תנאי א': עד שתהא הפרה והבעלים במלאכה אחת

כגון: פרה, וחורש בה הבעלים לצורך השואל, או חמור, ומחמר אחריה (מנהיגה)

ומה הדין אם הבעלים עושים לצורך השואל מלאכה אחרת

תנאי ב': ועד שיהו בעלים עם השואל במלאכתו, משעת שאילה עד שעת שבורה ומתה

מדדיקת הגמ', אלמא קסבר רב המנונא, שמה שנאמר "אם פָּעֲלִיו עָמֹ לֹא יִשְׁלָם", אכולה מילתא שכתוב בפסוק משמע

סכס, מה הם ב' התנאים שצריך כדי שיחשב בעליו עמו:

א. _____ ב. _____

היכן כתוב בפסוק "וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת, פָּעֲלִיו אֵין עָמֹ, שְׁלָם יִשְׁלָם"

שהוא צריך להיות עמו: משעת שאילה עד שעת שבורה ומתה

מתיב רבא, מהא דתני בברייתא, שאלה (את הפרה) ושאל בעליה עמה, או שכרה, ושכר בעליה עמה, או שאלה, ושכר

בעליה עמה, או שכרה, ושאל בעליה עמה, אף על פי שהבעלים עושין מלאכה עבור השומר במקום אחר, ומתה, פטור

ומדייק רבא, מאי לאו ש"במקום אחר" הכוונה, במלאכה אחרת לגמרי, דהיינו ששאל את הפרה לעשות מלאכה אחת, ובעליה

נשאל לשומר לעשות מלאכה אחרת, לפי זה על אלו מדברי רב המנונא קשה

מתרצת הגמ', לא, מה לא _____ אלא מיירי שהבעלים והפרה עושים באותה מלאכה

ומבאר הגמ', אלא מאי הכוונה "מקום אחר", דקא מרפי ואזיל קמה, פרש (רש"י)

ואעפ"כ זה נחשב באותה מלאכה, כיון שהחפירה היא להקל על הפרה את החרישה

מקשה הגמ' שאין לפרש שזו הכוונה "מקום אחר"

והא מדסיפא של הברייתא המובאת להלן "על גבה" הוי, דהיינו שהבעלים על גבה ממש, משמע דהא דתני ברישא

"במקום אחר" הכוונה שעושה במלאכה אחרת לגמרי

מה החידוש בסיפא (רש"י)

לפי זה מה החידוש ברישא (רש"י)

והגמ' מביאה את הסיפא, דקתני סיפא, "שאלה, ואח"כ שאל בעליה עמה, שכרה, ואח"כ שכר בעליה עמה, אע"פ

שהבעלים חורשין על גבה ממש, ומתה, השומר חייב", מדוע הוא חייב (רש"י)

סיכום הקושיא:

מה תני ברישא

מה תני בסיפא

לפי הקושיא של רבא, מה הכוונה "במקום אחר"

א"כ מה קשה

מה תירצה הגמ' בתחילה

איך הוכיחה הגמ' מהסיפא שאין לתרץ כן

ולכן איזו קושיא חוזרת

המשך בבא מציעא דף צ"ה ע"ב - צ"ו ע"א

מתרצת הגמ', **אמרי, רישא וסיפא** בשניהם מיירי שהבעלים עושים עם הפרה **באותה מלאכה**

מה הכוונה "במקום אחר" דתני ברישא (רש"י) _____

ומה הפירוש "על גבה" דתני בסיפא (שם) _____

ורישא רבوتא (חידוש) **קמ"ל** שפטור, **וסיפא רבوتא קמ"ל** שחייב

ומבאר הגמ' מה החידוש ברישא ומה החידוש בסיפא:

רישא רבوتא קמ"ל, דאע"ג דלאו על גבה, אלא באותה מלאכה, כיון דהוו בעלים בשעת שאילה, פטור

וסיפא רבوتא קמ"ל, דאע"ג דעל גבה ממש, כיון דלא היו בעלים בשעת שאילה, חייב

הנפק"מ בין הרישא לסיפא

	האם הבעלים היו עמו בשעת שאילה	ולכן מה הדין אם מתה	לפי הקושיא		לפי התירוצ	
			באיזו מלאכה איירי	ומה החידוש	באיזו מלאכה איירי	ומה החידוש
ברישא	ק	פטור	מלאכה אחרת	אע"פ שהייתה מלאכה אחרת, פטור	באותה מלאכה	קאמ"ל ומרפי קמה נחשז אותה מלאכה
בסיפא	לא	חייב	באותה מלאכה	אע"פ שהייתה באותה מלאכה, חייב		דאע"ג דעל גבה ממש חייב, כיון דלא היו בעלים בשעת שאילה

דוחה הגמ' את התירוצ, **האי מאי, אי אמרת בשלמא שהרישא מיירי במלאכה אחרת** לגמרי, ובכל זאת פטור

וסיפא מיירי באותה מלאכה ממש, ואעפ"כ חייב, **היינו רבوتא** של הרישא והסיפא

אלא אי אמרת שהרישא וסיפא מיירי שהבעלים והפרה עושים **באותה מלאכה** ממש

מאי רבوتא ברישא דתני שהמלאכה הייתה "במקום אחר", ובסיפא שהמלאכה הייתה "על גבה"

הרי **אידי ואידי באותה מלאכה הוי**, ואין נפק"מ אם מרפי קמה או מנהיגה

ולכן איך צריך לפרש "במקום אחר" _____

ובכל זאת מה הדין במקרה זה _____

וא"כ איזו קושיא חוזרת _____

המשך בבא מציעא דף צ"ה ע"ב - צ"ו ע"א

ועוד קשה על רב המנונא, על איזה דין של רב המנונא הקושיא (רש"י) _____
 מהא דתניא בברייתא, ממשמע שנאמר "אם בָּעָלְיוּ עָמוּ, לֹא יִשְׁלָם" איני יודע שאם בעליו אין עמו, שלם ישלם,
 אלא מה ת"ל "בָּעָלְיוּ אֵין עָמוּ שְׁלָם יִשְׁלָם"
 אלא זה בא לומר לך, שאם היה עמו בשעת שאילה, אין צריך להיות עמו גם בשעת שבורה ומתה, אבל אם היה עמו
 רק בשעת שבורה ומתה חייב, שכדי להיות פטור, צריך להיות עמו בשעת שאילה.
 ותניא אידך, ממשמע שנאמר "בָּעָלְיוּ אֵין עָמוּ, שְׁלָם יִשְׁלָם" איני יודע שאם בעליו עמו לא ישלם
 אלא מה ת"ל "אם בָּעָלְיוּ עָמוּ לֹא יִשְׁלָם", אלא זה בא לומר לך, כיון שיצאה הבהמה מרשות משאיל לרשות השואל,
 אפילו שעה אחת בבעלים, ומתה, פטור, לאיזו שעה הכוונה _____
 האם הברייתות חולקות (רש"י) _____
 שבשניהם מה בא לומר הפסוק המיותר _____
 ומה כן הנפק"מ בין הברייתות (שם) _____
 מסיימת הגמ', תיובתא דרב המנונא תיובתא.

סיכום שתי הברייתות

	איזה פסוק לא היה צריך לכתוב	מדוע	ומה לומדים מזה	ואיך לומדים זאת
ברייתא א'	"בָּעָלְיוּ אֵין עָמוּ שְׁלָם יִשְׁלָם"	שכבר כתב "אם בָּעָלְיוּ עָמוּ, לֹא יִשְׁלָם"	שאם היה עמו בשעת שאילה פטור, אע"פ שלא היה עמו בשעת שבורה ומתה, חייב (רש"י)	"בָּעָלְיוּ אֵין עָמוּ" בשעת שאילה אע"פ שהיה עמו בשעת שבורה, חייב (רש"י)
ברייתא ב'	"אם בָּעָלְיוּ עָמוּ, לֹא יִשְׁלָם"	שכתב אח"כ "בָּעָלְיוּ אֵין עָמוּ שְׁלָם יִשְׁלָם"	ואתה, אבל אם היה עמו רק בשעת שבורה ומתה, חייב	"אם בָּעָלְיוּ עָמוּ" בשעת שאילה, אע"פ שלא היה עמו בשעת שבורה ומתה, "לֹא יִשְׁלָם"

סיכום הקושיות על דברי רב המנונא

	אלו תנאים אמר ר' המנונא	מאיזו ברייתא קשה על זה	מאיזה דין בברייתא
א.	שאין הפסוק של "בָּעָלְיוּ עָמוּ" אלא אם הפירה והזעלים במאכה אחת ממש (רש"י)	שאילה ושאל בעליה עמה, שכרה ושכר בעליה עמה, וכו'	אע"פ שהזעלים עושין במקום אחר (פטור) (שם)
ב.	שאין הפסוק של "בָּעָלְיוּ עָמוּ" אלא אם היו הזעלים עמו משעת שאילה עד שעת שבורה ומתה (שם)	משמע שפאמר "אם בָּעָלְיוּ עָמוּ, וכו'"	היה עמו בשעת שאילה, אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה
		משמע שפאמר "בָּעָלְיוּ אֵין עָמוּ, וכו'"	כיון שיצאה מרשות משאיל שעה אחת זעלים ומתה, פטור

המשך בבא מציעא דף צ"ה ע"ב - צ"ו ע"א

הקדמה להבנת המשך הגמ':

בפרשת שואל נאמרו ב' פסוקים: פסוק א' "וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת, בְּעַלְיוֹ אֵין עֲמוֹ שְׁלָם יִשְׁלָם:

פסוק ב' אם בְּעַלְיוֹ עֲמוֹ לֹא יִשְׁלָם וגו'

בפסוק א', מוזכרים ב' זמנים, א. שעת שאלה ("וְכִי יִשְׁאַל") ב. שעת אונס ("וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת")

ואביי ורבא מפרשים כל אחד לפי דרכו, איך נלמד מהפסוקים שאם היה עמו רק בשעת שאלה פטור.

⚡⚡⚡⚡⚡⚡

הגמ' דנה בדברי הברייתות שהובאו לעיל, דתני שהפטור של "בעליו עמו" הוא אפילו אם היה עמו בשעת שאלה בלבד, ומביאה שנחלקו אביי ורבא כיצד זה נלמד, וזה תלוי אם סוברים כר' יאשיה או כר' יונתן.

אביי סבר לה כר' יאשיה, שמה הוא סובר (רש"י)

ומתוך (מיישב) לקראי, כר' יאשיה, אלו פסוקים

רבא סבר לה כר' יונתן, ומתוך לקראי "בְּעַלְיוֹ אֵין עֲמוֹ" "אם בְּעַלְיוֹ עֲמוֹ", כר' יונתן

שמה הוא סובר (רש"י)

ומבארת הגמ', אביי סבר לה כר' יאשיה, ומתוך לקראי כר' יאשיה

כתוב בפסוק א', "וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת, בְּעַלְיוֹ אֵין עֲמוֹ בשני זמנים אלו, שְׁלָם יִשְׁלָם"

ויש לדייק טעמא שחייב לשלם, כיון דליתיה הבעלים בתרוייהו

לאלו שני זמנים הכוונה.

משמע, הא איתיה לבעלים עמו בחדא וליתיה בחדא, פטור

וקשה, והא כתיב בפסוק ב', "אם בְּעַלְיוֹ עֲמוֹ בשני זמנים אלו, לֹא יִשְׁלָם"

ויש לדייק טעמא שפטור, כיון דאיתיה בתרוייהו, משמע, הא אי איתיה בחדא וליתיה בחדא, מחייב

סיכום סתירת הפסוקים:

לפי אביי מה הדין אם "בעליו עמו" באחד מהם, לפי מה ששמע מהפסוק:

"בְּעַלְיוֹ אֵין עֲמוֹ, שְׁלָם יִשְׁלָם"

"אם בְּעַלְיוֹ עֲמוֹ, לֹא יִשְׁלָם"

ואביי מיישב, ששני הדיוקים נכונים:

שהפסוק השני בא לומר לך, שאם היה עמו בשעת שאלה, אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה

והפסוק הראשון בא לומר לך, שאם היה עמו בשעת שבורה ומתה, צריך להיות עמו בשעת שאלה

ביאור איך לומדים שהפטור של "בעליו עמו" קאי אשעת שאלה, לפי אביי

באיזה זמן מיירי שבעליו היו עמו לפי דברי אביי	לפי מה ששמע מפסוק זה, מה הדין אי איתיה בחדא וליתיה בחדא	
שאלה	פטור	"בְּעַלְיוֹ אֵין עֲמוֹ שְׁלָם יִשְׁלָם"
שבורה ומתה	ח"ו	"אם בְּעַלְיוֹ עֲמוֹ לֹא יִשְׁלָם"

המשך בבא מציעא דף צ"ה ע"ב - צ"ו ע"א

רבא סבר לה כרבי יונתן, ומתוך לקראי כרבי יונתן

(דתניא), בפסוק השני כתוב "אם בעליו עמו לא ישלם"

משמע, דאיתיה הבעלים בתרוייהו, ומשמע נמי, דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא, פטור

וכתיב בפסוק הראשון "בעליו אין עמו שלם ישלם"

משמע, דליתיה בתרוייהו, ומשמע נמי, דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא, חייב

סיכום סתירת הפסוקים:

לפי רבא מה הדין אם "בעליו עמו" באחד מהם, לפי מה שמשמע מהפסוק:

_____ "אם בעליו עמו, לא ישלם"

_____ "בעליו אין עמו, שלם ישלם"

ורבא מיישב, ששני הדיוקים נכונים:

שהפסוק הראשון בא לומר לך שאם היה עמו בשעת שאלה, אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה

והפסוק השני בא לומר לך, שאם היה עמו בשעת שבורה ומתה, צריך להיות עמו בשעת שאלה

ביאור איך לומדים שהפטור של "בעליו עמו" קאי אשעת שאלה, לפי רבא

באיזה זמן מיירי שבעליו היו עמו לפי דברי רבא	לפי פסוק זה מה הדין אי איתיה בחדא וליתיה בחדא	
		"אם בעליו עמו לא ישלם"
		"בעליו אין עמו שלם ישלם"

סיכום מחלוקת אבבי ורבא

לפי רבא כרבי יונתן	לפי אבבי כר' יאשיה		
ח"צ	פאור	משמע שמה הדין אם איתא רק בחדא	"בעליו אין עמו, שלם ישלם"
שזרה ואתה	שאלה	על איזה זמן קאי	
פאור	ח"צ	משמע שמה הדין אם איתא רק בחדא	"אם בעליו עמו, לא ישלם"
שאלה	שזרה ואתה	על איזה זמן קאי	

המשך בבא מציעא דף צ"ה ע"ב - צ"ז ע"א

סכס, בין לאביי בין לרבא, באיזה זמן צריך שיהיה בעליו עמו _____ ובאיזה לא _____
 מקשה הגמ', **איפוך אנא**, שבאיזה זמן צריך שיהיה הבעלים עמו _____ ובאיזה לא _____
 מתרצת הגמ', **מסתברא** לומר ששעת **שאלה עדיפא**, משום **דקא מייתי לה** אז **לרשותיה**
 מקשה הגמ', **אדרבה**, שעת **שבורה ומתה עדיפא**, שכן אז הוא נעשה **חייב באונסים**
 מתרצת הגמ', **אי לא שאלה**, שבורה ומתה מאי עביד
 מקשה הגמ', **ואי לאו שבורה ומתה**, שאלה מאי עביד
 מתרצת הגמ', **אפילו הכי** שעת **שאלה עדיפא**, שכן אז נעשה השואל **חייב במזונותיה** של הבהמה
 סיכום שקו"ט על איזה זמן נאמר הפטור של "בעליו עמו"

ומדוע	בשלב זה, מתי צריך שיהיה "בעליו עמו" כדי שיהיה פטור	
מסתירת הפסוק "אם קָצַלְתָּ אִשָּׁה, לֹא יִשְׁלַח" "קָצַלְתָּ אִין אִשָּׁה, שְׁלַח יִשְׁלַח"	שאלה	לפי אביי ורבא
מסתירת הפסוק "אם קָצַלְתָּ אִשָּׁה, לֹא יִשְׁלַח" "קָצַלְתָּ אִין אִשָּׁה, שְׁלַח יִשְׁלַח"	שזורה ומתה	"איפוך אנא"
שאט הוא מכניס לרשותו	שאלה	"מסתברא וכו"
שאט הוא נתייז באלוין	שזורה ומתה	"אדרבה, וכו"
שאט לא היה שאלה לא היה נתייז בשזורה ומתה ולכן השאלה היא גורם את חי'ז	שאלה	"אי לא שאלה שבורה ומתה מאי עביד"
שאט לא שזורה ומתה לא היה נתייז ולכן זה מה שגורם את חי'ז	שזורה ומתה	"ואי לאו שבורה ומתה שאלה מאי עביד"
שאט הוא נתייז במסלולותיה	שאלה	"אפילו וכו"

המשך בבא מציעא דף צ"ה ע"ב - צ"ז ע"א

רב אשי אמר, את מה הוא בא לבאר _____

אמר קרא "וכי ישאל איש מעם רעהו", מדייק רב אשי, ממה שכתוב "מעם רעהו", משמע ששאל רק את הבהמה ולא את רעהו עמו, שאז הדין הוא "שלים ישלם", משמע, הא אם שאל את רעהו עמו, פטור לפי דבריו, מהיכן לומדים שהוא פטור כשבעליו עמו _____

ואיך יודעים שצריך להיות עמו בשעת שאלה ולא בשעת שבורה ומתה (רשי"י) _____

מקשה הגמ', אי הכי, שפמה _____

"בעליו אין עמו", ו"אם בעליו עמו" למה לי _____

מתרצת הגמ', אי לאו הנך פסוקים, ד"בעליו אין עמו", ו"אם בעליו עמו" _____

הוה אמינא, האי, זה שכתוב "מעם רעהו" אינו לדרשה, אלא אורחיה דקרא הוא לכתוב כן סיכום דברי רב אשי :

האם אפשר ללמוד מ"מעם רעהו" לבד, שפטור בבעליו עמו (רשי"י) _____

ומדוע (שם) _____

אלא מניין שהוא פטור בבעליו עמו _____

ומניין שהכוונה לשעת שאלה (שם) _____

ביאור דברי רב אשי

האם אפשר ללמוד מזה לגבי איתיה רק בחדא	האם אפשר ללמוד מזה לאיזה חדא הכוונה	מדוע א"א ללמוד מזה /כיצד לומדים זאת	
א	****	דאיכא לאימאר אורחיה דקרא לאישתעי הכי	אם היה כתוב רק "מעם רעהו"
ב	א	דאין משמעות בפסוקים אלא איזה זמן קאי	אם היה כתוב רק "בעליו אין עמו" "בעליו עמו"
ב	ב	"מעם רעהו" ולא רעהו עמו	עכשיו שכתוב "מעם רעהו" וגם "בעליו אין עמו" "בעליו עמו"

סכס, מניין שצריך להיות עמו בשעת שאלה בלבד :

לפי אביי ורבא _____

לפי רב אשי _____

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ז ע"א

בעי רמי בר חמא, האם יש לו דין שואל במקרים הבאים:

ספק א': שאלה כדי לרבעה (לעשות בה עבירה), מהו, מה הספק (רש"י) _____

צדדי הספק: האם כדשיילי אינשי בעינן, ולהכי (לרבעה) לא שיילי אינשי, ולכן מה דינו _____

או דלמא, טעמא מאי שואל חייב באונסים, משום הנאה שיש לו ממה ששאל, והאי נמי, הא אית ליה הנאה מהבהמה

לפי צד זה מה דינו _____

ספק ב': שאלה כדי ליראות בה, מהו, האם הוא חייב באונסים, או לא

פרש "ליראות בה" (רש"י) _____

ומדוע הוא רוצה להיראות עשיר (שם) _____

צדדי הספק: האם ממונא (דבר שגופו ממון) בעינן שישאיל לו, והאיכא, ולכן מה דינו _____

או דלמא, ממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן, וליכא, ממה אין לו הנאה (רש"י) _____

לפי צד זה מה דינו _____

ספק ג': שאלה כדי לעשות בה מלאכה ששווה פחות מפרוטה, מהו

צדדי הספק: האם ממונא (דבר שגופו ממון) בעינן שישאיל לו, ואיכא, ולכן הוא חייב באונסים

או דלמא, כל תשמיש שהוא פחות מפרוטה, לא כלום היא, לפי צד זה מה דינו _____

ספק ד': שאל שתי פרות כדי לעשות בהן יחד מלאכה של שוה פרוטה, מהו

לפי איזה צד בספק הקודם יש להסתפק בזה (רש"י) _____

צדדי הספק: מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאיל, ואיכא, מה יש _____

ולכן מה דינו _____

או דלמא, זיל בתר פרות, וכל חדא וחדא פרה ליכא ממונא השוה פרוטה, ולפי צד זה מה דינו _____

הספיקות בענין חיובי אונסים בשואל

	באיזה מקרה הספק	מה הצד שיהיה חייב	מה הצד שיהיה פטור
א.	שאלה לרבעה	שיש לו הנאה מהבהמה	שאין דרך בני אדם לשאול לכך
ב.	שאלה ליראות זה	שיש לו הנאת ממון	שאין לו הנאה מלולי הבהמה
ג.	שאלה לעשות בה פחות מפרוטה	שהדבר הנשאל (הבהמה) שווה פרוטה	שפחות משה פרוטה לאו כלום הוא
ד.	שאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה	שהשואל נתנה מהמשאיל שווה פרוטה	שאין לו הנאה של שוה פרוטה מכל דהמה דפני ע"מ

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"א

הגמ' מביאה כמה מקרים שבהם הסתפק רמי בר חמא אם יש את הפטור של "בעליו עמו"

ספק א': **שאל משותפין**, מה הוא שאל מהם (רש"י) _____

ונשאל לו אחד מהן לעשות עמו מלאכה, מי נשאל למי _____

מהו, האם השואל פטור על החלק של השותף שנשאל לו

צדדי הספק: האם **כולו בעליו בעינן**, **והא ליכא**, ולכן האם יש כאן הפטור של "בעליו עמו" _____

או דלמא, **מההוא פלגא דידיה**, החצי של מי _____

מיהא מיפטר, וא"כ כמה עליו לשלם _____

ספק ב': **שותפין ששאלו**, עבור מה הם שאלו (רש"י) _____

ונשאל הבעלים לעשות מלאכה **לאחד מהן**, עבור מה הוא נשאל לו (רש"י) _____

מהו, האם השותף שהבעלים נשאל לו, פטור מחלקו

צדדי הספק: האם **כולו שואל בעינן**, **וליכא**, לפי צד זה מה דינו _____

או דלמא, **בההיא פלגא דשיילי**, **מיהת מיפטר**, על החצי של מי יהיה פטור _____

סיכום הספיקות בעניין שותפין

מה היו השותפין הבעלים / השואלים	ומי נשאל למי	על איזה חלק הספק	מה הצד שיהיה חייב	מה הצד שיהיה פטור
הבעלים	אחד מן השותפים לשאל	על החלק של השותף ששאל	שארין כל הבעלים עם השואל	שארין שאלו היה עם
השואלים	כל הפרה לכאחד מן השותפין	על החלק של השותף שהבעלים נשאל לו	שארין הבעלים עם כל השואל	שהחלק של אותו שותף היו בעלים

ספק ג': **שאל פרה מהאשה**, **ונשאל בעלה** לעשות מלאכה לשואל

איזו פרה הוא שאל ממנה (רש"י) _____

ספק ד': **אשה ששאלה פרה**, **ונשאל** בעל הפרה לעשות מלאכה **לבעל**

לצורך מה היא שאלה את הפרה (רש"י) _____

מהו, האם מקרים אלו נחשבים שאלה בבעלים

ספק ג', האם הבעל נחשב **המשאיל** של הפרה.

ספק ד', האם הבעל נחשב **שואל**, הואיל ושאלה את הפרה לצורך קרקע מלוג.

צדדי הספיקות: האם **קנין פירות קנין גוף דמי**, **או לא**

למי שייכים נכסי מלוג _____ ומי אוכל את הפירות (הרווחים) (רש"י) _____

לפי איזה צד: יש לבעל דין משאיל / שואל _____ אין לו _____

סיכום הספיקות בעניין "בעל"

	האם האשה השאלה או שאלה	ומי נשאל למי	אם קנין הפירות קנין הגוף		אם קנין הפירות לאו קנין הגוף	
			האם הבעל נחשב משאיל/שואל	ולכן מה הדין	האם הבעל נחשב משאיל/שואל	ולכן מה הדין
ספק ג'	השאלה	הבעל לשאל	כן	פטור	לא	חייב
ספק ד'	שאלה	המשאיל לשאל				

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"א

הגמ' מביאה עוד ספק בדין "בעליו עמו"

אמר ליה רבינא לרב אשי, האומר לשלוחו "צא והשאֵל לי (בעבורי) עם פרת", מהו

צדדי הספק: האם בעליו ממש בעינא, וליכא, ולכן מה דינו _____
או דלמא, שלוחו של אדם כמותו, ואיכא, לפי צד זה מה דינו _____

א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי, שיש לפשוט חלק מהספיקות

"בעל", לאלו ספקות הכוונה _____

ספיקות אלו תלויים בפלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש

"שליח", לאיזה ספק הכוונה _____

ספק זה תלוי בפלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה

ומבאר הגמ' איך הספיקות של "בעל" תלויים בפלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש

דאיתמר, המוכר שדהו לחבירו לפירות, מה הכוונה "לפירות" (רש"י) _____

לכמה זמן הוא מכר לו זכות זו (שם) _____

ומה יהיה לאחר זמן זה (שם) _____

ר' יוחנן אומר, שהלוקח מביא ביכורים וקורא, את מה הוא קורא (שם) _____

ריש לקיש אומר, מביא, ואינו קורא

ומבאר הגמ' את טעמם, ר' יוחנן אומר, מביא וקורא, משום שסובר קנין פירות, כקנין הגוף דמי, ולכן הוא יכול לומר

"וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִתְּנָה לִי"

וריש לקיש אומר, מביא ואינו קורא, משום שסובר קנין פירות, לאו כקנין הגוף דמי

"בעל, פלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש"

	המוכר שדהו לפירות מה דין הלוקח לגבי מקרא ביכורים	ומדוע	לפי"ז האם נחשב "בעליו עמו" בספיקות ג' - ד'
לפי ר' יוחנן	מציא וקורא	קנין פירות, כקנין הגוף דמי	כן
לפי ריש לקיש	מציא ואינו קורא	קנין פירות, לאו כקנין הגוף דמי	לא

ועתה מבאר הגמ' את מה שאמר שהספק של "שליח", תלוי בפלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה

דתניא, האומר לאפוטרופוס, מה תפקידו של האפוטרופוס (רש"י) _____

"כל נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני, הפר לה", והפיר לה האפוטרופוס

יכול יהו מופרין, ת"ל "אִשָּׁה (בעלה) יִקְיָמוּ וְאִשָּׁה יִפְרְנוּ" דברי ר' יאשיה, לפי"ז האם נדריה מופרים _____

ר' יונתן אומר שנדריה מופרים, שהרי מצינו בכל מקום, ששלוחו של אדם כמותו

"שליח, תלוי בפלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה"

	האם אפוטרופוס יכול להפר נדרי אשתו	ומדוע	לפי"ז מה הדין באומר לשלוחו "צא והשאל לי עם פרת"
לפי ר' יאשיה	לא	דכין דכתב רחמנא "אִשָּׁה" תרי זמני ["אִשָּׁה יִתְיַמֵּן אִשָּׁה יִפְרְנוּ"] משמע דוקא אישה ולא תשליח	חי"ז
לפי ר' יונתן	כן	ששלוחו של אדם כמותו [וכפול תלשון אישה אישה, דנדרה תורה כלשון זני אדם]	פס"ז

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"א

ספק נוסף בדין "בעליו עמו"

א"ל רב עיליש לרבא, האומר לעבדו הכנעני, "צא והשאל עם פרתי", מהו

סכס מה השאיל הבעלים

תיבעי (יש להסתפק בזה) גם **למ"ד שלוחו של אדם כמותו, תיבעי** גם **למאן דאמר, שלוחו של אדם אינו כמותו**

ומבארת הגמ', תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו

זה דווקא **בשליח** בן חורין, **דבר מצוה הוא**, ונוהגים בו דיני שואל ומשאיל כמו המשלח, רק אז הוא כמותו

אבל עבד דלאו בר מצוה ואין דיני שואל ומשאיל נוהגים בו, **לא, מה לא**

מנלן שאין נעשה שליח אלא א"כ הוא כמו המשלח (רש"י)

מדוע עבד אינו בדין שואל ומשאיל (שם)

או דלמא, שיש להסתפק אפילו למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו

הני מילי, זה דווקא בשליח בן חורין, אבל כששלח עבד שלו, **יד עבד כיד רבו דמיא**

ולכן אע"פ שאינו שליח שלו, מ"מ הוי כאילו האדון בעצמו עמו במלאכתו

אמר ליה רבא, מסתברא, יד עבד כיד רבו דמיא, ולכן האם זה נחשב "בעליו עמו"

סיכום האיבעיא לגבי עבד, ומה נפשט למסקנא

מה הדין לפי מה שפשט רבא	ומה הצד לומר שאינו כן	האם היה צריך להיחשב בעליו עמו או לא	
נחשז זלניו טא, והשאר פאור	דלא זר מצוה	כן	למ"ד שלוחו של אדם כמותו
	יד עבד כיד רבו	לא	למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"א

הספיקות בעניין פטור של בעליו עמו
(בשותפים, בבעל, בשליח ובעבד)

		באיזה מקרה הספק	מה הצד לומר שזה נחשב בעליו עמו	מה הצד לומר שזה לא נחשב בעליו עמו	האם הגמ' פשטה את הספק וא"כ, מה נפשט
רמי בר חמא	א.	שאל משותפין ונשא לא אחד מהן	שאותו שותף היה עם השואל	שאין כל הצללים עם השואל	לא
	ב.	שותפין ששאלו ונשא הצללים כאחד מהן	שהחלק של אותו שותף היה בצללים	שאין הצללים עם כל השואל	לא
	ג.	שאל מהאשה ונשא צלה לשואל	קנן פירות כקנן הזולף דמי	קנן פירות לאו כקנן הזולף דמי	ק כפי ר' יוחנן פסור כפי ריש לקיש ח"ז
	ד.	אשה ששאלה ונשא צלה הפרה לצלה			
רבינא		האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרת	שלוחו של אדם כמותו	אין שלוחו של אדם כמותו	ק כפי ר' יוחנן פסור כפי ר' יאשיה ח"ז
רב עיליש		האומר לעצדו צא והשאל עם פרת	יד עצד כיך רצו	עצד לאו דר מצוה הוא	ק רצא הכרע שהוא פסור

בבא מציעא דף צ"ז ע"ב

בעי רמי בר חמא, בעל בנכסי מלוג של אשתו, האם שואל הוי, או שוכר הוי

למי שייכים נכסי מלוג _____ ומי אוכל את הפירות (הרווחים) _____

לפי הבנת הגמ' עתה, מה הנפק"מ אם יש לו דין שואל או שוכר (רש"י) _____

ביאור צדדי השאלה לפי ההו"א

לפי צד זה מה הדין אם נאנסה	מה הצד לומר כן	
ח"י	להא אשתא נכסי' ח"י	"שואל הוי"
פ"ר	לחכמי תנן להא ח"י לפדוה עזר אכילת הפירות, וא"כ יש להחליט כקצת שר (רש"י ד"ה ואלבא דרבנן)	"או שוכר הוי"

אמר רבא, לפום חורפא, שבשתא, שהרי אין נפק"מ בזה, דמה נפשך, אי שואל הוי, הרי שאלה בבעלים היא, וגם אי

שוכר הוי, הרי שכירות בבעלים היא, מדוע בכל מקרה הוי בבעלים (רש"י) _____

ולכן בין אם שואל הוי בין אם שוכר הוי, מה הדין _____

אלא מבאר הגמ', כי קמיבעיא ליה לרמי בר חמא אם יש לו דין שואל או שוכר

במקרה דאגר מינה פרה, כשהייתה פנויה, והדר נסבה, מי שר ממני _____

והספק הוא, מה הדין לאחר שנשאה, האם שואל הוי, או שוכר הוי

ומבאר הגמ' מה הנפק"מ אם יש לו דין שואל או דין שוכר

שואל הוי, ואתיא שאלה בבעלים מפקעא (עוקרת) את השכירות שלא בבעלים

לפי צד זה, האם הבעל חייב על הפרה _____ ומדוע _____

או דלמא, שוכר הוי, ושכירות כדקיימא קיימא, שנשארה השכירות הראשונה שהייתה שלא בבעלים, ולכן הבעל חייב

ביאור הספק לפי מהלך זה

	האם השכירות ממשיכה גם לאחר הנישואין	ומדוע	ולכן מה דינו	ומדוע
אם שואל הוי	לא	השאלה מבטלת את השכירות	פ"ר	השאלה היתה זעליל
אם שוכר הוי	כן	השכירות הראשון ממשיכה	ח"י	השכירות הראשונה היתה שלא זעליל

מקשה הגמ', ומאי שנא, דאי שואל הוי, דאתי שאלה בבעלים, מפקעא שכירות שלא בבעלים

אי שוכר נמי הוי, הרי תיתי שכירות בבעלים, תיפוק שכירות שלא בבעלים

ולכן מה צריך להיות הדין, גם אם יש לו דין שוכר _____

ומדוע _____

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"ב

מסקנת הגמ', **אלא, כי קא מיבעיא לרמי בר חמא, כגון דאגרא איהי פרה מעלמא** קודם שנישאת, **והדר נסבה** (נשאה) מי שכר את הפרה ממי _____
 ובמה זכה הבעל לאחר הנישואין (רש"י) _____
 ורמי בר חמא הסתפק, האם הבעל נחשב שואל, ולכן חייב אם נאנסה הפרה, או שהוא נחשב שוכר, ופטור

הקדמה להבנת המשך הגמ'

תנן במשנה לעיל דף לה:

השוכר פרה מחבירו, והשאלה השוכר לאחר, ומתה כדרכה אצל השואל

ישבע השוכר שמתה כדרכה, והשואל שהוא חייב באונסין, ישלם לשוכר

אמר ר' יוסי, כיצד הלה (השוכר) עושה סחורה בפרתו של חבירו, אלא תחזור פרה לבעלים.

סיכום המחלוקת

לפי רבנן	למי משלם השואל	לפי"ז מי נחשב המשאל
לפי רבי יוסי	משכיר	המשכיר
לפי רבנן	לשוכר	השוכר

במשנה זו יש ג' אנשים: **א.** בעל הבהמה - המשכיר **ב.** השוכר, שהוא גם המשאל **ג.** השואל

"אגרה איהי פרה מעלמא והדר נסבה" למי במשנה דומה: האשה _____ הבעל _____

ומבארת הגמ' לפי איזה מ"ד במשנה בדף לה: הסתפק רמי בר חמא

ואליבא דרבנן דאמרי, שואל משלם לשוכר, לא תיבעי לך, דודאי שאילה בבעלים היא

לפי דבריהם, האם החיוב של הבעל הוא למשכיר או לאשה _____

ולכן מה דינו _____ ומדוע _____

אלא כי תיבעי לך, אליבא דר' יוסי, דאמר, תחזור פרה לבעלים הראשונים

ולפי דבריו, האם החיוב של הבעל הוא למשכיר או לאשה _____

ולכן האם הוא פטור משום ש"בעליו עמו" _____

ולפי ר' יוסי הסתפק רמי בר חמא, אם מתה הפרה, **מאי**

האם **שואל הוי**, לפי צד זה מה דינו _____ **או שוכר הוי**, לפי צד זה מה דינו _____

ביאור הספק של רמי בר חמא

לפי רבנן	למי הבעל חייב	ולכן האם זה שאלה בבעלים	ולכן מה דינו כשמתה הפרה, ומדוע		א"כ האם הספק הוא לפי שיטה זו
			אם יש לו דין שואל	אם יש לו דין שוכר	
לפי רבנן	לאשה	כן	פאור, שאילה זגלית		לא
לפי ר' יוסי	למשכיר	לא	חייב, שאיל חייב באונסין	פאור, שוכר פאור באונסין	כן

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"ב

ביאור הספק של רמי בר חמא אם בעל בנכסי מלוג שואל הוי או שוכר הוי

הדיחוי	לפי הצד ש"שוכר הוי"		לפי הצד ש"שואל הוי"		מה אירע לפרה	מה המקרה של הספק	
	ומדוע	מה דינו	ומדוע	מה דינו			
לפי הו"א א' הוי	נשא אשה והיו לה נכסים	מתה	חייב	כדין שאל	פסול	כדין שוכר	לפי הו"א א' הוי
לפי הו"א ב' הוי	לכר פרה מאשה ואח"כ נשא	נזקתה או אצלה	פסול	שהשאלה זיכר השכירות, והשאלה הוי זכר	חייב	שהשכירות ממשיכה לזכר לאחר הנשואין, וזה היה שלא זכר	לפי הו"א ב' הוי
לפי המסקנא	אשה שכרה פרה ואח"כ נשאת לה	מתה	חייב	כדין שאל	פסול	כדין שוכר	***

מסקנת הגמ':

אמר רבא, בעל בנכסי אשתו, לא שואל הוי ולא שוכר הוי, אלא לוקח הוי, ולכן אין עליו שום אחריות של שומרים

לפי זה מה דינו (רש"י)

הדין שבעל בנכסי מלוג של אשתו נחשב כלוקח, הוא **מדבריו יוסי בר חנינא**

דאמר ר' יוסי בר חנינא, כשהיתה סנהדרין באושא, התקינו, שהאשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה, ומתה, שהבעל

יהיה לו דין לוקח, ולכן הוא **מוציא מיד הלקוחות**

מדין תורה מי יורש אותה (רש"י)

וכיון שמכרה את הקרקע בחייו, האם הוא יורש את הקרקע _____ אלא למי שייכת הקרקע _____

ומדוע (רש"י לעיל דף לה. ד"ה בעל מוציא)

ואיזה דין יש לו לפי תקנת אושא _____

מדוע זו סיבה שיכול להוציא מיד הלקוחות (רש"י)

דין ירושת הבעל בנכסי מלוג, קודם תקנת אושא ולאחריה

	האם הבעל נחשב יורש או לוקח	ולכן אשה שמכרה בנכסי מלוג ומתה, למי שייכת הקרקע	ומדוע
קודם התקנה (מדין תורה)	יורש	ללוקח	הוא אינו יורש אלא מה שיש לה וזה היא כבר מכרה ואינה שלה
לאחר תקנת אושא	לוקח	לבעל	שהוא לוקח ראשון

סכס, לפי מסקנת הגמ', באיזה מקרה הסתפק רמי בר חמא _____

לפי איזה צד: הבעל חייב _____ פטור _____

ומה הדין לפי מה שפשט רבא _____

ומדוע _____

בבא מציעא דף צ"ז ע"ב

הקדמה: מעילה בהקדש שחייבים עליה, קרן, חומש, ואשם מעילות, היא באחד מב' אופנים:

- א. כששתמש בשוגג בחפץ של הקדש, שימוש שיש בו שווה פרוטה.
ב. כשלקח חפץ של הקדש לעצמו בשוגג, אע"פ שלא השתמש בו, הואיל והוציאו מרשות הקדש, מעל.

א א א

בעי רמי בר חמא, בעל בנכסי אשתו, מי מעל, מהיכן יש לה את הנכסים (רש"י).

מתי היא ירשה אותם (שם).

ומה היה עם הנכסים, שעל זה הסתפק רמי בר חמא (שם).

האם היה ידוע שהם של הקדש (שם).

לפי ההו"א, מדוע יש כאן מעילה (שם).

ומכיון שיצאו מרשות הקדש ע"י תקנה זו, מסתפק רמב"ח, "מי מעל" א. הבעל, ב. האשה, ג. בית דין (שהבעל זוכה בנכסיה ע"י ב"ד).

הגמ' דנה בספק של רמי בר חמא, **אמר רבא, מאן לימעול**

אם נאמר **דלימעול בעל**, כיון שהוא זכה בנכסים, הוא נחשב המוציא מרשות הקדש

מדוע לא נחשב שהאשה היא המוציאה (רש"י).

אין לומר כן, משום **דהיתרא ניחא ליה דליקני**, אבל **איסורא לא ניחא ליה דליקני**

ואם נאמר **דתימעול איהי**, כלומר דנימא כי מדעתה מוכרת לו, וכנותן ממון של הקדש לחברו, שהוא מועל וחברו לא מעל (ע"פ ריטב"א).

גם זה אין לומר, שהרי אפילו נכסים **דהיתרא, נמי לא ניחא לה דליקני** בעלה

א"כ מדוע הוא קונה אותם (רש"י).

ואם נאמר **דנימעלו בית דין**, לאיזה בית דין הכוונה (רש"י).

מה הצד לומר שהם ימעלו (שם).

גם זה אין לומר, משום **דכי עבדו רבנן תקנתא, ואמרו בעל לוקח הוי, להיתרא, אבל לאיסורא, לא עביד רבנן תקנתא**.

סיכום דברי רבא שדן בספקו של רמי בר חמא

ומדוע אין לומר כן	מה הצד לומר כן	
שאין חובה לכתוב דברים אחרים	כיון שהיא קלה הנכסים, הוי כאילו היא האוצר	לימעול בעל
שהיא אינה חובה שיצבה זמנה נכסים כלל	שלא ידע אלא על הנכסים	תימעול איהי
שהם לא תיקון שיקון לא דברים אחרים	שלא ידע היא זמנה נכסים	נימעלו בית דין

אלא אמר רבא, בעל מעל רק לכשיוציא, מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין, (כמו כל מוציא מעות הקדש לחולין)

סיכום דברי רבא:

האם הבעל מעל כשהמעות עדיין צרורין וחתומין (רש"י).

ומדוע (שם).

אלא מתי הוא מעל.

בס"ד

כבא מצייעא דף צ"ז ע"ב - צ"ז ע"א

איבעיא להו, כחש בשר של הפרה ששאל מחמת מלאכה, מאי, האם השואל חייב לשלם על מה שכחש, או לא אמר ליה ההוא מרבנן, ורב חלקיה בריה דרב אויא שמיה, מכלל זה שאתה מסתפק במקרה של כחש בשר משמע דכי מתה מחמת מלאכה, מחייב, איך משמע כן מדבריו.

ואין לומר כן, שהרי נימא ליה, לאו לאוקמא (להעמידה) בכלתא (אהל קטן שהיו נותנים על המטה) שאילתה מי יכול לומר כן למי.

באר טענתו ולכן מה צריך להיות הדין במתה מחמת מלאכה. אלא אמר רבא, לא מיבעיא כחש בשר מחמת מלאכה, דפטור, אלא אפילו מתה מחמת מלאכה, נמי פטור משום דאמר ליה, לאו לאוקמא בכלתא שאילתה

סכס, מה הדין, בכחש בשר מחמת מלאכה במתה מחמת מלאכה ומדוע.

ההוא גברא דשאל נרגא (גרזן) מחבריה, איתבר על ידי שהיה משתמש בו אתא השואל לקמיה דרבא לשאול מה דינו, אמר ליה רבא, זיל אייתי סהדי דלאו שנית ביה, ואיפטר באר מה אמר לו רבא (ריטב"א).

שואלת הגמ', ואי ליכא סהדי, שאז הוא חייב לשלם, מאי, האם עליו לשלם לו גרזן חדש, או שיכול להחזיר את השברים, ולשלם את ההפרש

ת"ש, דההוא גברא דשאל נרגא מחבריה ואיתבר, כיצד נשבר הגרזן (רש"י). שמה דינו במקרה זה.

אתא השואל לקמיה דרבא, לשאול כיצד עליו לשלם, א"ל רב, זיל שלים ליה נרגא מעליא ואת השברים קח לעצמך א"ל רב כהנא ורב אסי לרב, וכי דינא הכי, שְׁמָה (רש"י).

אלא מה היה צריך לומר לו (שם). ושתיק רב, מה רואים ממה ששתק.

והלכתא כרב כהנא ורב אסי, דמהדר ליה תבריה, וממליא ליה דמי מנא פרש: "דמהדר ליה תבריה"

"וממליא ליה דמי מנא" סכס, שאל גרזן ונשבר מחמת מלאכה, מה עליו להוכיח כדי להיות פטור

במקרה שהוא חייב, האם עליו לשלם גרזן חדש או שיכול להחזיר את השברים ולשלם את ההפרש וממה הוכיחה זאת הגמ'.

ההוא גברא דשאל דוולא (דלי) מחבריה, איתבר

אתא לקמיה דרב פפא, אמר ליה, אייתי סהדי דלא שנית ביה, פרש ואיפטר, מדוע יהיה פטור (רש"י).

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"ב - צ"ז ע"א

ההוא גברא דשאל שונרא מחבריה, לאיזה צורך הוא שאל את החתול _____
חבור (נאספו) עליה עכברי וקטלוהו, באר מה עשו העכברים _____
יתביב רב אשי וקמיבעיא ליה, כי האי גוונא מאי, האם השואל חייב לשלם או לא _____
האם כי (כמו) מתה מחמת מלאכה דמי, ואז מה דינו _____
או לא, מה הצד שזה לא כמו מתה מחמת מלאכה (תוסי') _____
אמר ליה רב מרדכי לרב אשי, הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא, שזה דומה לגברא דנשי קטלוהו (איש
שנשים הרגו אותו), לא דינא ולא דיינא, פירוש, אין דין ואין דין, כלומר, אין ספק וערעור בדבר (רש"י יומא דף עב.)
שמה פשוט לגבי גברא דנשי קטלוהו (רש"י) _____
כמו כן בעכברים שהרגו את החתול, האם היה לו לעלות על לב שיהרגוהו _____
ומכיון שדבר זה לא היה אמור לקרות, האם יש את הפטור של מתה מחמת מלאכה _____

איכא דאמרי, שכך היה המעשה, שהשונרא אכיל עכברי טובא, וחביל (נתחמם), ומית
באר מה גרם לחתול למות _____
יתביב רב אשי וקא מעיין בה כהאי גוונא מאי, האם הוי מתה מחמת מלאכה או לא _____
אמר ליה רב מרדכי לרב אשי, הכי אמר אבימי מהגרוניא, שזה דומה לגברא דנשי קטלוהו, לא דינא ולא דיינא
שארין ספק בזה, שלא היה צריך לחשוש שהוא שימות בגלל הנשים, כמו כן לא היה לו לחשוש שהחתול ימות מחמת אכילת
העכברים, ולכן הוי מתה מחמת מלאכה, ופטור.

סכס, ממה מת החתול: לפי לשון אי' _____ לפי לשון ב' _____
האם היה צריך לחשוש שזה יקרה _____ לפי"ז האם פשע בזה שהוליכו לשם _____
ולכן האם זה נחשב מתה מחמת מלאכה _____

משך בבא מצינא דף צ"ז ע"ב - צ"ז ע"א

אמר רבא, האי מאן דבעי למישאל מידי מחבריה, וליפטר, נימא ליה בזמן השאלה, "אשקיין מיא"

מי יאמר כן למי

והטעם שאז יהיה פטור, משום דהוי שאילה בבעלים

ואי פקח הוא, למי הכוונה

נימא ליה, "שאל ברישא, והדר אשקיין"

מדוע אם יאמר לו כן זה לא יהיה שאלה בבעלים (המשנה לעיל בדף צד:)

אמר רבא, מקרי דרדקי, שתלא, טבחא, ואומנא, ספר מתא

פרש: "מקרי דרדקי" _____ "שתלא" (רש"י) _____ "טבחא" _____

"אומנא" (רש"י) _____ "ספר מתא" (רש"י) _____

כולהון (כל האומנים האלו), השואל מהם פרה בעידן עבדתייהו, ומתה הפרה, כשאילה בבעלים דמו, ופטור

מתי שאל את הפרה, שאז נחשב שאלה בבעלים (רש"י)

אמרו ליה רבנן לרבא, מי הם ה"רבנן" שאמרו לו (רש"י)

שאל לן מר, פרש (רש"י)

למה הוא שאל להם (שם)

לפי דבריהם, מה הדין אם שאלו ממנו בהמה ומתה (שם)

אקפיד רבא, ואמר להו, וכי לאפקועי ממונאי קא בעיתו, פרש

אדרבה, אתון שאילתון לי למלאכתי, דאילו אנא מצי אישתמוטי לכו ממסכתא למסכתא

באר מה יכול הרב לעשות

ואילו אתון לא מציתו לאישתמוטי ולהתחיל מסכת אחרת כשתירצו, לכן מי שאל למי

הטעם שהם שאולים לו, הוא משום שהוא יכול ללמוד עמהם דברים שהם לתועלת שלו, ואף שאינם רוצים בכך,

לאיזו תועלת הוא ירצה ללמוד דברים אלו (רש"י)

מכריעה הגמ', ולא היא, איהו (המלמד) שאל להו (לתלמידיו) ביומא דכלה

פרש "יומא דכלה" (רש"י)

מדוע אז הוא שאל להם (שם)

ואינהו (התלמידים) שאילו ליה (למלמד) בשאר יומי

מה הסיבה ששונה יומא דכלה משאר הימים

סיכום רב ותלמידיו מי שאל למי

ומדוע	מי שאל למי		
שהוא שאל להם ללמוד תורה	הרב לתלמידיו	לפי מה שאמרו התלמידים לרבא	
שהרב יכול ללמוד ע' התלמידים מה שיש לו תועלת מזה	התלמידים לרבא	לפי דברי רבא "אדרבה"	
שהוא חייב ללמד דיני הרגל ואינו יכול ללמד מה שאז לו	הרב לתלמידים	ביומא דכלה	לפי מסקנת הגמ' "ולא היא"
כ"ל דברי רבא	התלמידים לרבא	בשאר יומי	

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"ב - צ"ז ע"א

מרימר בר חנינא, אוגר (השכיר) כודנייתא לבי חוזאי, פרש "כודנייתא" (רש"י)

נפק לדלויי טעונה בהדיהו, פרש

פשעו בה אנשי חוזאי, ומית הכודנייתא

אתו לקמיה דרבא לשאול מה דינם, חייבינהו, את מי הוא חייב לשלם למי

אמרו ליה רבנן לרבא, הרי פשיעה בבעלים היא, מדוע הוי בבעלים (רש"י)

ולכן מה היה לו לפסוק

איכסיף (התבייש), מדוע התבייש רבא

לסוף, איגלאי מילתא שמרימר בר חנינא לא יצא לעזור לשוכרים, אלא דלמיסר טעונה הוא דנפק

באר מה התברר שהוא עשה (רש"י)

ולכן האם פסק רבא כדין

ומדוע

שואלת הגמ', הניחא למאן דאמר (לעיל דף צ"ה) פשיעה בבעלים פטור, משום הכי איכסיף רבא

אלא למאן דאמר חייב, הרי אפילו אם מרימר סייע להטעין את המשא, הם חייבים, וא"כ אמאי איכסיף, הרי פסק כדין

משיבה הגמ', שכך היה המעשה, לא מיפשע פשעו בה אנשי חוזאי, אלא איגנובי איגנוב מהם, ומתה כדרכה בי גנב הוי,

ואתו לקמיה דרבא וחייבינהו, האם שוכר חייב כשמתה כדרכה

א"כ מדוע חייבם רבא (רש"י)

אמרו ליה רבנן לרבא, הרי גניבה בבעלים היא, איכסיף על שחייבם שלא כדין

לסוף, איגלאי מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק, ולכן האם הוי גניבה בבעלים

סיכום מה עשה מרימר עם בי חוזאי

מה עשה מרימר עם בני חוזאי	לפי זה האם רבא פסק כדין	והטעם
קודם שאיגלאי מילתא סייע לבי חוזאי להטעין המשא על הכודנייתא	לא	דהוי זגלתי
לאחר שאיגלאי מילתא יצא לראות שלא ירזו משאה	כן	דהוי שכיחא שלא זגלתי

סיכום המעשה של מרימר בר חנינא ובי חוזאי, ודיון בפסק של רבא

לפני האמת האם יצאת תקלה מתחת ידי רבא, ומדוע	מה מקשה הגמ' על זה	מה אמרו רבנן לרבא	מדוע חייבם רבא לשלם פשיעה/ גניבה	אצל מי מתה הכודנייתא	
ללשון א' לא, כי מרימר לא יצא לעזור בהטענת המשא אלא יצא לדקוק שלא ירזו משאה	למ"ד פשיעה זגלתי פטור אמאי איכסיף	פשיעה זגלתי	פשיעה	אנשי חוזאי	ללשון א'
	****	גניבה זגלתי	גניבה	הלנז	ללשון ב'

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"ב - צ"ז ע"א

סיכום הנידונים בסוגיתנו

מה הנידון	מה הדין	ומדוע
דף צ"ז ע"א: בעי רמי בר חמא, בעל בנכסי אשתו שואל הוי, או שוכר הוי	פסור	זלזל בנכסי אשתו יש לו דין לוקח ואין לו דין שומר כלל
דף צ"ז ע"ב: בעי רמי בר חמא, בעל בנכסי אשתו, מי מעל	רזא אמה, שכל זמן שלא הוציאם איך אחד אינן מועל, וזלזל מועל לכשיצאו	מפני שהוא הוציאם לחולין
שם: איבעיא להו, כחש בשר מחמת מלאכה, מאי	פסור	דהוי מתנה מחמת מלאכה והשואל יכול לומר "לאו לאוקמא ככיתא שאיתר"
שם: ההוא גברא דשאל נרגא מחבריה	איתבר	כשישים בו שלא כדרכו ח"י
	איתבר	כשישים בו כדרכו פסור
דף צ"ז ע"א: ההוא גברא דשאל דוולא מחבריה, איתבר	איתבר	כשישים בו שלא כדרכו ח"י
	איתבר	כשישים בו כדרכו פסור
שם: ההוא גברא דשאל שונרא מחבריה	איתבר	כשישים בו שלא כדרכו ח"י
	איתבר	כשישים בו כדרכו פסור
שם: אמר רבא האי מאן דבעי למישאל מידי מחבריה	איתבר	כשישים בו שלא כדרכו ח"י
	איתבר	כשישים בו כדרכו פסור
שם: אמר רבא, מקרי דרדקי, שתלא, טבחא, ואומנא, ספר מתא כולהון בעידן עבידתייהו, כשאלה בבעלים דמו	איתבר	כשישים בו שלא כדרכו ח"י
	איתבר	כשישים בו כדרכו פסור
שם: מרימר בר חנינא, אוגר כודנייתא בי חוזאי, נפק לדלויי טעונה בהדיהו פשעו בה, ומית	איתבר	כשישים בו שלא כדרכו ח"י
	איתבר	כשישים בו כדרכו פסור

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ז ע"א - צ"ח ע"ב

מתנני' השואל את הפרה, באחד משלשה מקרים הבאים:

א. שאלה חצי יום ושכרה חצי יום, ב. שאלה היום ושכרה למחר, ג. שכר פרה אחת ושאל פרה אחת

ומתה הפרה, ואין ידוע מתי מתה או איזו מהפרות מתה

מה הדין אם מתה בשעה שהיתה שאולה או שהשאולה מתה

ומה הדין אם מתה בשעה שהיתה שכורה או שהשכורה מתה

ועכשיו מביאה המשנה מה טוען כל אחד ואחד, ויש בזה ארבעה אופנים:

אופן א': המשאיל אומר, שאולה מתה, ביום שהיתה שאולה מתה, בשעה שהיתה שאולה מתה, ואתה חייב לשלם

על איזה מקרה קאי: "שאולה מתה" (רש"י)

"ביום שהיתה שאולה מתה" (רש"י) "בשעה שהיתה שאולה מתה" (רש"י)

והלה (השוכר) אומר איני יודע, חייב, מדוע חייב (שם)

אופן ב': השוכר אומר, שכורה מתה, ביום שהיתה שכורה מתה, בשעה שהיתה שכורה מתה, ואני פטור

והלה (המשאיל) אומר איני יודע, פטור.

אופן ג': זה אומר, שאולה, מי אומר כן _____ וזה אומר (השוכר) שכורה, ישבע השוכר ששכורה מתה, ופטור.

אופן ד': זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע, יחלוקו, דמיון המוטל בספק חולקים.

סיכום טענת המשאיל והשואל

	מה אומר הבעלים	מה אומר השומר	מה הדין	ומדוע
א.	שאלה מתה, ז"ל שהיתה שאולה מתה, גשלה שהיתה שאולה מתה	אין יודע	השואל חייב	זר ושואל זר עדיף (רש"י)
ב.	אין יודע	שכורה מתה, ז"ל שהיתה שכורה מתה, גשלה שהיתה שכורה מתה	השואל פטור	כאן ודאי שזר עדיף כיון שזה להחזיק ולא להוציא
ג.	שאלה מתה	שכורה מתה	ישלם השוכר לשכורה מתה	יתבאר גלוי
ד.	אין יודע	אין יודע	יחלוקו	מאן המטל ספק חלוקין (רש"י)

גמ' מדייקת הגמ', שמעת מיניה, התובע מחבירו בטענת ברי, ואמר לו מנה לי בידך

והלה (הנתבע) אומר, איני יודע אם אני חייב לך או לא, חייב, משום דברי ושמה, ברי עדיף

מאיזה מקרה במשנתנו משמע כן _____

ואיך משמע כן _____

מקשה הגמ', לימא תהוי תיובתא ממשנתנו אדרב נחמן

ומביאה הגמ' את דברי רב נחמן

דאיתמר, האומר לחבירו, מנה יש לי בידך, והלה אומר איני יודע, מה אינו יודע _____

רב הונא ורב יהודה אמרי, חייב, מי חייב _____ ומדוע (רש"י) _____

רב נחמן ורבי יוחנן אמרי, פטור, מדוע (רש"י) _____

סיכום הקושיא, במקרה שהתובע טוען ברי שאתה חייב לי, והנתבע אומר איני יודע, האם הנתבע חייב לשלם:

לפי מה שמשמע ממשנתנו _____ לפי מה שאמר רב נחמן _____

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"א - צ"ח ע"ב

מתרצת הגמ', שלפי רב נחמן הטעם שבמשנה השומר חייב, אינו משום ד"ברי ושמא ברי עדיף"

אלא **כדאמר רב נחמן** במקום אחר, **כגון שיש "עסק שבועה" ביניהן**

הכא במשנתנו, **נמי** הטעם שהוא חייב, **כגון שיש "עסק שבועה" ביניהן**

באר מה זה "עסק שבועה" (רש"י)

ומבאר הגמ', **היכי דמי "עסק שבועה"**, כדבא, דאמר רבא האומר לחבירו, מנה (100 זוז) יש לי בידך, והלה אומר,

אין לך בידי אלא חמשים, והשאר איני יודע, הדין הוא, שמתוך שאינו יכול לישבע, משלם

מדוע הוא חייב לישבע (רש"י)

ומדוע אינו יכול לישבע (שם) ולכן כמה עליו לשלם

ומשנתנו נמי **משכחת לה** שיש עסק שבועה ביניהם

רישא דמשנתנו (ב' מקרים הראשונים) **איירי בשתים**, (שמסר לו ב' פרות), **וסיפא** איירי **בשלש** (שמסר לו ג' פרות)

ומבאר הגמ', **רישא** איירי **בשתים**, דאמר ליה משאיל לשואל, **ב' פרות מסרתי לך**

מקרה א', את שתיהן מסרתי לך, **פלגיה דיומא בשאילה, ופלגיה דיומא בשכירות**

מקרה ב', **אי נמי** את שתיהן מסרתי לך, **חד יומא בשאילה, וחד יומא בשכירות**

וטוען המשאיל, **ומתו תרוייהו בעידן שאילה**, לפי דבריו כמה פרות השואל חייב לו

ואמר ליה שואל, חדא פרה, אין, בעידן שאילה מתה, ואני חייב עליה

ואידך פרה, לא ידענא אי בעידן שאילה מתה, ואני חייב, **ואי בעידן שכירות מתה**, ואני פטור

הדין הוא, **דמתוך שאינו יכול לישבע, משלם**

לסיכום, כמה פרות תובע המשאיל _____ כמה מודה השואל שהוא חייב _____ ועל כמה הוא מסתפק _____

כמה פרות הוא חייב לשלם _____ ומדוע _____

וסיפא (מקרה ג' דרישא דמשנתנו) איירי **בג'** (שמסר לו ג' פרות)

דאמר ליה משאיל לשואל, **ג' פרות נתתי לך, ב' פרות בשאילה ואחת בשכירות**

וטוען המשאיל, **ומתו הני תרתי דשאילה**, לפי דבריו כמה פרות השואל חייב לו

ואמר ליה שואל, אין, חדא פרה דשאילה מתה, ואידך פרה שמתה, לא ידענא אי דשאילה מתה, ודקיימא דשכירות

היא, ואני חייב, אי דשכירות מתה, והא דקיימא דשאילה היא, ואני פטור

ומתוך שאינו יכול לישבע, משלם

לסיכום, כמה פרות תובע המשאיל _____ כמה מודה השואל שהוא חייב _____ ועל כמה הוא מסתפק _____

כמה פרות הוא חייב לשלם _____ ומדוע _____

סיכום עסק שבועה דמשנתנו

מה המקרה	כמה פרות מסר לו	כמה פרות מתו	טוען המשאיל	מה על מה השואל מודה	ומה הוא מסתפק
רישא	2	2	שניהן מתו משלם השאילה	אחת מתה משלם השאילה	אם הפרה השניה מתה משלם השאילה או אם השכירות
סיפא	3	2	שתי הפחות של שאילה מתו	שארית משלם השאילה מתה	אם הפרה השניה שמתה היה של השאילה או של השכירות

סכום, מדוע במשנתנו חייב השואל לשלם, כשאמר איני יודע:

לפי רב הונא ורב יהודה _____

לפי רב נחמן ורבי יוחנן _____

המשך בבא מציעא דף צ"ז ע"א - צ"ח ע"ב

הקדמה: רמי בר חמא חולק על רבא, וסובר שלא חייבה תורה שבועה במקצת, אלא כאשר יש א. הודאה ב. וכפירה, ולכן האומר לחבירו מנה לי בידך, והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע, אינו חייב לישבע, לפי שאין כאן כפירה.

לפיכך לדעת רמב"ח הדין ש"מתוך שאינו יכול לישבע, משלם", יכול להיות רק באופן שאומר: חמשים אני חייב לך (הודאה), ועשרים וחמישה לא לויתי (כפירה), ועשרים וחמישה לא ידענא. אז הוא מתחייב שבועה מפני א. שהודה במקצת ב. וכפר במקצת, וכיון שאינו יכול להשבע על העשרים וחמישה, שהרי אינו יודע אם חייב או לא.

לכן לפי רמי בר חמא אין להעמיד את משנתנו כמו שהעמדנו לעיל, שהרישא מיירי שמסר לו ב' פרות וסיפא בשלש", שהרי צריך פרה נוספת עבור הכפירה.

סכום, התובע את חבירו שהוא חייב לי 100 זוז, והוא אומר לו 50 אני חייב, ו50 אני יודע אם אני חייב או לא, האם הוא חייב לישבע, לפי רמי בר חמא _____ לפי רבא _____ ובאיזה מקרה חייב גם לפי רמי בר חמא _____

א א א א א א

עכשיו מבארת הגמ' באיזה מקרה מיירי משנתנו לפי רמי בר חמא

ולרמי בר חמא, דאמר, ד' שומרים צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת כדי לחייבם שבועה, שהודאה בלבד אינה מחייבת אותו לישבע, לפי דבריו, **משכחת לה** מקרה של עסק שבועה, **ברישא בג' פרות, וסיפא בד' פרות** רישא בג', דאמר ליה משאיל לשואל, **"ג' פרות נתתי לך, פלגיה דיומא בשאלה ופלגיה דיומא בשכירות, אי נמי, חד יומא בשאלה וחד יומא בשכירות, ומתו ג' כולהו בעידן שאילה"**

ואמר ליה שואל, חדא פרה, לא היו דברים מעולם, אלא שתי פרות שאלתי, הרי יש כאן כפירה

וחדא פרה, אין בעידן שאילה מתה, הרי יש כאן הודאה

ואידך פרה, לא ידענא אי בעידן שאילה מתה ואי בעידן שכירות מתה, הדין הוא, **דמתוך שאינו יכול לישבע, משלם**

סיפא בד', דאמר ליה משאיל לשואל, ד' פרות נתתי לך, ג' בשאלה, חדא בשכירות, ומתו הנך ג' דשאלה,

ואמר ליה שואל, חדא פרה, לא היו דברים מעולם, אלא ג' פרות שאלתי

וחדא פרה, אין, דשאלה מתה, הרי יש כאן כפירה והודאה

ואידך פרה, לא ידענא אי דשכירות מתה ודקיימא דשאלה, או דשאלה מתה ודקיימא דשכירות

הדין הוא, **דמתוך שאינו יכול לישבע, משלם.**

סיכום עסק שבועה דמשנתנו

לפי רמי בר חמא		לפי רבא			
סיפא	רישא	סיפא	רישא		
4	3	3	2	כמה פרות מסר לו	
3		2		כמה מהן מתו	
שזי הפרות של שאלה מתו		ששתיהן מתו כשלא היה שם הפרות של שאלה מתו		מה טוען המשאיל	
להד"פ	להד"פ	של שאלה מתה	זשלת שאלה מתה	פרה א'	מה טוען השואל על
של שאלה מתה	מתה זשלת שאלה	מסתפק אם הפרה שמתה	מסתפק	פרה ב'	
מסתפק אם הפרה שמתה	מסתפק	היא של השאלה או של השכירות	***	פרה ג'	
היא של השאלה או של השכירות	***	***	***	פרה ד'	

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ח ע"ב

שנינו במשנתנו, "זה אומר שאולה, וזה אומר שכורה, ישבע השוכר ששכורה מתה"
מקשה הגמ', ואמאי הוא חייב להישבע, הרי מה שטענו לא הודה לו, ומה שהודה לו לא טענו

מה טענו _____ והאם הודה לו על זה _____
מה הודה לו _____ והאם טענו על זה _____
ולכן האם יש כאן מודה במקצת _____
ולכן מה צריך להיות הדין _____
ביאור הקושיא (ע"פ רש"י)

האם קשה לפי דבריו	האם יש כאן מודה במקצת	מה טוען השומר	מה טוען המפקיד	כמה פרות היה בשכירות	כמה פרות היה בשאלה	
לא	כן	רק אחד מן השאלות אתה, והשני שאתה הייתה השכרה	השאלות אתה	1	2	לפי רב נחמן ור' יוחנן
כן	לא	השכרה אתה	השאלה אתה	1	1	לפי רב הונא ורב יהודה

מתרצת הגמ', אמר עולא, מה שהוא חייב להישבע, זה לא מדין מודה במקצת, אלא על ידי גלגול שבועה

באר מה זה גלגול שבועה _____
דאמר ליה המפקיד לשומר, אישתבע לי איזו מיהת (לכל הפחות) דכדרכה מתה ולא מחמת פשיעה, ככל שומר שטוען טענת פטור, שחייב לישיבע, ומיגו דמישתבע דכדרכה מתה, מישתבע נמי דשכורה מתה
לסיכום, מה השבועה שהוא חייב להישבע _____
ואיזו שבועה הוא מגלגל עליו _____
סכם, מדוע הוא חייב להישבע ששכורה מתה :
לפי רב נחמן ור' יוחנן _____
לפי רב הונא ורב יהודה _____

שנינו במשנתנו, "זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע, יחלוקו"

מבאר הגמ', הא מני תנא דמשנתנו, סומכוס היא, דאמר, ממון המוטל בספק, חולקין, והשומר משלם חצי ומה הדין לפי חכמים, הסוברים "המוציא מחברו עליו הראיה"

המשך בבא מציעא דף צ"ח ע"ב

סיכום דיני המשנה לפי מסקנת הגמ'

המקרה	מה הדין	ומדוע
המשאיל אומר שאולה מתה, ביום שהיתה שאולה מתה, בשעה שהיתה שאולה מתה והלה אומר איני יודע	השואר חייב לשלם	לפי רב נחמן ור' יוחנן זרי ושמא זרי עדיף
		לפי רב הונא ורב יהודה הוא חייב שזוהי מפני שהוא מודה במקצת, ואינו יכול לישבע, ומתוך שאינו יכול לישבע, משלם
השוכר אומר שכורה מתה, ביום שהיתה שכורה מתה, בשעה שהיתה שכורה מתה והלה אומר איני יודע	השואר פסור משלם	זכה ודאי זרי עדיף שאין להוציא ממנו בטענת שמא אתה חייב לי
זה אומר שאולה, וזה אומר שכורה	ישלם השוכר לשכורה מתה [ופסור משלם]	לפי רב נחמן ור' יוחנן מודה במקצת
		לפי רב הונא ורב יהודה ע"י גילגול שזוהי
זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע	יחלקו	שמעתינו היא שיטת סומכוס, הסוחר "ממון המוטל בספק, חלקין"

בבא מציעא דף צ"ח ע"ב

בעי ר' אבא בר ממל

בעי ר' אבא בר ממל:

ספק א': **שאלה בבעלים**, ואח"כ חזר ושכרה שלא בבעלים

האם מיירי שהחזירה לבעלים לאחר ימי השאלה או ששכרה כשהיא עדיין ברשותו ; _____

ומה קרה לפרה (שם) _____ האם זה קרה בימי השאלה או בימי השכירות (שם) _____

מהו, האם גם בימי השכירות יש הפטור של "בעליו עמו", או לא

צדדי הספק: **מי אמרינן שאילה לחודה קיימא, ושכירות לחודה קיימא**, לפי צד זה מה דינו _____

ומפרש רש"י שהטעם שהשכירות לחודה קיימא, הוא משום שהקנין שעשה כששאלה אינו מועיל לשכירות

באיזה קנין קנה אותה: לימי השאילה (רש"י) _____ לימי השכירות (שם) _____

ולכן האם גם השכירות היא בבעלים (שם) _____

או דלמא, שכירות בשאלה מישך שייכי, שהרי כל חיובי שוכר כבר היו עליו בימי השאלה

דהא מיחייב בגניבה ואבידה כבר משעת שאלה, ע"י מה הוא התחייב בגניבה ואבידה (רש"י) _____

סיכום צדדי הספק

לפי"ז מה דינו אם נגנבה בימי השכירות	ולכן האם גם השכירות היא בבעלים	ומדוע	האם השכירות והשאלה מישך שייכי	
ח"ז	א	שהשאלה והשכירות לא היתה באלת קנן	א	צד א' "מי אמרינן"
פ"א	ב	שהח"ז זלנצה ואבידה היה כבר בימי השאלה	ב	צד ב' "או דלמא"

ספק ב': **אם תמצא לומר, שכירה בשאלה מישך שייכי**, ולכן גם השכירות היא בבעלים, ופטור

לפי צד זה יש להסתפק במקרה הפוך, **ששכרה בבעלים**, וקודם שהחזירה חזר **ושאלה שלא בבעלים**

ומה קרה לפרה (רש"י) _____

מהו, האם גם בימי השאלה יש הפטור של "בעליו עמו", או לא

צדדי הספק: האם **שאלה בשכירות ודאי לא שייכא**, מדוע (שם) _____

ולכן האם השאלה היא בבעלים _____

או דלמא, כיון דשייכא במקצת, כמאן דשייכא בכולה דמי

איזו שייכות יש בין השאלה לשכירות (שם) _____

לפי צד זה מה דינו אם מתה בשעת שאלה (שם) _____

ספק ג': **אם תמצא לומר, לא אמרינן כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה דמי**, ולא הוי שאלה בבעלים

לפי צד זה יש להסתפק, במקרה **ששאלה בבעלים, ושכרה שלא בבעלים, וחזר ושאלה** שלא בבעלים, והפרה מתה

כדרכה בימי השאלה השניה, **מהו**, האם גם בימי השאלה האחרונה יש הפטור של "בעליו עמו", או לא

צדדי הספק: האם **הדר אתיא לה שאלה לדוכתה** (למקומה) דהיינו שהקנין של השאלה הראשונה מועיל גם לשאלה השניה,

או דלמא, אפסיקא לה שכירות ביני וביני, לפי צד זה האם השאלה השניה היא בבעלים _____

המשך בבא מציעא דף צ"ח ע"ב

ספק ד': **שכרה בבעלים, ושאלה** שלא בבעלים, וחזר ושכרה שלא בבעלים, ונגנבה או אבדה

מהו, האם גם בימי השכירות האחרונה יש הפטור של "בעליו עמו", או לא

צדדי הספק: **מי אמרינן אתיא לה שכירות לדוכתה**, וגם השכירות השניה היא בבעלים

או דלמא, אפסיקא לה שאלה ביני וביני, לפי צד זה מה דינו אם נגנבה בשעת השכירות _____
תיקו.

שאלות רשות: אלו מהספיקות נשארו ב"תיקון" (רא"ש) _____

ומה הדין: בספק א' (שם) _____ בספק ב' _____

ומדוע פסק הרא"ש כן _____

ומה הדין בספיקות ג' ד' (שם) _____ ומדוע (שם) _____

סיכום הספיקות של ר' אבא בר ממל

ספק ד'	ספק ג'	ספק ב'	ספק א'	
****	דלא אמרינן כיון דשייכא מקצת כמאן דשייכא כולה דמי	שכירות לשאלה מישך שייכי	****	לפי איזה צד בספק הקודם מסתפקת הגמ' "אם תמצא לומר"
שכרה זעלני	שאלה זעלני	שכרה זעלני	שאלה זעלני	איזה שומר היה בשלב ראשון
שאלה שלא זעלני	שכרה שלא זעלני	שאלה שלא זעלני	שכרה שלא זעלני	איזה שומר היה בשלב שני
חזר ושכרה שלא זעלני	חזר ושאלה שלא זעלני	****	****	איזה שומר היה בשלב שלישי
נזקקה א' אגדה	מתה כדרכה	מתה כדרכה	נזקקה א' אגדה	מה קרה לפרה מתה כדרכה/נגנבה או אבדה
אפסיקא לה שאלה בין זבין	אפסיקא לה שכירות בין זבין	שאלה לשכירות ודאי לא שייכא	שאלה לחזקה קיימא ושכירות לחזקה קיימא	מה הצד דלא הוי שאלה/שכירות בבעלים (וחייב)
אתיא לה שכירות לדוכתה	הדר אתיא לה שאלה לדוכתה	כיון דשייכא מקצת כמאן דשייכא כולה דמי	שכירות לשאלה מישך שייכי	מה הצד דהוי שאלה/שכירות בבעלים (ופטור)
תיקו ומספק לא מפיקין מאנא מהשומר	תיקו ומספק לא מפיקין מאנא מהשומר	לא אמרינן כיון דשייכא מקצת כמאן דשייכא כולה דמי, ולא הוי שאלה זעלני	שכירות לשאלה מישך שייכי והוי שכירות זעלני	ומה הדין בזה (רא"ש)

בבא מציעא דף צ"ח ע"ב - דף צ"ט ע"ב

מתני' השואל את הפרה, ושלחה לו המשאיל ביד בנו או ביד עבדו או ביד שלוחו

או ששלח לו ביד בנו, או ביד עבדו, או ביד שלוחו של שואל, ומתה קודם שהגיעה ליד השואל, השואל פטור

ביאור דברי רש"י ד"ה או ביד בנו, בעמוד הבא.

אבל אם אמר לו השואל, שלחה לי ביד בני, או ביד עבדי, או ביד שלוחי, או ביד בנך, או ביד עבדך, או ביד שלוחך

או שאמר לו המשאיל, הריני משלחה לך ביד בני, או ביד עבדי, או ביד שלוחי, או ביד בנך, או ביד עבדך, או ביד

שלוחך, ואמר לו השואל, שלח, ושלחה ומתה, השואל חייב

וכן הדין בשעה שמחזירה השואל למשאיל (את הפרה)

סיכום דיני המשנה

המקרה	ברשות מי נמצאת הבהמה כשמסרו לשליח	ולכן מה הדין של השואל אם מתה בדרך
שלחה לו המשאיל ביד בנו, עבדו, שלוחו או ביד בנו, עבדו, שלוחו, של שואל	המשאיל	פטר
	השואל	ח"ל
אמר לו השואל שלחה לי ביד בני, עבדי, שלוחי או ביד בנך, עבדך, שלוחך		
אמר לו המשאיל הריני משלחה לך ביד בני, עבדי, שלוחי או ביד בנך, עבדך, שלוחך ואמר לו השואל שלח		
שלחה לו השואל ביד בנו, עבדו, שלוחו או ביד בנו, עבדו, שלוחו, של משאיל	השואל	ח"ל
	המשאיל	פטר
אמר לו המשאיל שלחה לי ביד בני, עבדי, שלוחי או ביד בנך, עבדך, שלוחך		
אמר לו השואל הריני משלחה לך ביד בני, עבדי, שלוחי או ביד בנך, עבדך, שלוחך ואמר לו המשאיל שלח		

המשך בבא מציעא דף צ"ח ע"ב - דף צ"ט ע"ב

ביאור רש"י ד"ה או ביד בנו

או ביד בנו [ביד עבדו] או ביד שלוחו של שואל [ומתה], פטור אם מתה בדרכו, פליגי בה רבה ורב חסדא בהגוזל קמא (ב"ק דף קד.), רב חסדא מתרץ לה להאי שלוחו דשואל דמתניתין, בשכירו ולקיטו שדר בביתו, אבל אין עדים שהוא שלוחו, דאי איכא עדים, הוי שליח וחייב השואל באונסין משמכרו לו. רבה אומר, אפילו עשאו שליח בעדים, לאו שליח הוא להתחייב על ידו באונסין, דהכי קאמר ליה, איניש מהימנא הוא, אי בעית לשדורי בידה, שדר:

לפניך דברי הגמ' במסכת בבא קמא שהובאו ברש"י:

איתמר, שליח שעשאו בעדים, כגון מלוה שמינה שליח בפני עדים, להביא מהלוה את המעות שהוא חייב לו, והלוה מסר את המעות ביד השליח

רב חסדא אמר, הוי שליח, לפי דבריו, האם המעות שביד השליח הם ברשות המלוה או ברשות הלוה _____
ולכן זה האם הלוה חייב אם נאנסו בדרך _____
רבה אמר לא הוי שליח, לפי דבריו, ברשות מי המעות _____
ולכן האם הלוה חייב אם נאנסו בדרך _____

מקשה הגמ', מהא דתנן במשנתנו, **השואל את הפרה ושילחה לשואל ביד בנו, או ביד עבדו או ביד שלוחו או ששלח לו ביד בנו, או ביד עבדו או ביד שלוחו של שואל, ומתה, פטור**

ומבאר הגמ' את הקושיא, **האי שלוחו היכי דמי, אי מיירי דלא עשה בעדים, מנא ידעינן** דשלוחו הוא

אלא ע"כ דמיירי דעשה בעדים, וקתני דפטור, קשיא לרב חסדא

מאיזה מקרה במשנה הקושיא (כששלח ביד שליח של המשאל או של השואל) _____
לפי רב חסדא, במקרה זה ברשות מי נמצאת הפרה _____
ולכן, מה צריך להיות הדין של השואל אם מתה _____
מתרצת הגמ', שאפשר לומר דמיירי שלא עשה בעדים, א"כ איזו קושיא חוזרת _____

אלא **כדאמר רב חסדא** במקום אחר, דמיירי **בשכירו ולקיטו** של משלח, שאנו יודעים ששילחו אף כשלא עשאו בעדים. **הכא נמי יש לפרש משנה זו בשכירו ולקיטו.**

"שכירו", פירוש, פועל שנשכר על ידו לתקופה, "לקיטו", פירוש, שכירו לחדר, שלקטו להיות לו לצוותא

סכמ, מה הדין במשנתנו כששלחו ביד שלוחו של שואל, ומתה בדרך _____
לפי רב חסדא, האם איירי שהשואל עשה השליח בעדים _____
ומהיכן יודעים שהוא שלוחו _____
ומה הדין אם עשה בעדים _____
לפי רבה, האם אפשר לומר שמשנתנו איירי שהשואל עשה השליח בעדים _____

סיכום באיזה שליח מיירי מה ששנינו במשנתנו, שלחו ביד שלוחו של שואל, ומתה פטור

	שליח שעשאו בעדים האם הוי שליח	ולכן מה הדין של השואל כשעשה שליח בעדים ומתה בדרך	וא"כ משנתנו שהשואל פטור באיזה שליח מיירי
לפי רב חסדא	כן	ח"כ	בשכירו ולקיטו
לפי רבה	לא	פטור	אפילו עשאו שליח בעדים

המשך בבא מציעא דף צ"ח ע"ב - דף צ"ט ע"ב

גמ' שנינו במשנתנו "אמר לו השואל, שלחה לי ביד בני, ביד עבדי, ביד שלוחי, או ביד בנך, ביד עבדך, ביד שלוחך" מה הדין במקרים אלו אם מתה _____

מקשה הגמ', כששלחה המשאיל **ביד עבדו** הכנעני, וכי השואל **חייב**, הרי **יד עבד כיד רבו**

מדוע זו סיבה לפטור את השואל (רש"י) _____

מתרצת הגמ', **אמר שמואל**, דמשנתנו מיירי **בעבד עברי**, **דלא קני ליה** (לבעלים) **גופיה**, ולכן אין ידו כיד רבו

רב אמר, **אפילו תימא דמיירי בעבד כנעני**, ומה שהשואל חייב

הוא משום **דנעשה כאומר ליה** השואל למשאיל, "**הפישא במקל והיא תבא**" אָתְּרִי, וכשאומר לו כן, אינו חייב מדין שואל, אלא מטעם מאי הוא **חייב** (רש"י לפי פירוש הריטב"א) _____

ביאור דין ערב: האומר לחבירו "הלוהו לזה מנה, ואני ערב לך" כיון שעשה כן על פיו, נעשה הַקְצָנָה ערב לתשלום החוב, כמו כן כשאמר השואל "הַפִּישָׁה במקל והיא תבא" כיון שעשה המשאיל כן על פיו, נשתעבד השואל למשאיל, מדין ערב.

סיכום התירוצים

	באיזה עבד מיירי משנתנו	ומה הטעם שהשואל חייב
לפי שמואל	עֶזְרִי	דְּהוּי שְׁלִיחַ שֶׁל הַשְּׂאֵל
לפי רב	אִפְּלוּ כְּנַעֲנִי	כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂאֵל עָשָׂה כֵן בְּיָדוֹ שֶׁל הַשְּׂאֵל, נִתְחַיֵּב הַשְּׂאֵל מִדִּין מִדִּין עֶרֶב (רִשְׁתִּיב"א דְּעֵת רִשְׁתִּיב"א)

מיתיבי, שנינו בברייתא, **השואל את הפרה, ושלחה לו המשאיל, ביד בנו, או ביד שלוחו, חייב**

בנו ושלוחו של מי (רש"י) _____ באיזה אופן מיירי (שם) _____

אבל אם המשאיל שלחה לו **ביד עבדו**, אף שהשואל ביקש ממנו לעשות כן, השואל **פטור**

ומה הדין בזה לפי מה דתני במשנתנו _____

בשלמא לשמואל אפשר לתרץ את הסתירה בין משנתנו לברייתא

דמתניתין איירי בעבד עברי, ולכן מה הדין של השואל _____

והברייתא איירי בעבד כנעני, ולכן מה דינו _____

אלא לרב, קשיא, מה קשה _____

אמר לך רב, לא תימא דכשאמר השואל למשאיל "שלחה לי ביד עבדך", **נעשה כאמר** ליה "הכישא במקל והיא תבא"

אלא מה הדין אם אמר ליה "שלחה לי ביד עבדך" _____

ומדוע _____

אלא אימא, דמשנתנו מיירי **באמר ליה** בפירוש, "**הכישא במקל והיא תבא**"

ואיך מיירי הברייתא _____

סכס, באיזה לשון ביקש השואל שישלח לו את הפרה, במשנתנו :

לפי ההו"א _____ לפי המסקנא _____

סיכום השקו"ט בדברי רב

	הסתירה: מה הדין כשאמר השואל לשלוח <u>ביד עבדו</u> של משאיל, ושלח	התירוץ לפי שמואל		התירוץ לפי רב	
		באיזה עבד מיירי	ומדוע זו סיבה לחייב \ לפטור	באיזה לשון אמר לו שישלח לו את הפרה	ומדוע זו סיבה לחייב \ לפטור
במשנתנו	השואל חייב	עֶזְרִי	דְּהוּי שְׁלִיחַ שֶׁל הַשְּׂאֵל	"הכישא במקל והיא תבא"	שהשואל שלח עֶזְרִי מִדִּין שִׁיבָה מִדִּין
בברייתא	השואל פטור	עֶזְרִי כְּנַעֲנִי	יד עֶזְרִי כִּיד רְבּוֹ, אִלָּן הַפְּרָה עֶזְרִי זְרֵשֶׁת הַמֶּשְׁאֵל	"שלחה לי ביד עבדך"	יד עֶזְרִי כִּיד רְבּוֹ, אִלָּן הַפְּרָה עֶזְרִי זְרֵשֶׁת הַמֶּשְׁאֵל

המשך בבא מציעא דף צ"ח ע"ב - דף צ"ט ע"ב

הגמרא מביאה שאכן רב סובר כן

דאיתמר, האומר לחבירו **השאלני פרתך**, ואמר ליה המשאיל **ביד מי** אשלחנה לך, ואמר ליה השואל, **הכישו במקל ותבא אלי מעצמה**, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא **אמר רב**, כיון שיצאת מרשות משאיל, ומתה, חייב השואל.

נימא מסייע ליה מברייטא, דתני האומר לחבירו, **השאלני פרתך**, ואמר ליה המשאיל, **ביד מי** אשלח, ואמר ליה השואל, **"הכישו במקל והיא תבא"** כיון שיצאת מרשות משאיל, ומתה, חייב, למי רוצה הגמ' להביא רא"י.

אמר רב אשי, לדחות את הרא"י, **הכא** (בברייטא) **במאי עסקינן**, כגון שהיתה חצרו של שואל לפניו מחצרו של משאיל, **דכי משלחה לה** ע"י שהכישו במקל, **ודאי להתם אזלא**, ודווקא במקרה כזה אמרה הברייטא שהשואל חייב

מדוע באופן זה השואל משעבד עצמו (רש"י) _____

לפי זה מה יהיה הדין אם רה"ר מפסיק בין החצר של המשאיל לחצר השואל (שם) _____

ומדוע (שם) _____

ביאור הדיחוי:

לפי רב, כשהשואל אמר **"הכישו במקל והיא תבא"**, הוא מתחייב **מדין ערב**

לפי זה, האם יש נפק"מ אם הפרה ודאי תלך לרשות השואל או לא _____

שבכל המקרים מה הדין _____

ואמר רב אשי שאפשר לומר שהברייטא סוברת שאינו חייב מדין ערב, אלא משום דסמכה דעתיה, ולכן רק באיזה

מקרה הוא חייב _____

ביאור הטעם של הברייטא דאומר **"הכישו במקל והיא תבא"** חייב השואל

מדוע	ולכן מה הדין במקרה שלא בטוח שהפרה תלך לרשותו	האם השואל מתחייב מדין ערב או משום דסמכה דעתיה	
לפי הנימא מסייע ליה	מדין ערב	חייב	דכשמתחייב מדין ערב, הוא משלח (נפשיה ב"א א"א היא תלך ב"א א"א לא תלך)
לפי הדיחוי של רב אשי	דסמכה דעתיה	פסול	דרך כשדאי תלך לרשותו סמכה דעתיה

מקשה הגמ', **אי הכי, שפ"ה** _____

מאי למימרא, הרי זה פשוט, מה פשוט _____

מתרצת הגמ', **לא צריכא** לומר שהשואל חייב, אלא במקרה **דאיכא גזייתא**, בחצרו של מי (רש"י) _____

פרש מה זה **"גזייתא"** (שם) _____

והחידוש הוא, **דמהו דתימא** כיון דאיכא גזייתא **לא סמכא** השואל **דעתיה** שהפרה תלך לרשותו, **זלמא קיימא התם**

(בגזייתא) **ולא אתיא אזלא להדיא** לחצירו, אילו היינו אומרים שלא סמכא דעתיה, מה הדין של השואל _____

קמ"ל הברייטא **דסמכא דעתיה**, ולכן מה הדין _____

סיכום הרא"י לרב מהברייטא והדיחוי:

מה הדין שאמר רב _____

מאלו מילים מהברייטא מוכיחה הגמ' כדבריו _____

דוחה הגמ', שאפשר לומר שהברייטא סוברת שהשואל חייב, רק באיזה מקרה _____

ומה החידוש בזה _____

בס"ד

בבא מציעא דף צ"ט ע"א - ע"ב

אמר רב הונא, השואל קרדום (גרזן) מחבירו, אם כבר בקע בו השואל, קנאו לימי השאלה

אבל אם עדיין לא בקע בו, אפילו שכבר משכו, לא קנאו, מדוע לא קנאו במשיכה (רש"י) _____

שואלת הגמ', למאי, פירוש, לגבי מה אמר רב הונא את דבריו

אילימא לאונסין, דהיינו שאינו חייב באונסין אלא א"כ בקע בו

מאי שנא פרה, דמשעת שאילה הוא חייב באונסים, אע"פ שעדיין לא השתמש בה

היכן למדנו במשנתנו שהוא חייב באונסין משעת שאילה (ריטב"א) _____

משיכה הגמ', **אלא** דברי רב הונא נאמרו לחזרה, דהיינו שאינו יכול לחזור בו, מי רוצה לחזור בו (רש"י) _____

וממה הוא רוצה לחזור בו _____

שהדין הוא, שאם כבר בקע בו השואל, לא מצי הדר ביה משאיל

אבל אם עדיין לא בקע בו, אע"פ שהשואל עשה משיכה, מצי משאיל הדר ביה, שהוא סובר שאין משיכה קונה בשומרים

סכס, ממתי נתחייב השואל באונסים _____

לפי רב הונא, האם המשאיל יכול לחזור בו לאחר שמשך השואל _____

וממתי אינו יכול לחזור בו _____

ופליגא רב הונא אדרבי אמי, דאמר ר' אמי, המשאיל לחבירו קרדום של הקדש בשוגג

הוא מעל אע"פ שעדיין לא השתמש בו, מי מעל (רש"י) _____

והוא חייב לשלם להקדש, לפי טובת הנאה שבו, דהיינו כפי ההנאה שיש למשאיל בהשאלה זו

כיצד שמין זאת (שם) _____

וחבירו (השואל) אפילו אם הוא יודע שזה של הקדש, מותר לבקע בו לכתחילה, הואיל וכבר יצא מרשות הקדש לחולין

ע"י מה יצא הקרדום מרשות הקדש (רש"י) _____

ומבאר הגמ' את ההוכחה שר' אמי סובר שמשיכה קונה בשומרים, דלא כרב הונא

ואי לא קנאו השואל במשיכה, א"כ קשה אמאי מעל המשאיל מיד כשמשכו, ואפילו עדיין לא השתמש בו

ועוד קשה, ואמאי חבירו (השואל) מותר לבקע בו לכתחילה, ניהדריה השואל להקדש, ולא ליקנייה, ולא לימעול

סיכום דין המשאיל קרדום של הקדש

	האם משיכה קונה בשומרים	לפי זה האם הקרדום יצא מרשות הקדש	ולכן האם המשאיל מעל מיד	והאם מותר לשואל להשתמש בו לכתחילה
לפי רב הונא	א	א	א	א
לפי רבי אמי	ב	ב	ב	ב

המשך בבא מציעא דף צ"ט ע"א - ע"ב

ופליגא נמי רב הונא אדר' אלעזר, שגם הוא סובר שמשיכה קונה בשומרים

דאמר ר' אלעזר, כדרך שתקנו קנין משיכה בלקוחות, כך תקנו קנין משיכה בשומרים

סיכום דין משיכה בשומרים

איך רואים זאת בדבריו	האם משיכה קונה בשומרים	
לא זקק לו, לא קפא	לא	לפי רב הונא
שהמשיך לחזיר קרדוף של הקדש חזיר מאל, ומתקן לו זקק לו לכתחילה	כן	לפי רבי אמי
כדרך שתקנו משיכה בלקוחות, כך תקנו משיכה בשומרים	כן	לפי ר' אלעזר

תניא נמי הכי, כשם שתקנו חכמים קנין משיכה בלקוחות, כך תקנו קנין משיכה בשומרים

וכשם שקרקע נקנית בכסף, ובשטר, ובחזקה, כך שכירות נקנה בכסף, ובשטר, ובחזקה.

לדברי מי מביאה הגמ' ראי' מהברייתא

שנינו בברייתא "וכשם שקרקע נקנית בכסף, ובשטר, ובחזקה, כך שכירות נקנה בכסף, ובשטר, ובחזקה"

ביאור הקניינים: כסף: הלוקח נותן מעות למוכר, וע"י זה קונה את הקרקע.

שטר: המוכר כותב בשטר "שְׂדֵי מְכֹרָה לך", כיון שהגיע השטר ליד הלוקח, קנה.

חזקה: עשה הלוקח מעשה בעלות בשדה, כגון: נעל, או גִּדֵּר, או פרץ את הגדר, מדעת הבעלים, קנה.

שואלת הגמ', שכירות מאי עבידתיה, לפי הבנת הגמ' עתה, מה מיירי ששכר (רש"י)

באר שאלת הגמ' (רש"י)

אמר רב חסדא, שהברייתא איירי בשכירות קרקע, לגבי מה היא נקנית (רש"י)

ביאור אופני קניני מכירת ושכירות קרקע

שם שקרקע נקנית	מי נותן כסף למי	בשטר		מי עושה את החזקה
		מי כותב את השטר	ומה כותבים בו	
הלוקח	המוכר	שְׂדֵי מְכֹרָה לך	הלוקח	המוכר
השוכר	המלווה	זית מלווה לך	השוכר	המלווה
		(רש"י)	(שם)	(שם)

בבא מציעא דף צ"ט ע"ב

אמר שמואל, האי מאן דגזיל חביצא דתמרי מחבירו, באר מה זה "חביצא דתמרי" (רש"י) _____
 ואית בה חמשים תמרי, כשהם נמכרים אגב הדדי (ביחד), מזדבנן בחמישים פרוטות נכי (פחות) חדא
 וכשנמכרים חדא חדא, מזדבנן בחמישים פרוטות
 הדין הוא, להדיוט (אם גזל מהדיוט), משלם חמשים נכי חדא, כמה פרוטות הוא חייב לשלם _____
 אבל להקדש (אם גזל מהקדש), משלם חמשים וחומשיהו, כמה פרוטות הוא משלם בסה"כ _____
 מה שאין כן במזיק את ההקדש דלא משלם חומשא, אלא קרן בלבד
 דאמר מר, נאמר "וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ" (תרומה) בְּשִׁגְגָה, וְיָסַף תְּמִנְתִּיתוֹ עָלָיו, מ"יאכ"ל" לומדים שחייב חומש הוא רק באוכל,
 פרט למזיק את התרומה, שאינו משלם חומש
 שים לב: אף שפסוק זה נאמר באוכל את התרומה, הגמ' במסכת מעילה מביאה שלומדים בגזירה שווה, שהוא הדין בהקדש.

סיכום דברי שמואל

ומנלן	האם צריך להוסיף חומש	כמה משלם עבור הקרן	
חילז חמש פאמר רק לזי הקדש	לא	49	כשגזל מהדיוט
"וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיָסַף תְּמִנְתִּיתוֹ עָלָיו"	כן	50	כשגזל מהקדש
"כִּי יֹאכַל" פרט למזיק	לא	50	כשהזיק להקדש

מתקיף לה רב ביבי בר אבבי, להדיוט (כשגזל מהדיוט), אמאי משלם רק חמשים נכי חדא

נימא ליה, אנא חדא חדא הוה מזבנינא להו, מי יאמר כן למי _____
 באר טענתו _____
 וכמה הוא הוא תובע מהגזלן _____

מתרצת הגמ', אמר רב הונא בריה דרב יהושע, שמין בית סאה באותה שדה, תנן במשנה בפרק הכונס
 פירוש, בהמה שנכנסה לשדה חבירו ואכלה שם פירות מחוברים, שמין כמה היתה שוה השדה קודם שנאכלו הפירות, וכמה היא
 שוה לאחר ההיזק, והמזיק משלם את ההפרש, ואינו משלם את השווי של הפירות שאכלה בפני עצמה.

סיכום דברי רב הונא בריה דרב יהושע:

בהמה שאכלה בשדה חבירו, כיצד שמין את הנזק (רש"י) _____
 וכיצד אין לשומו (שם) _____
 האם שומא זו באה להקל על המזיק או להחמיר (שם) _____
 סכס, איזו קולא יש בבהמה שאכלה ערוגה בשדה חבירו _____
 כמו כן, איזו קולא אנו אומרים בגזלן _____

המשך בבא מציעא דף צ"ט ע"ב

הקדמה: הגמ' במסכת בבא קמא דף כ. דנה לגבי הָדָר בחצר חבירו שלא מדעתו (של בעל החצר), והחצר אינה עומדת להשכרה, והָדָר הוא אדם שעשוי לשכור בתים, דהיינו, זה נהנה (הדר, שאם לא היה דר שם היה צריך לשכור בית אחר), וזה לא חסר (הבעלים, שהרי לא היה משכיר את חצרו לאנשים אחרים), האם הוא חייב לשלם על הנאה זו או לא.

מקשה הגמ' סתירה בדברי שמואל

למימרא דסבר שמואל שדין התשלומים לנזקי הדיוט, לאו כדין תשלומים לנזקי גבוה דמי

שלפי דבריו, כמה משלם כשגנב מהקדש _____ כשגנב מהדיוט _____

והתנן במשנה במסכת מעילה, **נטל אבן או קורה מהקדש, מי נטל (רש"י)** _____

לא מעל, מדוע לא מעל (שם) _____

אבל אם **נתנה לחבירו, הוא מעל, מי מעל** _____ ומדוע הוא מעל (רש"י) _____

וחברו לא מעל, שהרי הגזבר כבר הוציא מרשות הקדש

בנאה הגזבר (את האבן או את הקורה) **בתוך ביתו, לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה**, שאז הוא נהנה מן ההקדש ומעל, ומיירי שהניחה בבנין כמו שהיא, כגון שהניחה על פי החלון שבתקרה שלא יכנס השמש והגשם, אבל אם קבע אותה בבנין, קנה אותה בשינוי, ונעשה עליה גזול ומעל מיד, אפילו לא דר תחתיה (ע"פ רש"י).

ויתבי ר' אבהו קמיה דרבי יוחנן, ויתבי וקאמר משמיה דשמואל

זאת אומרת, הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו (לבעלים) שכר

מאיזה דין במשנה במסכת מעילה הוכיח שמואל כן (רש"י) _____

באר את ההוכחה (שם) _____

מה מוכיחה הגמ' מדברי שמואל אלו (שם) _____

סיכום הסתירה בדברי שמואל

במקרה של	האם הוא משווה דין הדיוט לדין הקדש	איך משמע כן מדבריו
"האי מאן דגזיל חביצא דתמרי"	א	שהגזל חביצא דתמרי שיש לו חמישים תמרים כשגזל מהדיוט משלם 49 פרוטות משא"כ כשגזל מהקדש משלם 50 פרוטות
"הדר בחצר חבירו שלא מדעתו"	ב	שלמד הדין של הדר בחצר חבירו חייב להעלות לו שכר מנה שהתנה מן ההקדש מנה וחייב לשלם

מתרצת הגמ', **(א"ל רבי יוחנן) הָדָר ביה שמואל מההיא, ממה הוא חזר בו (רש"י)** _____

ומניין שחזר בו (שם) _____

שואלת הגמ', **וממאי דמההיא הדר ביה, ממה** _____

דלמא מהא הָדָר, ממה _____

אם נאמר כן, כמה ישלם כשגזל מהקדש חביצא דתמרי שיש בו חמישים תמרים _____

משיבה הגמ', **לא, מה לא** _____

מההיא הדר ביה, ממה הוא חזר בו _____

משום שמה שאמר שמואל "זאת אומרת וכו'", אפשר לדחות, **כדרבא** (כמו שאמר רבא)

דאמר רבא, שהנהנה מהקדש **שלא מדעת, כהדיוט** (כנהנה מהדיוט) **מדעת** הבעלים **דמי**, שהרי הקב"ה, שההקדש שלו, הזהיר בתורתו שכל המועל (נהנה שלא כדין) ישלם, והוי כהדיוט המתנה עם הבא לדור שישלם, לכן אין להוכיח מהקדש, שהדר בחצר חבירו שלא מדעת צריך להעלות לו שכר (ע"פ רש"י כאן, ועיין רש"י בבא קמא דף כ: ותוס' שם דף כ"א. ד"ה כהדיוט מדעת דמי).

המשך בבא מציעא דף צ"ט ע"ב

סיכום שקו"ט בדברי שמואל

ומדוע	האם אפשר ללמוד מזה שהדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר	בנאה הגזבר בתוך ביתו מתי מעל	
דכא שהנחה מהקדש צריך לשלם [מאל] אע"פ שלא החסיר להקדש, כאן כן הדר בחצר חבירו, ח"י	ק	כשידור תחתיה שזה פרוטה	לפני שחזר בו
שהקדש ח"י משום דהוי כאילו התנה עמו שישלם, ואין להוכיח לדר בחצר חבירו שלא מדעתו	כא	שלא הוא נתנה מהקדש	לאחר שחזר בו

הגמ' דנה במקרה נוסף שיש בו תשלומים שונים

אמר רבא, הני שקולאי, פרש "שקולאי" (רש"י)

דתברו חביתא דחמרא לחנוואה (ששברו חבית יין של חנוני) בפשיעה

ביומא דשוקא מיזדבנא (החבית נמכרת) **בה' זוזים, בשאר יומי מיזדבנא בארבע זוזים**

הדין הוא, שאם **אהדרו ליה** הסבלים **ביומא דשוקא**, מה הכוונה (רש"י)

מהדרו ליה חביתא דחמרא, כמה הוא יכול לקבל עבורה עכשיו

מדוע אינם חייבים לשלם לו ה' זוזים (שם)

אבל אם באו להשיב לו **בשאר יומי, מהדרו ליה ה' זוזים**, מדוע (רש"י)

ולא אמרו, שמה (רש"י)

אלא דלא הוה ליה חמרא לזבוני, מדוע אז יכול לתבוע ה' זוזים (שם)

אבל הוה ליה חמרא לזבוני ולא מכרו, הא איבעי ליה לזבוני

מה הוא מגלה דעתו בזה שלא מכרו (רש"י)

ולכן כמה הם משלמים (שם)

ומנכי (מפחית) **ליה, אגר טירחיה ודמי ברזנייתא**, באיזה מקרה מנכים (שם)

מי מנכה (שם) **וממה הוא מנכה** (שם)

ואיך שמין "אגר טירחיה" (שם)

באר מה זה: "כרזנייתא" (רש"י) **"ברזנייתא"** (רש"י)

ומדוע מנכים דברים אלו (רש"י ד"ה ברזנייתא)

סיכום דין דהני שקולאי דתברו חביתא דחמרא לחנוואה

ומדוע	האם הם יכולים להחזיר חבית יין או שעליהם לשלם ה' זוזים	אם אהדרו ליה
שיבא למכרה זיז השוק שיזע ראשון ונקלז הי' שלם	חבית יין	ביומא דשוקא
שיבא למכר להם, אלו הייתה זיז השוק כבר מכרתה והיו המעות זיזי, ואין צריך למעות ואין יכול להחזיר עד יז השוק (תלס' הרא"ש)	הי' שלם	ולא הוה ליה חמרא לזבוני
לני דעתיה שלא היה דעתו למכרה	חבית יין	והוה ליה חמרא לזבוני

בבא מציעא דף ק' ע"א

מתנני' המחליף פרה בחמור, וילדה, וכן המוכר שפחתו, וילדה

איזה ספק יש במקרים אלו _____
מדוע לגבי פרה נקט התנא קנין חליפין (רש"י) _____
ומדוע לגבי שפחה שייך שיהיה ספק גם בלא חליפין (רש"י) _____
ביאור ההבדל בין פרה לשפחה

	אם מכרה במעות האם שייך ספק מתי נולד הולד	מדוע	ולכן איזה לשון נקט התנא
בפרה	לא	כיון שאינה ניתנת בכסף צריך לעשות משיכה ואם עשה משיכה הוא יודע מתי נולדה	המחליף
בשפחה	כן	שהיא ניתנת בכסף ואינו צריך למשיכה, ולכן אפשר לעשות את הקנין ע"פ א"פ השפחה אינה לפניה	המוכר

זה אומר (המוכר), עד שלא מכרתי ילדה, וזה אומר (הלוקח), משלקחתי ילדה, הדין הוא שיחלוקו

האם הולד נולד לפני המכירה או אח"כ, לפי טענת המוכר _____ לפי טענת הלוקח _____

היו לו ב' עבדים, אחד גדול ואחד קטן, וכן אם היו לו ב' שדות, אחת גדולה ואחת קטנה

א. הלוקח אומר, גדול לקחתי, והלה (המוכר) אומר, איני יודע, זכה בגדול, מי זכה _____

ב. המוכר אומר, קטן מכרתי, והלה (הלוקח) אומר, איני יודע, אין לו אלא קטן, למי הכוונה _____

ג. זה אומר גדול קניתי, וזה אומר קטן מכרתי, ישבע המוכר שהקטן מכר

לאחר שנשבע, מי יטול את הגדול _____ ומי את הקטן _____

ד. זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע, הדין הוא, שיחלוקו.

סיכום המשנה

	מה טוען המוכר	מה טוען הלוקח	מה הדין
המחליף פרה בחמור, וילדה וכן המוכר שפחתו, וילדה	שהלירה היתה לפני המכירה	שהלירה היתה לאחר המכירה	יחלוקו
היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן ב' שדות אחת גדולה ואחת קטנה	במקרה א'	איני יודע	הלוקח זכה בזדל
	במקרה ב'	קטן מכרתי	הלוקח מקבל הקטן
	במקרה ג'	קטן מכרתי	ישלם המוכר אלוקח מקבל את הקטן
	במקרה ד'	איני יודע	יחלוקו

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א

גמ' מקשה הגמ', אמאי יחלוקו, על אלו מקרים במשנה הקושיא _____
 וליחזי ברשות דמאן קיימא (ברשות מי נמצא הולד), וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה
 כשאין לו ראיה, למי יהיה שייך הוולד _____
 מתרצת הגמ', א"ר חייא בר אבין אמר שמואל, דמיירי בעומדת הפרה באגס, ושפחה נמי מיירי דקיימא בסימטא,
 שאז אין הולד ברשות אחד מהם, ואין אחד מהם מוחזק בו, ולכן הדין הוא שיחלוקו
 מקשה הגמ', כיון שאין אחד מהם מוחזק, נוקמא אחזקת דמרא קמא, מי הוא ה"מרא קמא" _____
 וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה, מי הוא המוציא _____
 משיבה הגמ', הא מני משנתנו, סומכוס היא, דאמר ממון המוטל בספק, חולקין בלא שבועה
 סכס, למי שייך הוולד : כשהוא ברשות של אחד מהם _____
 כשהוא באגס או בסימטא : לפי רבנן _____ לפי סומכוס _____
 ביאור קושיות הגמ' "וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה" והתירוצים

	למי הכוונה "ואידך"	ולמי צריך להיות הולד שייך	מה מתרצת הגמ'
בקושיא א'	מי שהלך איין זרשאת	למי שהלך זרשאת	שאין זרשאת של אחד מהם
בקושיא ב'	הלוקח	לאוכר	שמתעל סומכוס שזר ממון המוטל בספק חולקין

מקשה הגמ', אימור דאמר סומכוס ממון המוטל בספק חולקין, בשמא ושמא
 היכן מצאנו שהוא אומר כן (רש"י) _____
 והאם מיירי שם בברי וברי או בשמא ושמא (שם) _____
 אבל בברי וברי, מי אמר שחולקין _____
 באיזה אופן מיירי משנתנו _____ ולכן מה צריך להיות הדין גם לפי סומכוס _____
 מתרצת הגמ', אמר רבה בר רב הונא, אין, אמר סומכוס אפילו בברי וברי
 רבא אמר תירוצך אחר, לעולם, כי אמר סומכוס, בשמא ושמא, אבל ברי וברי לא אמר שחולקים
 ותני במשנתנו, זה אומר "שמא עד שלא מכרתי" ילדה, וזה אומר "שמא משלקחתי" ילדה

סיכום דברי סומכוס

	מה הדין לפי סומכוס		האם רישא דמשנתנו איירי בברי וברי או בשמא ושמא
	בברי וברי	בשמא ושמא	
לפי רבה בר רב הונא	יחלוק	יחלוק	ברי זרי
לפי רבא	הוא צ"א מחזיר עליו הראי'	יחלוק	שמא ושמא

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א

מקשה הגמ', תנן בסיפא דמשנתנו, זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע, יחלוקו

בשלמא לרבא, מדסיפא שמא ושמא, רישא נמי שמא ושמא

אלא לרבה בר רב הונא, דאמר, אין, אמר סומכוס שאפילו ברי וברי הדין הוא שיחלוקו, הרי השתא ברי וברי אמר יחלוקו, וכי שמא ושמא מיבעיא, לפי זה מה לא היה לתנא לומר

באר מדוע

מתרצת הגמ', אי משום הא לא איריא, שאפשר לומר שבאמת אין חידוש בסיפא,

ותנא סיפא כדי לגלויי באיזה אופן מיירי הרישא, שלא תאמר שהרישא מיירי בשמא ושמא, אבל ברי וברי לא יחלוקו,

ולכן תנא סיפא שמא ושמא, מכלל דרישא ברי וברי, ואפילו הכי יחלוקו

סיכום התירוץ: מה תנא בסיפא (רש"י)

האם יש בזה חידוש _____ אי"כ מדוע תני לה _____

איך משמע מהסיפא שהרישא מיירי בברי וברי (שם) _____

הערה: גם לפי רבא הסיפא בא לגלות על הרישא, שמהרישא לבד היה אפשר לומר שאפילו בברי וברי אמר סומכוס יחלוקו, לכך שנה בסיפא שמא ושמא, לומר שרק בזה הדין הוא שיחלוקו (ע"פ הריטב"א).

סיכום שיטת סומכוס בברי וברי וביאור המשנה

ומה בא הסיפא לגלות על הרישא	האם משנתנו איירי בברי וברי או בשמא ושמא		
	הסיפא	הרישא	
כאן להסיפא מיירי דלמא ולמא ע"כ להרישא מיירי דברי דרי	למא ולמא	דרי דרי	לפי רבה בר רב הונא
לכאן להסיפא מיירי דלמא ולמא כן הרישא נמי מיירי דלמא ולמא (ריטב"א)	למא ולמא	למא ולמא	לפי רבא

קושיא נוספת על רבה בר רב הונא

תנן בהמשך משנתנו, זה אומר גדול קנתי, וזה אומר קטן מכרתי, ישבע המוכר שקטן מכר, ויתן לו את הקטן

מקשה הגמ', בשלמא לרבא, דאמר כי אמר סומכוס יחלוקו בשמא ושמא, אבל ברי וברי לא אמר שחולקים, אלא

המוציא מחברו עליו הראי', משום הכי ישבע המוכר, שהרי משנתנו איירי בברי וברי, ובזה לא אמר סומכוס שיחלוקו

אלא לרבה בר רב הונא דאמר, אין, אמר סומכוס שאפילו ברי וברי יחלוקו, אמאי ישבע מוכר, הרי יחלוקו מיבעי ליה

מתרצת הגמ', שמכיון שהסיפא מיירי שהמוכר חייב שבועה. מודה סומכוס היכא דאיכא חוב שבועה דאורייתא על

הנתבע, דלא אמרינן יחלוקו, אלא ישבע שקטן מכר, ונוטל המוכר את הגדול, כדבעינן למימר לקמן, (כמו שיתבאר לקמן)

סכס, מדוע לא אמרינן יחלוקו ב"זה אומר גדול וזה אומר קטן"

לפי רבא _____ לפי רבה בר רב הונא _____

סיכום שקו"ט בדברי רבה בר רב הונא

קושיא ב'	קושיא א'		
זה אומר גדול וזה אומר קטן, ישבע המוכר שקטן מכר, והלוקח יקבל את הקטן	זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע, יחלוקו	איזה דין בסיפא דמשנתנו מובן	בשלמא לרבא
		מדוע זה מובן	
שסומכוס אומר יחלוקו רק שמא ולמא, אבל דרי דרי לא אומר	מדסיפא שמא ולמא, רישא נמי שמא ולמא	מה קשה	אלא לרבה בר רב הונא
מדוע ישבע המוכר ויתן הקטן, הרי צריך להיות הדין שיחלוקו	מדוע הוצרך לומר דין זה, אם דרי דרי הדין שיחלוקו אל פשוט לשמא ולמא יחלוקו	מה מתרצת הגמ'	
שסומכוס לא אומר יחלוקו היכא דאיכא שזוהי דאורייתא	שזאמרת אין חידוש בסיפא, אלא אומר בסיפא שמא ולמא שזוהי נדע שרישא איירי דברי דרי		

בס"ד

בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

שנינו במשנתנו, "היו לו ב' עבדים, אחד גדול ואחד קטן, זה אומר גדול, וזה אומר קטן, ישבע המוכר שהקטן מכר, וכן ב' שדות, אחת גדולה ואחת קטנה"

מקשה הגמ', אמאי ישבע המוכר, הרי מה שטענו לא הודה לו, ומה שהודה לו לא טענו ואין כאן מודה במקצת

איזה עבד תובע הלוקח _____ ומה משיב לו המוכר על זה (רש"י) _____

ומה הוא מודה לו _____ והאם הוא תבעו על זה _____

ביאור ע"פ רש"י מדוע אין במקרה דמשנתנו הודאה במקצת

ומדוע	האם זה הודאה במקצת הטענה	מה הנתבע מודה	מה הוא תובע	
שמעך הקי' לא שתפלו הודה לו ב' לא	כן	שמעך לא רק ב' לא	שמעך לא קי' לא	טענו ק' והודה לו נ'
שאל העד העדל' שהוא תפלו לא הודה לו כלל	לא	שהוא מכר לא את הקטן	שהוא קנה את העדל'	זה אומר גדול וזה אומר קטן

ועוד, אפילו אם נאמר שתנא דמשנתנו סובר, שאם טענו דבר אחד והודה לו בדבר אחר, הוי מודה במקצת, וחייב שבועה עדיין קשה, שהרי **הילך הוא**, "הילך" היינו שהנתבע מודה שהוא חייב במקצת, ואומר לו, טול את המקצת שאני חייב לך, ויש מ"ד שסובר שהילך פטור משבועה

מדוע כשמודה בעבדים וקרקעות הוי "הילך" (רש"י) _____

ועוד קשה, הרי **אין נשבעין על העבדים** והקרקעות

מתרצת הגמ', **אמר רב, בטוענו דמי**, פירוש, שלא מיירי שתובע מהמוכר את העבד או השדה עצמו, אלא איירי שהלוקח מינה שליח ונתן לו מעות לקנות לו עבד, והשליח לא קנה עבורו, והמשלח תובע מהשליח את המעות שנתן לו

המשלח טוען, **דמי עבד גדול** מסרתי לך, והשליח טוען, **דמי עבד קטן** מסרת לי

ובמקרה של שדות, המשלח טוען, **דמי שדה גדולה** מסרתי לך, והשליח טוען, **דמי שדה קטנה** מסרת לי

סכס, מה טוען המשלח שהוא מסר לשליח _____

האם השליח עשה את שליחותו (רש"י) _____ ולכן מה המשלח תובע מהשליח (שם) _____

ומה טוען השליח _____

סכס, את מי הלוקח תובע: לפי ההו"א _____ לפי המסקנא _____

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

סיכום הקושיות על "זה אומר גדול וזה אומר קטן, ישבע המוכר שהקטן מכר" והתירוץ של רב

קושיא א'	מדוע שלא יהא חייב שבועה	מה מתורץ לפי רב
קושיא ב'	דכיון דאיידי שהיה לו בעדים וקרקעות, הו' הילך	שרק עבד שאוב לא ילך משא"כ מעלת כיון שאין המעלת אובניס, לא הו' הילך
קושיא ג'	אין נשעים אל עדים וקרקעות	שאין תלם לו עבד, אלא דמי עבד

ושמואל אמר תירוץ אחר

במקרה של עבד, מיירי בטענו הלוקח כסות של עבד גדול מכרת לי, והמוכר טוען כסות של עבד קטן מכרת לי ובמקרה של שדות, מיירי, שהלוקח טוען עומרי שדה גדולה מכרת לי, והמוכר טוען עומרי שדה קטנה מכרת לי מה הכוונה של "עומרי שדה גדולה, עומרי שדה קטנה" (רש"י).

ביאור דברי המשנה "זה אומר גדול וזה אומר קטן"

	את מי הלוקח תובע	ומה הוא תובע אותו
לפי רב	את השליח	דמי עבד גדול, דמי שדה גדולה
לפי שמואל	את האוכר	כסות עבד גדול, עומרי שדה גדולה

מקשה הגמ', שגם אם מיירי שהוא תובע כסות, עדיין קשה, מה שטענו לא הודה לו, ומה שהודה לו לא טענו, ואין כאן מודה במקצת, על מי הקושיא
 מדוע אין כאן מודה במקצת (רש"י)
 מדוע מקשה הגמ' רק מכסות ולא מעומרים (תוס')
 מתרצת הגמ', כדאמר רב פפא לקמן, שמדובר בדיילפי (גירסת הב"ח בדלייפי)
 באר מה זה "לייפי" (רש"י)
 הכא נמי יש לתרץ את דברי שמואל, דמיירי בדיילפי, מה טוען הלוקח (שם, ע"פ גירסת הרש"י)
 ומה טוען המוכר (שם) ומדוע הו' מודה במקצת
 קשיא ליה לרבי הושעיא, מידי כסות קתני במשנתנו, הרי עבד קתני, על מי הקושיא
 אלא א"ר הושעיא תירוץ אחר, שמשנתנו איירי כגון שטענו הלוקח שקנה עבד גדול בכסותו (יחד עם בגדיו)
 ומה מודה לו המוכר (רש"י)
 ועל מה הוא מתחייב שבועה (שם)
 ושדה גדולה בעומריה, מי טוען כן ומה טוען המוכר
 ומאיזה טעם הוא חייב שבועה גם על העבדים והקרקעות (שם)

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

סיכום התירוצים של ר' הושעיא

	מה תובע הלוקח	ומה מודה לו המוכר	ועל ידי מה הוא מתחייב שבועה גם על העבד/ השדה
בעבד	עבד גדול ככסות	עבד קטן ככסות	ע"י הכסות
בשדה	שדה גדולה כעלמריה	שדה קטנה כעלמריה	ע"י העלמריה

סכס, לפי ר' הושעיא מדוע לא קשה "מידי כסות קתני, עבד קתני" _____

מקשה הגמ', ואכתי מדוע הוא חייב שבועה על הכסות, הרי מה שטענו לא הודה לו, ומה שהודה לו לא טענו מתרצת הגמ', א"ר פפא, שמשנתנו איירי בדיילפי [בדלייפין], דהיינו שתובע לו ג' אמות של בגד הראויין לעבד גדול, והלה אומר לא היו אלא שנים הראוי לעבד קטן, דהשתא ה"ל מודה במקצת גמור, ריטב"א

סיכום התירוצים של שמואל ור' הושעיא

	מה הוא מתרץ על הקושיא "מה שטענו לא הודה לו"	מה הוא מתרץ על הקושיא "הילך הוא"	מה הוא מתרץ על הקושיא "אין נשבעין על העבדים"
לפי שמואל	דפ"י	העבד והעלמריה הם מאכלין וכיון שאינם משלמים כסף לא הוי הילך	התפילה היא על מאכלין, שהרי הוא תלמד "כסות עבד גדול" "עלמרי שדה גדולה"
לפי ר' הושעיא			כיון שהוא נשבע על העבד או על העלמריה מאכלין אינו לשבע גם על העבד והשדה

קשיא ליה לרב ששת, וכי משנתנו זוקקין אתא לאשמועינן

באר מה הדין של "זוקקין" (רש"י) _____

הרי דין זה תנינא במסכת קדושין, דתנן זוקקין הנכסים שאין להן אחריות, את הנכסים שיש להן אחריות, לישבע עליהן, אלו נכסים נקראים: "שאיין להן אחריות" _____

על אלו נכסים היא השבועה העיקרית (רש"י) _____ ואת אלו נכסים הם זוקקין (שם) _____

סכס, על מי הקושיא _____

מה החידוש של "היו לו ב' עבדים וכו'" לפי דבריו _____

ומה מקשה על זה רב ששת _____

אלא אמר רב ששת, תירוצא אחר, דלעולם משנתנו מיירי כפשוטו, שתבעו עבד גדול והודה לו בעבד קטן

והא מני משנתנו, רבי מאיר היא, דאמר, עבדא כמטלטלין דמי

איזו מהשלוש קושיות מתורצת לפי זה _____

כתב רש"י "ולקמן פריך ליה אשדות, דקתני במתניתן נמי נשבעין"

באר מה מקשה הגמ' לקמן _____

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

מקשה הגמ', ואכתי הרי מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו

מתרצת הגמ', שהתנא דמשנתנו סבר לה כרבן גמליאל, שסובר שגם על הודאה שאינו ממין הטענה, חייב שבועה

דתנן, טענו חטים, והודה שעורים, פטור, מדוע הוא פטור מלהישבע (רש"י) _____

רבן גמליאל, מחייב אותו להישבע, אע"פ שלא הודה לו על מה שטענו

מקשה הגמ', אכתי "הילך" הוא, והילך אינו חייב בשבועה

מתרצת הגמ', אמר רבא, במקרה של עבדא, מיירי דקטע המוכר לידיה, יד של איזה עבד הוא חתך (רש"י) _____

ושדה, (במקרה של שדה) מיירי שחפר בה המוכר בורות שיחין ומערות

מדוע במקרים אלו לא הוי "הילך" _____

סכס, לפי רב ששת מה תבע הלוקח מן המוכר _____

ואיך הוא מתרץ את הקושיא :

א. "מה שטענו לא הודה לו" _____

ב. "הילך הוא" _____

ג. "אין נשבעין על העבדים" _____

מקשה הגמ', והא ר' מאיר איפכא שמעינן ליה במסכת בבא קמא (דף צ"ו):

שמה הוא סובר לפי המשנה שם (רש"י) _____

ולכן על מי קשה _____ שמה הוא אמר שר' מאיר סובר _____

דתנן, גזל בהמה והזקינה כשהיא אצלן, או עבדים והזקינן, ועכשיו הם שווים פחות

משלם כשעת הגזילה, האם זה פחות ממה שזה שוה עכשיו או יותר _____

ר' מאיר אומר, בעבדים, הגזלן אומר לו לנגזל "הרי שלך לפניך"

לפי דבריו, האם בעבדים משלם כשעת הגזילה או כמה ששוים עכשיו _____

ומדוע (רש"י) _____

מה מוכיחה הגמ' ממשנה זו _____

ביאור המחלוקת

	האם עבדא כמטלטלין או כקרקע	ולכן כשנגזלו, האם הוא ברשות הגזלן או שהוא עדיין ברשות הבעלים	ולכן מי מפסיד את מה שהזקין	ולכן האם משלם כשעת הגזילה או כמה שהוא שווה עכשיו
לפי חכמים	כמטלטלין	ברשות הגזלן	הגזלן	משלם כשעת הגזילה
לפי ר' מאיר	כקרקע	ברשות הגזלן [כיון שקרקע אינה נגזלת]	הבעלים	כמה שזה שווה עכשיו

מתרצת הגמ', הא לא קשיא, שאפשר לומר כדמחליף רבה בר אבון

ותני, רבי מאיר אומר, משלם כשעת הגזילה, וחכמים אומרים, אומר לו בעבדים הרי שלך לפניך

לפי זה מה סובר ר' מאיר _____

סכס, לפי ר' מאיר האם עבדא כמטלטלין או כמקרקע :

לפי קושית הגמ' _____ לפי התירוץ _____

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

סיכום שקו"ט של הגמ' לבאר מדוע נשבע המוכר

באר מדוע	האם זו סיבה לחייב בשבועה או לפטור	
שאין כאן מודה במקצת	לפסול	אמאי ישבע מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו
דהילך פסול משלזה	לפסול	ועוד, הילך הוא
דאין נשבעין קרקעות ועצמים יש להם דין כמא קרקע	לפסול	ועוד, אין נשבעין על העבדים
זה כמא טען ק' והודה לו נ'	לחייב	אמר רב, בטוענו דמי דמי עבד גדול דמי עבד קטן דמי שדה גדולה דמי שדה קטנה
שהתביעה וההודאה הם במאכלאין, [גזר, עומרי תבואה] ולא עצמים וקרקעות	לחייב	ושמואל אמר, בטוענו כסות עבד גדול כסות עבד קטן עומרי שדה גדולה עומרי שדה קטנה
שאין כאן מודה במקצת	לפסול	כסות, מה שטענו לא הודה לו, ומה שהודה לו לא טענו
הוא תבע אותו דא אורח והוא מורה על דא קצר, זה ממש כמא טען ק' והודה לו נ'	לחייב	כדאמר רב פפא בדלייפי הכא נמי בדלייפי
כאן שהוא נתייב שזעה על המאכלאין [כסות, עומרי], מלאכלאין עליו שזעה על העצם והקרקע	לחייב	(קשיא ליה לרבי הושעיא מידי כסות קתני עבד קתני) אלא א"ר הושעיא כגון שטענו עבד בכסותו, ושדה בעומריה
שאין כאן מודה במקצת	לפסול	ואכתי, כסות מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו,
כ"ל	לחייב	א"ר פפא, בדיילפי
כאן שעצמים יש להם דין במאכלאין אפשר להישבע עליהם	לחייב	(קשיא ליה לרב ששת, זוקקין אתא לאשמועינן) אלא אמר רב ששת, הא מני ר"מ היא דאמר עבדא כמטלטלין דמי
שאין כאן מודה במקצת	לפסול	ואכתי מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו
שהוא סובר שזע על הודאה שאין ממין האענה, חייב שזעה	לחייב	סבר לה כרבן גמליאל דתנן, טענו חטים והודה שעורים, פטור רבן גמליאל, מחייב
אין נשבעים על הילך	לפסול	אכתי הילך הוא
כאן שפיתח דמיון, אינו יכול לומר קח אותם כמא שהם, אלא חייב להוסיף לו מעות, ואין זה הילך	לחייב	אמר רבא, עבדא דקטע לידיה ושדה שחפר בה בורות שיחין ומערות

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

מה תירץ רב ששת על הקושיא "ועוד, אין נשבעין על העבדים" _____
 לפי זה, מדוע לגבי ב' שדות ישבע המוכר _____
 מקשה הגמ', **אלא ממאי דסבר ר' מאיר מקשינן** (משוים) **קרקע לעבד**, והוא סובר, **מה על עבד נשבעין, אף על קרקע**
 גם כן **נשבעין, דלמא אעבד הוא דנשבעין**, דדינא כמטלטלין, **אבל אקרקע לא** נשבעים
 ואם נאמר כן, איזה דין במשנה יהיה קשה _____
 מתרצת הגמ', **לא סלקא דעתך** (אל יעלה על דעתך) שר' מאיר סובר שיש חילוק בין קרקעות לעבדים
 שמה הוא סובר בשניהם _____
דתניא, המחליף פרה בחמור, וילדה, וכן המוכר שפחתו, וילדה
 א. **זה אומר ברשותי ילדה, וזה שותק**, הטוען ברי זכה בוולד
 ב. **זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע**, הדין הוא שיחלוקו
 ג. **זה אומר ברשותי ילדה, וזה אומר ברשותי ילדה**, **ישבע המוכר שברשותו ילדה, לפי שכל הנשבעין שבתורה,**
נשבעין ולא משלמין, דברי ר' מאיר
 "לפי שכל הנשבעין וכו'", למה זה בא לתת טעם (רש"י) _____
 ומנלן שהוא נשבע (שם) _____
וחכמים אומרים, אין נשבעין לא על העבדים, ולא על הקרקעות, אף שבמחליף פרה בחמור צריך המוכר להישבע
 והוולד שלו, אבל במוכר שפחתו, הוולד של המוכר בלא שבועה.
 מדייקת הגמ', **לאו, מכלל דר' מ סבר נשבעין** גם על הקרקעות, איך משמע כן (רש"י) _____

סיכום הדין של "זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי" והאם נשבעין על הקרקעות

מדוע בהמוכר שפחתו	האם המוכר נשבע שברשותו ילדה		מי זוכה בולד	
	בהמוכר שפחתו	בהמחליף פרה בחמור		
כיון שנשבעין על קרקעות ועל העבדים	כן	כן	המוכר	לפי ר' מאיר
שעבדים יש להם דין כקרקע ואין נשבעים על קרקעות	לא			לפי חכמים

דוחה הגמ', ממאי שכך משמע מדברי חכמים, **דלמא "כשם" קאמרו** ליה חכמים לר' מאיר

כי היכי דאודית לן בקרקעות, שמה _____

אודי לן נמי בעבדים, שאין נשבעין עליהם.

ביאור האם אפשר להוכיח מדברי חכמים מה דעת ר' מאיר

	האם אפשר לדייק מדברי חכמים שר' מאיר סובר שנשבעים על קרקעות	פרש מה שאמרו חכמים, "אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות"
לפי הראי'	כן	כפולא
לפי הדיחוי	לא	כלא שאתה מודה שאין נשבעין על הקרקעות הודה לך שיש שאין נשבעין על עבדים

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

תדע, שמה

דתנו, ר' מאיר אומר, יש דברים שהן כקרקע (שהן מחוברים לקרקע), אבל ואינו כקרקע, ואין דינם כקרקע, אלא נשבעין עליהן, ואין חכמים מודים לו, אלא הם סוברים שדינם כקרקע ואין נשבעין עליהן

ומבאר המשנה, כיצד, האומר לחבירו, עשר גפנים טעונות ענבים מסרתי לך לשמור בשדה, וניזוקו מפני שפשעת בהם,

והלה (השומר) אומר אותם גפנים שמסרת לי לשמור, אינן אלא חמש

ר"מ מחייב, מי חייב _____ ומה הוא חייב (רש"י) _____ ומה הוא נשבע _____

מדוע הוא חייב להישבע _____

וחכ"א, כל המחומר לקרקע הרי הוא כקרקע, ולכן האם הוא נשבע עליהם (רש"י) _____

ואמר ר' יוסי בר חנינא, ענבים שכבר הבשילו והעומדות ליבצר, אינן ביניהן (בין ר' מאיר וחכמים)

דמר סבר, כבצורות דמיין (כאילו כבר נבצרו), ולכן יש להם דין כמטלטלין ונשבעים עליהם, מי סובר כן _____

לפי זה מה הדין בקרקע עצמו (רש"י) _____

ומר (חכמים) סבר, לאו כבצורות דמיין, ולכן האם נשבעין עליהן _____

ביאור מחלוקת ר' מאיר וחכמים לפי ר' יוסי בר חנינא

	האם ענבים העומדות ליבצר כבצורות דמיין או לא	ולכן האם דינם כקרקע או כמטלטלין	ולכן האם נשבעין עליהם
לפי ר' מאיר	כן	כמטלטלין	כן
לפי חכמים	לא	כקרקע	לא

סכם, מה מוכיחה הגמ' מדברי ר' יוסי בר חנינא _____

באר ההוכחה _____

כתבו התוס' בד"ה ואמר ר' יוסי בר חנינא, שאפשר להוכיח מדברי ר' מאיר עצמו, שהוא סובר שאין נשבעין על

הקרקעות, מאלו מילים אפשר להוכיח כן _____

באר ההוכחה _____

סיכום האם ר' מאיר סובר נשבעים על הקרקע או לא

איך משמע שהוא סובר כן	בשלב זה האם ר' מאיר סובר נשבעין על הקרקעות	
****	לא	ממאי דסבר ר' מאיר מקשינן קרקע לעבד, וכו' דלמא אעבד הוא דנשבעין, אבל אקרקע לא
שחמאי סוברים שאין נשבעין על הקרקעות משמע שר' מאיר סובר נשבעין	כן	... זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר וכו', דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים, אין נשבעין לא על העבדים, ולא על הקרקעות
שמה שאמר "אין נשבעין על הקרקעות" אפשר לפרש, שבשם שאתה מודה שאין נשבעין על הקרקעות	לא	ממאי, דלמא "כשם" קאמרו כי היכי דאודית לן בקרקעות, אודי לן נמי בעבדים
נשבעין עליהם דווקא משום כדגזירות דמיין, אבל לא קרקע עצמה אין נשבעין	כן	וא"ר יוסי בר חנינא, ענבים העומדות ליבצר, אינן ביניהן, דמר סבר, כבצורות דמיין, ומר סבר, לאו כבצורות דמיין

המשך בבא מציעא דף ק' ע"א - ע"ב

מאחר והגמ' דחתה התירוץ של רב ששת, שהרי ר' מאיר סובר שאין נשבעים על הקרקעות, חוזרת הגמ' לתירוץ של ר' הושעיא
אלא לעולם אפשר לתרץ את משנתנו **כדרכי הושעיא**, לפי תירוצו מה תובע הלוקח _____
 ומה מודה לו המוכר _____
 ומדוע הוא חייב לישבע על העבד _____
ודקשיא לך, וכי **זוקקין** אתא לאשמועינן, באר הקושיא _____
 אפשר לתרץ, **איצטריך** התנא להשמיע שנשבעים על כסות של עבד, ועל עומרי שדה, משום **דסד"א, כסות עבד כעבד**
דמי, עומרי שדה כשדה דמי, קמ"ל תנא דמשנתנו, שאין הכסות כעבד עצמו, ואין העומרים כשדה עצמה
 ולכן האם נשבעין עליהם (רש"י) _____

ביאור החידוש של משנתנו לפי ר' הושעיא

	האם כסות עבד כעבד דמי ועומרי שדה כשדה דמי	ולכן האם נשבעין על הכסות והעומרים	ולכן האם ישבע המוכר ב"זה אומר גדול זה אומר קטן"
בלי החידוש של משנתנו	ק (רש"י)	לא (שם)	לא
לפי החידוש של משנתנו	לא	ק	ק

סיכום התירוצים על הקושיות "אמאי ישבע וכו"

מה מקשה על זה	כיצד מתורצת הקושיא "אמאי ישבע"...			ז"ה אומר גדול וזה אומר קטן" מה טוען הלוקח	
	אין נשבעין על העבדים	הילך הוא	מה שטענו לא הודה לו, וכו'		
לפי רב	שאינו תלמד לו עבד, אלא דמי עבד	שרק עבד שמוך הוא לנאלו הוי הילך משא"כ מעלות כיון שאין המעלות מוכנים, לא הוי הילך	דאייר שהוא תלמד מהשליח דמי עבד גדול והא מודה לו על דמי עבד קטן, דהוי מודה במקצת ממש	דמי עבד גדול מסרת לך דמי שדה גדולה מסרת לך	
לפי שמואל	ר' הושעיא מ"י כסות קתנ עבד קתנ	התביעה היא על מלאכין, שהרי הוא תלמד "כסות" עבד גדול "עומרי שדה" גדולה	העבד והעומרים הם מלאכין וכיון שאינם מלאמנים לנאלו לא הוי הילך	כסות עבד גדול, כסות עבד קטן, עומרי שדה גדולה, עומרי שדה קטנה, מכרת לי	
לפי ר' הושעיא	רב ששת לאיקין איתא לאשמועין	כיון שהוא נשבע על העבד או על העומרים, מלאכין עליו לשבע גם על העבד והשדה	העבד והעומרים הם מלאכין וכיון שאינם מלאמנים לנאלו לא הוי הילך	עבד גדול ככסות ושדה גדולה כעומריה	
לפי רב ששת	הגמרא הרי ר' מאיר סובר שאין נשבעין על הקרקעות	הא מ"י ר' מאיר היא, דאמר עבדא כמלאכין דמי	אמר רבא, עבדא דיקטל לדיה ושדה שחפר בה זורות שיחין ומעלות	כפשוטו, עבד גדול ושדה גדולה	

בבא מציעא דף ק' ע"ב

לעיל הביאה הגמרא דברי הברייטא "המחליף פרה בחמור וכו', זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע, יחלוקו"

מבאר הגמ', **הא מני** התנא של הברייטא, **סומכוס היא**, דאמר, **ממון המוטל בספק, חולקין**

מקשה הגמ', **אימא סיפא, זה אומר ברשותי ילדה, וזה אומר ברשותי ילדה, ישבע המוכר שברשותו ילדה**, ויטול את

הוולד, **ולרבה בר רב הונא דאמר, אין, אמר סומכוס** ממון המוטל בספק חולקין **אפילו ברי וברי, אם כן אמאי ישבע**

מוכר ויטול את הוולד, הרי **יחלוקו מיבעיא**

סיכום הקושיא: מי התנא של הברייטא _____

איך הוכיחה הגמ' כן _____

מה המקרה בסיפא של הברייטא _____

ומה הדין לפי מה דתני בברייטא _____

ומה צריך להיות הדין לפי סומכוס אליבא דרבה בר רב הונא _____

ומדוע _____

מתרצת הגמ', **מודה סומכוס, היכא דאיכא חיוב שבועה דאורייתא**, דלא אמרינן יחלוקו, אלא נשבע ונוטל,

והברייטא איירי **ודקטעה** המוכר **לידה** של השפחה, **כדרבא**, כמו שרבא תירץ את המשנה אליבא דרב ששת.

מדוע הוצרך לומר דאיירי "דקטעה לידה" (רש"י) _____

סיכום התירץ: סומכוס מודה במקרה שהנתבע חייב שבועה דאורייתא, דלא אמרינן יחלוקו, אלא נשבע ונוטל,

ובסיפא הוא חייב שבועה מפני שהוא מודה במקצת

ביאור מדוע הוא מודה במקצת:

מה תובע הלוקח (שם) _____ ועל מה מודה המוכר _____

מדוע לא הוי הילך _____

ומדוע הוא נשבע, הרי "אין נשבעין על העבדים" (שם) _____

סכם, איך מוכח שהתנא של הברייטא זה סומכוס _____

א"כ מדוע בסיפא המוכר נשבע ונוטל את הוולד:

לפי רבא (לעיל עמוד א' מיד לאחר המשנה) _____

לפי רבה בר רב הונא _____

בבא מציעא דף ק' ע"ב - ק"א ע"א

הקדמה: אע"פ שאסור לקצוץ אילני מאכל משום איסור "בל תשחית", מ"מ יש אופנים שיותר, כמו שכתב בספר החינוך מצוה תקכ"ט, וזה לשונו: "שלא אסרה תורה שלא לקוץ אילני מאכל אלא בקוצץ אותם דרך השחתה, אבל ודאי מותר לקוץ אם ימצא בדבר תועלת".

מתנ"י המוכר זיתיו לעצים, מה הכוונה "לעצים" (רש"י) _____

והלוקח השהה אותם בקרקע, ועשו זיתים רעים, שעושים פחות מרביעית לסאה

פרש "פחות מרביעית לסאה" (רש"י) _____

הרי זיתים אלו של בעל הזיתים, האם הכוונה למוכר או ללוקח _____

אבל אם עשו זיתים טובים שאפשר להוציא מהן רביעית שמן לסאה של זיתים

זה אומר "זיתי גדלו", מי אומר כן (המוכר/הלוקח) _____

וזה אומר "ארצי גדלה", מי אומר כן (המוכר/הלוקח) _____

הדין הוא, שיחלוק, האם זה רק לפי סומכוס או אפילו לפי רבנן (חידושים המיוחסים להריטב"א) _____

מדוע במקרה זה לכו"ע הדין הוא שיחלוקו (שם) _____

דין נוסף: שטף נהר זיתיו ועקרו עם השרשים, ונתנם לתוך שדה חבירו, ונשתרשו שם ועשו פירות

זה אומר "זיתי גדלו", זה אומר "ארצי גדלה", הדין הוא שיחלוקו, שהרי שניהם גידלו את הזיתים.

סיכום דיני המשנה, למי שייכים הזיתים:

המוכר זיתיו לעצים: כשעשו פחות מרביעית לסאה _____

כששטף נהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חבירו _____

גמ' שנינו במשנתנו: "המוכר זיתיו לעצים, ועשו פחות מרביעית לסאה, הרי אלו של בעל הזיתים, עשו רביעית לסאה, יחלוקו"

שואלת הגמ', היכי דמי, אי דאמר ליה "קוץ לאלתר", מי אמר למי _____

א"כ אפילו אם עשו פחות מרביעית נמי לבעל הקרקע (נחלקו הראשונים האם הכוונה שהכל לבעל הקרקע או שיחלוקו)

ומה הדין דתני במשנה _____

אי דא"ל המוכר "כל אימת דבעית קוץ", פרש _____

א"כ אפילו אם עשו רביעית, נמי, לבעל זיתים, שהרי השאיר את זיתיו בשדהו ברשות

ומה הדין דתני במשנה _____

משיבה הגמ', לא צריכא, דאמר ליה "סתמא", פרש _____

ולכן, אם עשו פחות מרביעית, לא קפדי אינשי, אין דרך בני אדם להקפיד על דבר מועט כזה

במקרה של המוכר זיתיו ועשו פחות מרביעית, מי אינו מקפיד _____ ולכן למי שייכים הזיתים

אבל אם עשו רביעית, קפדי אינשי, ולכן למי שייכים הזיתים _____

א"ר שמעון בן פזי, ורביעית שאמרו במשנתנו

מחשבים אותו חוץ מן ההוצאה, דהיינו שנשאר דמי רביעית שמן לאחר שפיחת דמי הוצאות

אלו הוצאות (רש"י) א. _____ ב. _____

המשך בבא מציעא דף ק' ע"ב - ק"א ע"א

סיכום הדינים ב"המוכר זיתיו לעצים"

כשאמר לו המוכר	למי שייכים הזיתים	ומדוע
קוץ לאלתר	לבעל הקרקע / יחלוק	שהמוכר לא נתן לו רשות להשתמש בשדהו
כל אימת דבעית קוץ	לבעל הזיתים	שהרי האיץ שלו, ובעל הקרקע נתן לו רשות להשתמש בשדהו
סתמא	לבעל הזיתים	פחות מרביעית לא קפדי אינשי, והמוכר מחל ללוקח
	יחלוק	כיון שגזל ע"י שניהם וזל רביעית קפדי אינשי
ועשו כחות מרביעית לסאה		
ועשו רביעית לסאה		

□ □ □ □ □

הקדמה להבנת המשך הגמ'

אילן שעקרו הרוח או ששטפו נהר, והוליכו עם העפר שסביב השורשים למקום אחר, ונשרש שם, אם יכול לחיות מן העפר שבא עמו בלא תוספת עפר אחר, הרי הוא כנטוע במקומו הראשון, ופטור מן הערלה, ואם לאו, הרי הוא כאילן הנטוע מחדש, וחייב בערלה. (ע"פ המשנה והרע"ב במסכת ערלה פ"א מ"ג)

אילן שנעקר יחד עם העפר שסביבו

	האם הוא כנטיעה חדשה או לא	ולכן האם חייב בערלה
אם יכול לחיות מן העפר שסביבו	לא	לא
אם אינו יכול לחיות מן העפר שסביבו	כן	כן

שנינו במשנתנו, "שטף נהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חבירו, זה אומר זיתי גדלו, וזה אומר ארצי גדלה, יחלוקו"

אמר עולא אמר ריש לקיש, לא שנו, שפמה (רש"י ד"ה ולאחר שלש) _____
אלא שנעקרו האילנות בגושיהן, ולאחר שלש שנים מעת ששטפן הנהר, _____
מה הפירוש "בגושיהן" (רש"י) _____

אבל אם נעקרו בלא גושיהם, ודאי שאין לבעל הקרקע חלק בפירות, שהרי הם אסורים משום ערלה.

אבל בתוך שלש שנים מעת ששטפן, הכל של בעל הזיתים, דאמר ליה, מי יכול לומר למי _____
"אי את נטעת עצים בשדה שלך, בתוך שלש מי הוה אכלת", מדוע לא היה בעל השדה יכול לאוכלו _____
ומכיון שהזיתים מותרים רק מפני הגושים של בעל הזיתים, א"כ כל הפירות הן שלו ואין לבעל הקרקע חלק בהם.

סיכום דברי עולא

	למי שייכים הזיתים	ומדוע
בתוך שלש שנים	לבעל הזיתים	שכל מה שמותר לאוכלו, הוא בלעז גושים שלי (רש"י)
לאחר שלש שנים	יחלוק	שבעל השדה כבר אינו צריך לגשיו של בעל הזיתים, וכיון שגזל ע"י שניהם, יחלוקו

המשך בבא מציעא דף ק' ע"ב - ק"א ע"א

מקשה הגמ', **ולימא ליה**, מי יכול לומר למי

"אי אנא נטעי בשדה שלי, הרי לאחר שלש הוה אכילנא ליה כוליה פירות, השתא קאכלת פלגא בהדאי"

ביאור טענת בעל הקרקע על פי תוס':

שהוא אומר לבעל הזיתים, שהוא היה יכול לומר לו שיעקור את הזיתים והיה נוטע עצים שלו

ואז מתי היה יכול לאכול את הזיתים _____ האם אז היה אוכלם לבד _____

ומה שהשאיר אותם בשדה, והסכים לחלוק עם בעל הזיתים לאחר שלש שנים, זה רק באיזה תנאי

מאחר והגמ' הקשתה על דברי עולא בשם ריש לקיש, מבאר רבין את דברי ר"ל באופן אחר

אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש, לא שנו, שְׁמָהּ_

אלא שנעקרו בגושיהן, ובתוך שלש שנים משנעקרו, אבל לאחר שעברו שלש שנים, הכל לבעל הקרקע

משום **דאמר ליה** בעל הקרקע לבעל הזיתים, **"אי אנא נטעי, לאחר שלש מי לא הוה אכילנא ליה כוליה"**

מקשה הגמ', **וְלִימָא לִיה**, מי יכול לומר למי

"אי את נטעת, בתוך שלש לא הוה אכלת, השתא קא אכלת פלגא בהדאי"

ולכן מה צריך להיות הדין לפי טענתו

מתרצת הגמ', **משום דאמר ליה** בעל הקרקע לבעל הזיתים, **"אי אנא נטעי, הוה העצים קטיני**

מה הפירוש "קטיני" (רש"י)

וזרענא תחותייהו (תחתיהם) **סילקא וירקא**, מדוע יכול לזרוע שם רק כשהעצים דקין (שם)

סיכום דברי ריש לקיש

	לא שנו נְשִׁמָּה	אלא שנעקרו בגושיהן ובאיזה זמן משנעקרו	אבל באיזה זמן	הכל של מי	משום דאמר ליה
לפי עולא	שגזל הקרקע חולק בציית עם גזל האילן	אחר שלש שנים	בתוך שלש	הכל של גזל הציית	"אי את נטעת בתוך שלש מי הוה אכילת"
לפי רבין	שגזל העצים חולק בציית עם גזל השדה	בתוך שלש שנים	לאחר שלש	הכל לגזל הקרקע	"אי אנוכ נטעי, לאחר שלש מי לא הוה אכילנא ליה בלילה"

סיכום הדינים

לפי עולא אמר ריש לקיש		לפי רבין אמר ריש לקיש	
למי שייכים הזיתים	והטעם	למי שייכים הזיתים	והטעם
לאחר ג' שנים	יחלוקו	שהרי הפירות גדלו ע"י שניהם	לכלל הקרקע
בתוך ג' שנים	לכלל היתים	שכלל היתים יכול לטעון, שאם היית נכנס נכנסה אחרת במקום זיתי הרי בתוך שלש לא הייתה לאולם משום דהוי עולה, ומה שמתיר לטעון את היתים הוא רק בגלל הזשים שלי	יחלוקו
מה מקשה הגמ'	שכלל השדה יכול לטעון, שאם היית נכנס לבד היית אוכל את הכל לאחר שלש שנים, ומה שהשארתי אותם בשבי הוא רק ע"מ שאני יקבל חלק גם בתוך שלש שנים	כלל היתים יכול לטעון, שכלי הזשים שלי לא הייתה לטעון כלל, ומה שאכלת בתוך שלש הוא רק בתנאי שיחלוקו גם לאחר שלש	
מה התיירוצ	*****	כלל הקרקע יכול לטעון, שכלי האיץ שלי היית יכול לטעון שם ירקות, ובין שהשארתי אותה, מזה לי חצי בתוך שלש	

המשך בבא מציעא דף ק' ע"ב - ק"א ע"א

תנא בברייתא, אמר הלה "זיתי אני נוטל", מי אמר למי
 אין שומעין לו, אלא הוא חייב להשאירם בשדה חבירו
 שואלת הגמ', מאי טעמא, שאין שומעין לו, אמר רבי יוחנן, משום ישוב ארץ ישראל, דהיינו שלא ישארו השדות שבא"י
 בורות, לפי זה מה יהיה הדין בחוץ לארץ
 אמר ר' ירמיה, כגון דא, איזה דבר
 צריכא גברא רבה כרבי יוחנן לאומרו, ולא היינו אומרים אותה מסברא.

הקדמה: ישנם כמה אופנים בהם אדם מקבל שדה של חבירו כדי לעבוד בה:
 א. **חוכר:** ששוכר שדה מחבירו ומגדל שם פירות, והתשלום עבור השכירות הוא בפירות, דהיינו שהוא מתחייב לתת למשכיר כמות קבועה של פירות בכל שנה, ואפילו אם השדה לא תעשה פירות כלל.
 ב. **מקבל - אריס:** המקבל שדה מחבירו לעבוד בה, והוא נוטל עבור עבודתו חלק בפירות שיגדלו, כפי מה שהתנו ביניהם (למחצה או לשליש או לרביע).

תנן התם במשנה במסכת דמאי, מדוע הביאה הגמ' משנה זו כאן (רש"י ד"ה א"ר ירמיה)
 ר' יהודה אומר, המקבל שדה אבותיו מן הנכרי באריסות, האריס מעשר, ואח"כ ונותן לו
 כמה מהתבואה הוא צריך לעשר (רש"י)
 "ונותן לו" למי הוא נותן (שם) ומה הוא נותן לו (שם)
 ומה מפסיד האריס ע"י זה (שם)
סבריה (בתחילה סברו החכמים שהביאו משנה זו), מאי הכוונה "שדה אבותיו", היינו שדה שבארץ ישראל
 ואמאי קרו לה "שדה אבותיו", משום שארץ ישראל היא שדה אברהם יצחק ויעקב
 וקסבר רבי יהודה ב' דברים:
 א. שאין מועיל הקנין שיש לנכרי בארץ ישראל, להפקיע את פירותיה מיד חיוב מעשר, ולכן חייב האריס לעשר חלק שלו
 אע"פ שהבעלים של השדה הוא נכרי.
 ב. והטעם שהאריס חייב לעשר גם את חלקו של הנכרי, משום שהוא סובר ומקבל (אריס) כחוכר דמי (דינו כחוכר)
מה חוכר, בין עבד השדה פירות ובין לא עבד, עליו לשלם לבעלים, ולכן בעי עשורי את כל הפירות, ורק אח"כ ומיתן ליה
 לבעל השדה את הפירות שהתחייב לתת לו, ואינו יכול לתת לו טבל
דכי פורע חובתו דמי, פירוש, שהוא כמו אדם שמשלם חוב לחבירו, שחייב לתת לו פירות מעושרים
 באר מדוע הוא צריך לעשר גם את החלק שהוא נותן לנכרי
 אף מקבל (אריס), נמי, כי פורע חובתו דמי, ולכן מעשר אף החלק של הנכרי, ואח"כ ונותן לו
 סיכום ב' הדברים שסובר ר' יהודה שלכן "מעשר ונותן לו"

	מה סובר ר' יהודה	ולכן מה הדין	באר מדוע
א.	אין קנן לנכרי צא"ל להפקיע מיד מעשר	השדה חייב למעשרות	דאצ"פ שהקרקע שייך לנכרי, אין קנען מוציא להפקיע הפירות מחוץ תחומות ומעשרת
ב.	מקבל כחוכר דמי	הוא חייב לעשר גם את החלק של הנכרי	שהרי חוכר כל הפירות הזגליים שדה היא שלו, והפירות שהוא נותן לנכר השדה עזר החכמות הרי זה פרוצון חזק, ואין יכול להפחית חזק מצד, ואריס הרי הוא כחוכר

המשך בבא מציעא דף ק' ע"ב - ק"א ע"א

א"ל רב כהנא לרב פפי, ואמרי לה שאמר לרב זביד והקשה לו

אלא הא דתניא, רבי יהודה אומר, המקבל שדה אבותיו באריסות ממציק (אנס-גזלן) נכרי

הדין הוא, שמעשר קודם את כל הפירות, ואח"כ ונותן לו למציק את חלקו

מדוע שדה של "מציק נכרי" חייב במעשרות (ריטב"א).

וקשה, מאי איריא במציק, אפילו אין מציק, אלא שהנכרי קנה את השדה, נמי, מה צריך להיות הדין

ומדוע (שם).

סיכום הקושיא

איך רואים זאת	המקבל שדה מנכרי שאינו מציק האם מעשר ונותן לו	
שתי האמירות שמעשר ונותן שייכים לנכרי שאינו מציק	כן	לפי ה"סברוה"
דאמר המקבל ממציק, מעשר ונותן לו משמע שבאין מציק, אין צריך לעשר ולתת לו	לא	לפי דברי ר' יהודה בברייתא

מסקנת הגמ', אלא לעולם ר' יהודה סובר יש קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר

ולכן האם הוא חייב לעשר פירות נכרי שגדלו בארץ ישראל

ומקבל לאו כחוכר דמי, פירוש, או שאפשר לומר שהוא סובר שאריס אינו כחוכר

ולכן האם חייב לעשר את החלק של הנכרי

ומאי הכוונה "שדה אבותיו", שדה אבותיו ממש, דהיינו שהנכרי גולה מהם, מאבותיו של מי גולה

ולדידיה (לבנו של הנגזל) הוא דקנסוה רבנן, שמה

דאידי דחביבא עליה, מדוע היא חביבה עליו

טפי ואזיל (מוסיף והולך), ומקבל לה, מה הוא מוסיף (רש"י)

ומה הפירוש "ומקבל לה"

אבל איניש דעלמא שאינה חביבה עליו, לא קנסוהו רבנן, שאם נחייב אותו לעשר גם את החלק של הנכרי, ימנע מלקבל את השדה

שואלת הגמ', ולדידיה (לפני) מ"ט קנסוה רבנן לעשר גם חלק של הנכרי

אמר ר' יוחנן, כדי שתהא השדה ברה בידו, מה הפירוש "ברה" (רש"י)

ביד מי צריך שתהיה "ברה"

וגם על דברי ר' יוחנן אלו אמר רבי ירמיה, כגון דא צריכא רבה.

סכס, בברייתא של "מציק", מי מיירי שמקבל את השדה מהמציק

מה קנסו אותו רבנן ומדוע קנסו רק אותו

מדוע באיניש דעלמא לא קנסוהו

ומדוע הבן יקבל אותה באריסות אע"פ שהוא צריך לעשר חלק של הנכרי

ואיך זה יגרום שירצה לקנותו מן הנכרי

סיכום דברי ר' יהודה

מה הכוונה "שדה אבותיו"	האם יש קנין לנכרי בא"י להפקיע מיד מעשר	והאם מקבל כחוכר דמי	מדוע הוא חייב לעשר את חלק הנכרי
שדה שבארץ ישראל	אין קנין	כן	כאן שאין קנין, ומקבל כחוכר
שדה אבותיו של המקבל ממש	אפשר לאמר יש קנין	אפשר לאמר שאינו כחוכר	קנס שקנסו את הירוש כדי שתהא ברה בידו

בבא מציעא דף ק"א ע"א - ק"א ע"ב

איתמר, היורד לתוך שדה חבירו, ונטעה שלא ברשות של בעל השדה

אלו נטיעות נטע שם (רש"י)

ולאחר מכן היורד תובע תשלום מבעל השדה עבור האילנות שנטע בשדהו, שהרי הוא נהנה מהם

אמר רב, שמין לו ליורד, כמה הוצאות היו לו, וכמה השביח השדה בגלל נטיעותיו

וידו על התחתונה, ידו של מי על התחתונה

ביאור "ידו על התחתונה"

משלם לו בעל השדה ולכן כמה	האם השבח יתר על ההוצאה או ההוצאה יתירה על השבח	והשדה ביחד עם הנטיעות שווה	
100	השבח יתר על ההוצאה	700 זוז	שדה ששווה 500 זוז בלי הנטיעות והיורד הוציא 100 זוז
50	ההוצאה יתירה על השבח	550 זוז	

ושמואל אמר, בין אם השבח יתר על ההוצאה, בין אם ההוצאה יתירה על השבח, **אומדין** (משערים) **כמה אדם רוצה ליתן**

בשדה זו כדי לנוטעה, באר כמה משלם בעל השדה לפי דבריו (רש"י ד"ה גלית)

אמר רב פפא, ולא פליגי, מי אינם חולקים

כאן מיירי **בשדה העשויה ליטע** בה אילנות, דהיינו שהשדה יפה לאילנות יותר מתבואה וזרעים

כאן מיירי **בשדה שאינה עשויה ליטע** בה אילנות, אלא תבואה וזרעים

מי איירי בשדה: העשויה ליטע (רש"י) **בשאינה עשויה ליטע**

סיכום דברי רב פפא "ולא פליגי"

ומדוע	ולכן מה הדין כשנטע אילנות	באיזה שדה מיירי	
כיון שהשדה אינה עשויה לאילנות, אלא אומרים שגל השדה אינו חוצה נטיעות אלא	ידו על התחתונה	עשויה לחרש תבואה	רב
כיון שהשדה עשויה לכה אלא אומרים שגל השדה חוצה נטיעות אלא	משלם לו כשאר שתי העיר	עשויה לנטע אילנות	שמואל

המשך בבא מציעא דף ק"א ע"א - ק"א ע"ב

והא דרב, שמה הוא סובר _____
 לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר, פרש _____
 דההוא בעל שדה דאתא לקמיה דרב, לדון עם אחד שירד לשדהו ונטע שם אילנות שלא ברשות
 אמר ליה רב לבעל השדה, זיל שום ליה כמה אתה צריך לשלם לו (ולא אמר כמה, משום שרב הסתפק אם השדה עשויה
 ליטע או לא)
 אמר ליה בעל השדה, לא בעינא (איני רוצה), והסתפק רב מדוע לא רצה, שעדיין לא ידע איזה סוג שדה הוא
 דשמא איזה שדה הוא (נמוקי יוסף).
 וכיון שרב סבר דשמא השדה אינה עשויה ליטע, לפיכך אמר ליה, זיל שום ליה, וידו על התחתונה
 יד של מי _____ ומדוע _____
 שוב אמר ליה בעל השדה לרב, לא בעינא, רב לא ידע מה הייתה כוונתו כשחזר ואמר "לא בעינא"
 שאיך אפשר לפרש כוונתו (רש"י ונמוקי יוסף).
 מדוע אינו רוצה בנטיעות כלל (רש"י שם).
 לפי טענתו מה צריך להיות הדין _____
 ושתק רב, כיון שקיבל טענתו
 לסוף חזייה רב דגדרה בעל השדה את שדהו, וקא מנטר לה לנטיעות
 אמר ליה רב, גלית אדעתך דניחא לך במה שנטע, ולכן, זיל שום ליה, וידו על העליונה, יד של מי _____
 סכס, היכן רואים בדברי רב, ששדה שאינה עשויה ליטע, יד היורד על התחתונה _____
 סיכום דין ודברים בין רב לבעל השדה ע"פ נמוקי יוסף

ומדוע	ולכן מה פסק לו	בשלב זה מה הבין רב איזה שדה היה	
כ"ל שהסתפק	שחייב לשלם אלא לא פירט כמה הוא חייב לשלם	הסתפק אם השדה עשויה ליטע או לא	זיל שום ליה
ששדה שאינה עשויה ליטע הדין הוא שידו על התחתונה	ז"ל שום ליה וידו על התחתונה	שא"ל השדה היא שדה שאינה עשויה ליטע	לא בעינא (בפעם הראשונה)
לא היה חזר באותו זמן השדה	שתק, והמתין לראות מה יעשה בעל השדה	שא"ל אינו חזרה נטיעותיו כלל, וחזרה שהיורד יטע את נטיעותיו, ואינו חייב לשלם לו כלום	לא בעינא (בפעם השנייה)
כיון שזליה דעתו שהוא חזרה נטיעות הרי היא כשדה העשויה ליטע	ז"ל שום ליה וידו על העליונה	דניחא ליה נטיעות	לסוף חזייה וכו'

סכס, היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות והשביחה, באיזה מקרה הדין הוא :

שאינו מקבל כלום _____
 שידו על העליונה _____
 שידו על התחתונה _____

המשך בבא מציעא דף ק"א ע"א - ק"א ע"ב

איתמר, היורד לתוך חורבתו של חבירו, ובנאה שלא ברשותו, ואמר לו היורד לבעל החורבה, עצי ואבני אני נוטל,

ואני מחזיר את החורבה לקדמותה

רב נחמן אמר שומעין לו (ליורד, שמקבלים את דבריו), רב ששת אמר אין שומעין לו

סכס, האם היורד יכול ליטול את עציו ואבניו :

לפי רב נחמן _____ לפי רב ששת _____

מיתבי, דתני בבביתא, שאם אמר עצי ואבני אני נוטל

ר' שמעון בן גמליאל אומר, שבית שמאי וב"ה נחלקו בזה, ב"ש אומרים שומעין לו, ובית הלל אומרים אין שומעין לו

לימא רב נחמן דאמר כבית שמאי, מה קשה אם נאמר כן _____

מתרצת הגמ', הוא (רב נחמן) דאמר כי האי תנא, דתניא, שומעין לו, דברי ר' שמעון בן אלעזר,

ר' שמעון בן גמליאל אומר, בית שמאי אומרים שומעין לו, ובית הלל אומרים, אין שומעין לו

סיכום דברי בית שמאי ובית הלל בדין אמר עצי ואבני אני נוטל

מה סוברים בית שמאי ובית הלל	האם בית שמאי ובית הלל נחלקו אם שומעין לו או לא	
בית שמאי אומר, שומעין לו ובית הלל אומר, אין שומעין לו	כן	לפי ר' שמעון בן גמליאל
שומעין לו	לא	לפי ר' שמעון בן אלעזר

כמו איזה תנא סובר רב נחמן (רש"י) _____

ומה סוברים ב"ש וב"ה לפי דבריו (שם) _____

שואלת הגמ', מאי הוי עלה, באר את השאלה _____

א"ר יעקב אמר ר' יוחנן, בבית, מה המקרה (רש"י) _____

שומעין לו, אם אמר עצי ואבני אני נוטל

אבל בשדה, אין שומעין לו, מה המקרה (רש"י) _____

ומבאר הגמ', בשדה מאי טעמא, שמה _____

משום ישוב ארץ ישראל, באר מדוע זו סיבה שאין שומעין לו _____

איכא דאמרי, משום כחשא דארעא, באר (רש"י) _____

שואלת הגמ', מאי בינייהו, בין מי למי _____

משיבה הגמ', איכא בינייהו, יורד לתוך שדה חבירו בחוצה לארץ

לפי איזה מאן דאמר, אין שומעין לו _____ שומעין לו _____

ביאור הטעם שאין שומעין לו והנפק"מ ביניהם

לפי זה מה הדין בחוץ לארץ	מדוע בשדה אין שומעין לו	
שומעין לו	משום ישוב ארץ ישראל	ללישנא קמא
אין שומעין לו	משום כחשא דארעא	לאיכא דאמרי

בבא מציעא דף ק"א ע"ב

מתנ"י המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים, אינו יכול להוציאו מהבית מן החג (סוכות) ועד הפסח, בימות החמה,

אינו יכול להוציאו עד שיעברו שלשים יום

ובכרכים (עירות גדולות), אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים, אינו יכול להוציאו עד שיעברו שנים עשר חדש

ובחנויות אם השכירן לחבירו ורוצה להפסיק את השכירות

אחד בעירות ואחד בכרכים, אינו יכול להוציאו מהחנות עד שיעברו שנים עשר חדש

ר' שמעון בן גמליאל אומר, שבחנות של נחתומים ושל צבעים, אינו יכול להוציאו עד שיעברו שלש שנים

סיכום דיני המשנה (לפי פשוטו)

ומדוע	עד מתי אין יכול להוציאו		
זלמ' יתפרש זאי"ה אלפן מ"ירי ומה הטעם	בימות גשמים עד פסח	בעירות	בית
	בימות החמה שלשים יום		
שאיין מצוין שם בתנא לשכר	י"ז חודש	בכרכין	
שלא יפסיד הקפואתו	י"ז חודש	בסתם חנויות	חנות
שהקיפן מחלצה	ז' שנים	בחנות של נחתומין ושל צבעים לרשב"ג	

גמ' לפי הבנת הגמ' עתה, מה הכוונה "המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים" (רש"י)

שואלת הגמ', מאי שנא ימות הגשמים, שמה הדין בהם

הוא משום, דכי אגר איניש ביתא בימות הגשמים, אגר לכולהו ימות הגשמים, פרש

אם כן, המשכיר בית לימות החמה נמי, מה צריך להיות הדין גם בהם

דכי אגר איניש ביתא, לכולהו ימות החמה אגר, שהרי מה א"ל השוכר (רש"י)

משיבה הגמ', אלא בימות הגשמים, היינו טעמא שאינו יכול להוציאו, דלא שכיח ביתא למיגר

לפי התירוץ, האם השוכר פירש לכמה זמן הוא רוצה לשכור את הבית (רש"י)

ולכן לכמה זמן שכרו (שם)

א"כ מדוע בימות הגשמים אינו יכול להוציאו (שם)

סיכום המשכיר בית לחבירו עד מתי יכול אינו להוציאו

מדוע	עד מתי אין יכול להוציאו	
"לימות הגשמים" הכולל כל ימות הגשמים	כל ימות הגשמים	כשהשכיר לימות הגשמים
"לימות החמה" הכולל כל ימות החמה	כל ימות החמה	כשהשכיר לימות החמה
סתם שכירות ל"י יום	ל"י יום	כששכר סתם בימות החמה
דלא שכיח בתנא למיגר	פסח	כששכר סתם בימות הגשמים

המשך בבא מציעא דף ק"א ע"ב

מקשה הגמ', אם כן שהטעם שאינו יכול להוציאו בימות הגשמים, הוא משום דלא שכיח ביתא למיגר אימא סיפא, בכרכים, אחד ימות החמה, ואחד ימות הגשמים, אינו יכול להוציאו עד שיעברו שנים עשר חדש, וקשה, ואילו מלו ליה יומי שכירות (י"ב חודש) בימות הגשמים, מפיק ליה, ואמאי יכול להוציאו, הא לא שכיח ביתא למיגר סיכום הקושיא:

לפי מה ששנינו בסיפא, האם המשכיר יכול להוציאו כשנגמרו ימי השכירות בימות הגשמים _____
 איך משמע כן _____
 ומה צריך להיות הדין לפי קושיית הגמ' _____ ומדוע _____
 מתרצת הגמ', אמר רב יהודה, שהל' יום וי"ב חודש שנאמרו במשנה, אין הכוונה שיכול להוציאו לאחר שעברו ל' יום או י"ב חודש מתחילת השכירות, אלא להודיע קתני, דהיינו, שצריך להודיעו ל' יום או י"ב חודש לפני שמוציאו מה עליו להודיעו (רש"י) _____
 והכי קאמר, המשכיר בית לחבירו סתם, אין יכול להוציאו בימות הגשמים, דהיינו מחג הסוכות ועד הפסח, אלא א"כ הודיעו שאינו רוצה להמשיך להשכיר לו את הבית, שלשים יום מעיקרא, קודם שהתחילו ימות הגשמים א"כ מתי (באיזה תאריך) עליו להודיעו אם בא להוציאו בימות הגשמים (שם) _____
 באר לפי התירוץ "בימות החמה שלשים יום" (שם) _____
 לפי זה מתי עליו להודיעו כשכלו ימי השכירות בימות החמה _____
 תניא נמי הכי, כשאמרו חכמים במשנה, שלשים יום, לענין בתים שבעיירות, וכשאמרו שנים עשר חדש, לענין בתים שבכרכין, לא אמרו כן אלא לענין מתי צריך המשכיר להודיעו שאינו רוצה להמשיך להשכיר לו את הבית המשך הברייתא, וכשם שמשכיר צריך להודיע לשוכר, שרוצה להוציאו כך שוכר צריך להודיע למשכיר, ומה עליו להודיעו _____
 משום דאמר ליה, מי יכול לומר למי _____
 אי אודעתן, הוה טרחנא ומותיבנא ביה איניש מעליא, באר טענתו _____
 סיכום מתי יכול המשכיר להוציא את השוכר מהבית

הודיעו ב...	בעיירות		בכרכים	
	עד מתי אין יכול להוציאו	ומדוע	עד מתי אין יכול להוציאו	ומדוע
א' אלול	א' תשרי	כדי שהשוכר יוכל למצוא לו בית אחר	א' אלול שנה הזא	שאין זתיא מצויים לשכור
ט"ו אלול	י"ד תשרי	כדי שהשוכר יוכל למצוא לו בית אחר	ט"ו אלול שנה הזא	כ"ל
ט"ז אלול	ע"ה הפסח	שבימות הגשמים אין מצוי דיוחא להשכרה	ט"ז אלול שנה הזא	כ"ל
א' שבט	ע"ה הפסח	שבימות הגשמים אין מצוי דיוחא להשכרה	א' שבט שנה הזא	כ"ל

ביאור המשנה

	פרש "בימות הגשמים אינו יכול להוציאו וכו'"	פרש "בימות החמה שלשים יום"	הקושיא
לפי ההוה אמינא	שאם השכיר לימות הגשמים, אין המשכיר רשאי להוציא ע"ה שיעזר לו יום	שאם השכיר לימות החמה, אין המשכיר רשאי להוציא ע"ה שיעזר לו יום	מדוע לימות הגשמים הכאונא לכל ימות הגשמים, ולימות החמה אינו כן
לפי מהלך ב'	שאם השכיר סתם, אין המשכיר רשאי יוכל להוציא לימות הגשמים	שאם השכיר סתם, אין המשכיר רשאי להוציא לימות החמה ע"ה שיעזר לו יום	מדוע בכרכים יוכל להוציא לימות הגשמים
לפי רב יהודה	אין המשכיר רשאי להוציא את השוכר מן הבית בימות החמה, אלא אם כן הודיעו לימות החמה, ל' יום לפני דלא ימות הגשמים		*****

המשך בבא מציעא דף ק"א ע"ב

אמר רב אסי, אם נכנס אפילו יום אחד מימי השכירות בימות הגשמים, אינו יכול להוציאו מן החג עד הפסח

לפי זה, האם רשאי להוציאו יום אחד קודם ימות הגשמים _____
 מקשה הגמ', והא אנו שלשים יום (קאמר) [תנן], לפי זה, האם רשאי להוציאו יום אחד קודם ימות הגשמים _____
 מתרצת הגמ', הכי קאמר רב אסי, אם נכנס אפילו יום אחד בימות הגשמים מהני שלשים יום שצריך להודיעו, היינו
 שיום האחרון של השלושים יום שצריך להודיעו, נכנס לימות הגשמים, אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח
 סיכום הקושיא והתירוץ על רב אסי

לפי הבנת הגמ' בקושיא		לפי התירוץ	
עד מתי יכול להוציאו	לפי זה מה יהיה הדין אם הודיעו בט"ז אלול	עד מתי יכול להוציאו	לפי זה מה יהיה הדין אם הודיעו בט"ז אלול
יום אחד לפני ימות הגשמים	יב"ל להוציא	אין יב"ל להוציא	שליש יום לפני ימות הגשמים
שליש יום לפני ימות הגשמים	אין יב"ל להוציא		

סכס, "אם נכנס יום אחד בימות הגשמים"

האם הכוונה "יום אחד" מהימים שהוא דר שם, או "יום אחד" מתוך השלושים שצריך להודיעו

לפי הבנת הגמ' בקושיא _____
 לפי התירוץ _____

אמר רב הונא, ואם בא בעל הבית לרבות בדמיה, אלו דמים הוא רוצה להרבות (רש"י) _____
 מרבה מותר לו לעשות כן, אפילו אם לא הודיעו קודם

א"ל רב נחמן לרב הונא, האי, לנקטיה בכובסיה דלשבקיה לגלימא, פירוש, הרי זה כאוחזו בכח עד שנותן לו בגדו, כלומר, שאם המשכיר יכול להעלות את השכר, הרי זה ממש כמו שמוציאו, שהרי הוא יוכל לדרוש שכר שאין יכול לעמוד בו.

מתרצת הגמ', לא צריכא רב הונא לומר שיכול להרבות בדמיה, אלא במקרה דאייקור בתי

מדוע במקרה זה מותר לו לרבות דמיה (רש"י) _____

הערה: דין זה שהמשכיר יכול לרבות בדמיה, היינו שיכול לומר לשוכר "או שתתן שכר כפי היוקר של היום או תצא", אבל אינו יכול לבא בסוף החודש ולהוסיף על דמי השכירות למפרע, אלא משלם לו לפי מה שקבעו מתחילה.

סיכום דברי רב הונא

ומדוע	האם המשכיר יכול להוסיף על דמי השכירות כשנגמר זמן השכירות ולא הודיעו	
הוא מכריח לציאת	לא	כשלא אייקור בתי
הוא לא ח"כ להפסיק	כן	כשאייקור בתי

המשך בבא מציעא דף ק"א ע"ב

הגמ' מביאה מקרים שבהם המשכיר יכול להוציא את השוכר מבלי להודיעו, ויש שאינו יכול

א. פשיטא (בניחותא), שאם **נפל ליה ביתא**, הבית של מי (רש"י) _____
אמר ליה, לא עדיפת את מינאי (אתה לא עדיף ממני), מי יכול לומר כן למי (רש"י) _____
 ולכן האם המשכיר יכול להוציאו _____
 האם הוא בא להוציאו תוך זמן השכירות או אחר כך (רש"י) _____
 מה היה השוכר יכול לטעון, שלא יוכל המשכיר להוציאו (שם) _____
 ומה טוען המשכיר על זה (שם) _____
 סכס, האם במקרה זה המשכיר יכול להוציאו מבלי להודיעו _____

ב. **זבניה** (מכר את הבית) **או אורתיה** (הורישו) **או יהביה במתנה**, מי עשה כן (רש"י) _____
 מי מבקש להוציא את מי _____
אמר ליה, מי יכול לומר למי (רש"י) _____
לא עדיפת את מגברא דאתית מיניה, פרש "גברא דאתית מיניה" _____
 למי הכוונה (רש"י) _____
 האם הוא היה יכול להוציאו (שם) _____
 ולכן מה הדין גם אצל הלוקח/היורש/המקבל מתנה (שם) _____

ג. **כלליה המשכיר לבריה**, באר מה הוא עשה (רש"י) _____
 לשם מה הוא צריך עכשיו את הבית (שם) _____
חזינן, אי הוה אפשר למשכיר לאודועיה, מה היה יכול להודיעו _____
איבעי ליה לאודועיה, ומה הדין אם לא הודיעו _____
ואי לא, מה לא _____
אמר ליה משכיר לשוכר, **לא עדיפת מינאי**, ולכן האם הוא יכול להוציאו _____

סיכום הדינים כשנגמר זמן השכירות מתי יכול להוציאו בלי להודיעו ומתי לא

מה המקרה	מי מבקש להוציא את מי	האם הוא רשאי להוציאו	והטעם
הזית של המשכיר התאבד	המשכיר לשוכר	כן	אע"פ השוכר, שאין לו היכן לזרז, זק למשכיר אין
המשכיר מכר את ביתו, או הורישו או נתן במתנה	הלוקח: להורש, למקבל מתנה, או לשוכר	לא	שלא מצי שקבלת את הזית לא היה יכול להוציא
הזקל הזית חית את זנן	המשכיר לשוכר	אי הוה אפשר לאודועיה לא	שהיה לו להודיעו
		אי לא הוה אפשר לאודועיה כן	שהשוכר לא עדיף מהמשכיר

המשך בבא מציעא דף ק"א ע"ב

הגמרא מביאה מעשה שהמשכיר הוציא את השוכר, ועשה כן על פי דין.

ההוא גברא דזבן ארבא דחמרא, לא אשכח דוכתא לאותוביה

באר מה היה המעשה _____

אמר לה לההיא איתתא, האם אית לך דוכתא לאוגרי, אמרה ליה, לא

מה שאל אותה _____ ומה אמרה לו _____

אזל קדשה, ומשום כך יהבה ליה דוכתא לעייליה (להכניס) את יינו,

לאחר שהכניס לשם את היין, **אזל לביתיה, כתב לה גיטא, שדר לה** (שלח לה את הגט)

אזלא איהי, אגרא שקולאי (שכרה סבלים), ושילמה להם **מיניה וביה**, פרש "מיניה וביה" (רש"י) _____

ואפיקתיה ואותביה בשבילא, באר מה היא עשתה _____

אמר רב הונא בריה דרב יהושע, שעליו אפשר לומר כאשר עשה, כן יעשה לו, גמולו ישוב בראשו, ע"פ הפסוק בעובדיה

"כִּי קָרֹב יוֹם ה' עַל כָּל הַגּוֹיִם, כָּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִשָּׂה לָהּ, גָּמְלָהּ יָשׁוּב בְּרָאשָׁהּ", "רצה לומר, היה לך לחשוב אשר יום התשלומין מה' המיועד להביא על כל העכו"ם שהרעו לישראל הוא קרוב ומזומן לפניו להביא, וכאשר עשית אתה לישראל, כן יעשה לך" (מצודת דוד)

דהיינו כאשר הוא עשה עמה שלא כהוגן, מה הוא עשה _____

כך היא נהגה עמו, מה היא עשתה _____

לפי זה האם עשתה כדין _____

ומבארת הגמ', **לא מיבעיא, שְׁפָה** _____

בחצר דלא קיימא לאגרא, איזו חצר לא הייתה עומדת להשכרה _____

אלא אפילו הייתה החצר שהשכירה לו, חצר דקיימא לאגרא, מ"מ אינה חייבת להשכיר לו מקום, וכדין עשתה

משום **דאמרה ליה, לכ"ע ניחא לי לאוגורי, ולך, לא ניחא לי** להשכיר

כיון **דדמית עלי, כי אריא ארבא**, פרש (רש"י) _____

בגמ' מובאת פעמיים המילה "ארבא", פרש אותם:

"ההוא גברא דזבן ארבא דחמרא" _____

"דדמית עלי, כי אריא ארבא" _____

כתב הריטב"א, וז"ל: **לדידך לא ניחא לי, דדמית עלאי כאריא ארבא**, פירוש, שאף בשעת השכירות גילתה דעתה שאינה רוצה להשכירה, וכיון דכן, אנן סהדי כי מה שעשתה מפני הקידושין עשתה, וכאילו התנה בפירוש דמי. הא אילו השכירה לו סתם קודם קדושיו ואח"כ קדשה, לא כל הימינה לעשות כן, אטו המשכיר או המשאיל בית לחברו לזמן ידוע כשהוא אוהבו ואח"כ היתה מריבה ביניהם, כלום יכול להוציאו מן הבית שהשכיר או שהשאיל לו, הא ודאי ליכא למימר.

שנינו במשנתנו, **"רבן שמעון בן גמליאל אומר, חנות של נחתומים ושל צבעין שלש שנים"**

תנא בברייתא, שהטעם של רשב"ג הוא, **מפני שהקיפן מרובה**, באר _____

בבא מציעא דף ק"א ע"ב - ק"ב

מתנ"י המשכיר בית לחבירו, המשכיר חייב, בדלת, בַּנְגָר, ובמנעול, ובכל דבר שמעשה אומן

לְמָה משמש ה"נגר" (רש"י) _____ וכיצד נעשה שימוש זה (שם) _____

והאם הוא נמצא בפנים או בחוץ (נמוקי יוסף) _____

והיכן נמצא המנעול (שם) _____

אבל דבר שאינו מעשה אומן, השוכר עושהו

דין נוסף:

הזבל שמטילות הבהמות בחצר, הרי הוא **של בעל הבית**, למי הכוונה (רש"י) _____

ואין לשוכר מהזבל שבחצר, **אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד**

מה הדבר היוצא מהם (רש"י) _____ ולְמָה זה משמש (שם) _____

סיכום דיני המשנה:

א. אלו דברים חייב המשכיר להעמיד לשוכר _____

ואלו דברים השוכר עושה בעצמו _____

ב. ממה שמצטבר בחצר:

מה שייך למשכיר _____

ומה שייך לשוכר _____

גמ' תנו רבנן, המשכיר בית לחבירו, המשכיר חייב: א. להעמיד לו דלתות, ב. לפתוח לו חלונות

ג. לחזק לו תקרה, מה המקרה שהוא צריך לחזק את תקרה (רש"י) _____

ד. לסמוך לו קורה, מה המקרה שהוא צריך לסמוך את קורה (רש"י) _____

ושוכר חייב לעשות לו: א. *סולם, ב. לעשות לו מעקה לגג

*היינו סולם לעלות גג, שאין הגג מעיקר תשמישי הבית אלא שימושו ארעי, אם רוצה השוכר להשתמש בגג יעשה סולם משלו,

אבל סולם עשוי לעלות לעלייה, המשכיר חייב בו, הואיל ובלעדיו א"א לדר בה (ע"פ הריטב"א).

ג. לעשות לו מרזב, לאיזה צורך עושים "מרזב" (רש"י) _____

ד. ולהטיח את גגו מפני הגשמים

סיכום הברייתא

ד	ג	ב	א	
לסמוך לו קורה	לחזק לו תקרה	לפתוח לו חלונות	להעמיד דלתות	אלו דברים מוטלים על המשכיר
להטיח את גגו	לעשות לו מרזב	לעשות לו מעקה	סולם	אלו דברים מוטלים על השוכר

המשך בבא מציעא דף ק"א ע"ב - ק"ב ע"א

בעו מיניה מרב ששת, מזוזה על מי מוטל לקבוע, על המשכיר או על השוכר

מקשה הגמ', וכי יש להסתפק על מזוזה, האמר רב משרשיא, מזוזה חובת הדין היא

ולכן ודאי על מי מוטל לקבוע אותה _____

דין זה נלמד מ"וּכְתַּבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ", באר איך זה נלמד (רש"י) _____

מתרצת הגמ', אלא כך בעו מיניה מרב ששת, מקום מזוזה על מי

מהו "מקום מזוזה" (רש"י) _____

על איזה סוג של מזוזה (משקוף) מסתפקת הגמ' (שם) _____

ומה צריכים לעשות שם כדי להניח מזוזה בתוכה (שם) _____

אמר להו רב ששת, תניתוה במשנתנו, "דבר שאין מעשה אומן, השוכר עושהו" והאי נמי לאו מעשה אומן הוא,

שהרי אפשר הוא להניח את המזוזה בגובתא דקניא (בתוך קנה חלול)

ומה הוא עושה עם זה (רש"י) _____

האם זה מעשה הדיוט או מעשה אומן _____ ולכן על מי לעשותו _____

סיכום מזוזה ומקום מזוזה על מי

מדוע	על מי מוטל החיוב	
שהוא חזק הדיר, דכתיב "וְיָתֵן" ודרשו דרך ביאתך, דהיינו האדם שדרכו להיכנס תדיר לתוך הבית	השוכר	לקבוע מזוזה
דאפשר להניחה בחלל של קנה, וזה אינו מעשה אומן	השוכר	לעשות מקום המזוזה

תנו רבנן, המשכיר בית לחבירו, על השוכר לעשות לו מזוזה

וכשהוא יוצא, לא יטלנה בידו ויצא אלא ישאיר אותה

ומנכרי (אם שכר בית מנכרי), נוטלה בידו ויוצא

ומעשה באחד שנטלה בידו ויצא, וקבר אשתו ושני בניו

מקשה הגמ', מעשה לסתור, לפי הבנת הגמ' בקושיא, האם המעשה קאי על הרישא או הסיפא _____

שמה הדין בזה _____

ומה משמע מהמעשה _____

אמר רב ששת לתרץ את הקושיא, שהמעשה קאי ארישא, שממי הוא שכר את הבית (רש"י) _____

שמה הדין אם שכר ממנו (שם) _____

בכא מצינא דף ק"ב ע"א

שנינו במשנתנו, "הזבל של בעל הבית, ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד"

דנה הגמ', במאי עסקינן, האם השאלה היא על הדין של 'הזבל', או על 'היוצא מן התנור ומן הכירים' _____

אילימא דמיירי בחצר דאגיר ליה לשוכר, ותורי (השוורים) דשוכר, אם כן אמאי הזבל של בעה"ב

מה צריך להיות הדין _____ ומדוע _____

אלא אם נאמר דמיירי בחצר דלא אגירא לשוכר, דהיינו שהשכיר לו רק את הבית ולא את החצר, ותורי דמשכיר

א"כ פשיטא, שפ"ה _____

מסקנת הגמ', לא צריכא אלא בחצר דמשכיר, דהיינו שלא השכיר את החצר

ותורי דאתו מעלמא קמו בה והטילו שם גללים, מדוע אין הזבל שייך לבעל השוורים (רש"י) _____

אלא למי זה שייך _____ מדוע (שם) _____

ביאור באיזה מקרה "הזבל של בעל הבית"

מדוע אין לומר כן/מה החידוש		המקרה איזה חצר ולמי השוורים	
מדוע הזבל של בעל הבית הרי גם החצר וגם הבהמות הם של השוכר	א.	חצר דאגיר ליה לשוכר, ותורי דשוכר	באיזה מקרה אין לומר שהמשנה איירי בה
	ב.	חצר דלא אגירא לשוכר, ותורי דמשכיר	
שבעל הבית קונה הזבל בקנין חצר ע"פ שפ"ה אין יודעים שפ"ה		חצר דמשכיר, ותורי דאתו מעלמא קמו זה	באיזה מקרה כן איירי

אומרת הגמ', דמשנתנו מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא, דא"ר יוסי ברבי חנינא, חצרו של אדם קונה לו שלא

מדעתו, איזה דין במשנתנו מסייע ליה _____

באר איך זה מסייע _____

מיתיבי, דתני בברייתא, אם אמר בעל החצר, כל מציאות שיבואו לתוכו היום, תקנה לי חצרי, לא אמר כלום

לפי הברייתא מה הדין של המציאות שבאו לחצרו _____

ומעתה קשה, ואם איתא להא דאמר ר' יוסי בר' חנינא, שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו, אמאי לא אמר כלום

שמה צריך להיות הדין לפי דבריו _____

מתרצת הגמ', הכא במאי עסקינן, בחצר שאינה משתמרת, ולכן לא זכתה לו חצרו

היכן מיירי כן _____

מקשה הגמ', אי הכי, שפ"ה _____

אימא סיפא, אם יצא לו שם מציאה בעיר, פירוש, שיצאה לו שמועה בעיר שנכנסה מציאה לחצירו

אלו דוגמאות מביא רש"י לזה: א. _____ ב. _____

הדין הוא שדבריו ("תקנה לי חצרי") קיימין, ולכן מה הדין של המציאה _____

ואי בחצר שאינה משתמרת, כי יצא לו שם מציאה בעיר מאי הוי, הרי גם בזה מה צריך להיות הדין _____

מתרצת הגמ', כיון דיצא לו שם מציאה בעיר, מיבדל בדילי אינשי מינה (מהאבדה), והויא לה (חצרו), כחצר המשתמרת.

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א

סיכום הברייתא "אם אמר כל מציאות שיבואו לתוכו היום תקנה לי חצרי"

מדוע	מה הדין	האם איירי בחצר משתמרת או בשאינה משתמרת	
כיון שאינה משתמרת	לא קונה לו חצר	לשאינה משתמרת	רישא
דמיירי דציאלו קץ מציאה זעיר והוא לא כחצר המשתמרת	קונה לו חצר		סיפא

מיתבי, על מי באה הגמי להקשות _____

דתני בברייתא, **זבל** (אפר) **היוצא מן התנור ומן הכירים, והקולט מן האויר** _____

את מה הוא קולט (רש"י) _____

הרי הוא שלו, של מי (רש"י) _____

ושברפת ושבחצר (הזבל שנמצא ברפת או בחצר), הרי אלו **של בעל הבית** (המשכיר) _____

לפי הבנת הגמי' עתה, מדוע הזבל של בעל הבית (רש"י) _____

ואם איתא להא דר' יוסי בר' חנינא, דאמר, שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו _____

א"כ קולט מאויר, אמאי 'הרי הוא שלו' (השוכר), הרי אויר חצרו הוא, חצרו של מי _____

ולכן של מי צריך להיות הזבל _____

אמר אביי, במדביק כלי בשולי פרה, מדוע זו סיבה שאין המשכיר זוכה בזבל (רש"י) _____

רבא אמר תירוץ אחר, אויר של חצר שאין סופו של החפץ לנוח בו, לאו כמונח בחצר דמי, והחצר אינה קונה _____

והברייתא איירי שהזבל אין סופו לנוח בחצרו, מדוע _____

סכס, לפי רבא, האם הברייתא איירי שהזבל נכנס לתוך אויר של החצר _____

א"כ מדוע לא קנה אותו _____

סיכום מחלוקת אביי ורבא, חפץ שנכנס לתוך אויר חצרו ואין סופו לנוח, האם קנאו חצרו: _____

לפי אביי _____ **לפי רבא** _____

מקשה הגמי', **ומי פשיטא ליה לרבא** שאויר שאין סופו לנוח, לאו כמונח דמי, **והא מיבעי בעי לה** _____

דבעי רבא, זרק ארנקי בפתח זה של חצר חבירו ויצאתה בפתח זה של החצר, מהו, האם בעל החצר זכה בארנקי, או לא _____

מה הייתה כוונת הזורק בזריקתו (רש"י) _____

צדדי הספק: האם אויר שאין סופו לנוח, כמונח דמי, לפי צד זה האם בעל החצר זכה בארנקי _____

או לאו כמונח דמי, ולכן בעל החצר לא זכה בו _____

מתרצת הגמי', **התם** בזרק ארנקי, **לא מיפסק ולא מידי** בין הארנק לקרקע החצר, ובוזה הסתפק רבא _____

משא"כ **הכא** בזבל, **מיפסק כלי** בין הגללים לקרקע החצר, ולכן פשוט לרבא שמה הדין _____

סיכום דעת רבא באויר שאין סופו לנוח

מה הנידון	האם יש הפסק בין מה שרוצה לקנות לבין חצרו	ולכן מה סובר רבא
הקולט מן האויר	האם הגל שייך למשכיר [זבל החצר] או לשוכר	שחצי' ח אינה קונה ולכן זוכה לו השוכר
זרק ארנקי	האם זבל החצר זכה בארנקי שזרק דרך חצרו או לא	מסתפק

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א

שנינו בברייתא, "ושברפת ושבחצר, הרי אלו של בעל הבית"

מקשה הגמ', וכי **תרת** מקומות איצטריך התנא לאשמועין, אלו שתי מקומות.
 של מי הזבל במקומות אלו.
 ואם היה תני רק אחד מהם איך נדע את השני (רש"י).
אמר אביי, הכי קאמר, ושברפת שבחצר, הרי אלו של בעל הבית, מה מיירי שהשכיר (רש"י).
 וזבל של איזה מקום שייך לשוכר (שם).
 ועל איזה זבל שנינו בברייתא "הרי אלו של בעל הבית" (שם).
אמר רב אשי, זאת אומרת, המשכיר חצירו סתם, לא השכיר רפת שבה
 איך משמע כן.

ביאור דברי הברייתא "ושברפת ושבחצר, הרי אלו של בעל הבית"

מה הקושיא/החידוש	האם השכיר לו את		מה הכוונה "ושברפת ושבחצר"	
	הרפת	החצר		
מדין חצר לאמר שהגל של גלל הבית גלל חצר גלל חצר	לא	לא	הגל שברפת לא שחצר	לפי הבנת הגמ' בקושיא
דהמשכיר את החצר לא השכיר רפת שבה	לא	כן	הגל שברפת המצויה חצר	לפי תירוצ של אביי

הקדמה להמשך דברי הגמ': נאמר בפרשת שילוח הקן: **"כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ וּגּו' וְהָאֵם רֹבֶצֶת
 עַל הָאֶפְרָחִים אוֹ עַל הַבִּיצִים, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ וּגּו'"**
 מהא דכתיב **"כִּי יִקְרָא"**, לומדים שחייב שילוח הקן אינה נוהגת אלא אם יזדמן לפניו בדרך, אבל צפורים
 או ביצים המזומנים לו (מוכנים לו), כגון יונים שקנו בבית, אינו חייב לשלח את אמן:

סכם, באיזה מקרה חייב בשילוח הקן.
 ובאיזה אינו חייב
 ומניין

⚡⚡⚡⚡⚡

מיתיבי, על מי מקשה הגמ' _____ שמה הוא סובר _____
 דתני בברייתא, **יוני שובך ויוני עלייה**, יונים שעשו קן בשוכך שלו או בעלייה שלו, **חייבות בשילוח** הָאֵם מן הקן
 מדוע חייבות בשילוח (רש"י) _____
 ואף על פי שהן הפקר, מ"מ **ואסורות בגזל** מדרבנן, מפני **דרכי שלום**, פירוש, שלא יבואו לידי מריבה
ואם איתא להא דאמר רבי יוסי בר' חנינא, שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו
 א"כ אמאי חייבות בשילוח, הרי **קָרִי כאן "כִּי יִקְרָא"** דווקא כאשר יזדמן לפניך במקרה, חייבות בשילוח
פרט למזומן, שאם הקן כבר מוכן לו, כגון עופות שאדם מגדל בביתו, אינם חייבות בשילוח
 מה הוי מזומן (רש"י) _____ ומדוע (שם) _____
 סיכום הקושיא: מאיזה דין בברייתא מקשה הגמ' _____
 שמה צריך להיות הדין לפי רבי יוסי בר' חנינא _____
 ומדוע _____

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א

תוס' ד"ה פרט למזומן :

כתבו התוס' וז"ל: וא"ת ואמאי לא פריך נמי מסיפא וכו'

מה היה אפשר להקשות מהסיפא

התירוצים

	מדוע אינו מקשה מהסיפא	האם אפשר להקשות גם מהסיפא
לפי תירוצ א'	שניחא ליה להקשות מהרישא	ק
לפי תירוצ ב'	שאכן אל הצי"ח הוי געל גמור ו"אסורות געל משפך דרכי שלום" קאי אאמן	לא

אמר רבא לתרץ את הקושיא, ביצה ביציאת רובה הוא דאיחייבה לה בשילוח, אבל ומיקנא לא קניא בעל החצר עד דנפלה לחצרו, וכי קתני "חייבות בשילוח", היינו דווקא מקמי (קודם) דתיפול לחצירו, שאז עדיין לא זכה בביצים

סיכום הקושיא והתירוץ

האם "חייבות בשילוח" הוא גם לאחר שנפלו לחצירו, או דווקא קודם לכן	באר הקושיא/התירוצ
לפי הקושיא	גם לאחר שנפל לתוך חצ"ח הרי חצ"ח קנה אותה, והוי מלמא
לפי התירוצ	רק קודם שתלמא יציאתה זה לא הוי מלמא כי חצ"ח עדיין לא קנה אותה

בכדי להבין המשך דברי הגמ' הבאנו דברי הריטב"א המפרש את דברי רש"י:

וזה לשונו: פרש"י דקס"ז לפוס אוקימתא דהשתא כי קתני ואסורין משום גזל אביזים קאי, דחילו בְּאִמְנָן אפילו מפני דרכי שלום ליכא, דלירושאי מיראשו הבעלים מינייהו לגמרי, ולהכי פרכינן כיון דבאמהות ליכא משום גזל מ"ס מביאהו, דהא ודאי כסם שמתיראש מן האמהות יא לו להתיראש מן הביזים, כיון שעדיין לא יאלו ממעיהו לגמרי.

ופרכינן בְּאִמְנָן, כלומר דכי קתני אסורים משום גזלן דרבנן, אפילו בְּאִמְנָן קאמר, כיון שלא נתיאש מן האמהות לא נתיאש מביזים שגופו, ואיבעית אימא אביזים דווקא וכו', זו שיטת רש"י ז"ל, עכ"ל.

מקשה הגמ', **אי הכי** דמיירי בביצה שעדיין אדוקה באמה, וכיון שהָאֵם מותרת, **אמאי** הביצים **אסורות משום גזל**, הרי אין כאן גזל כלל, אפילו מפני דרכי שלום,

מתרצת הגמ', **אאמן** (על האם), פירוש, דהא דתני "אסורות משום גזל מפני דרכי שלום", קאי **אפילו** אאמן, ולכן גם הביצים

אסורות, מדוע האם עצמה אסורה מפני דרכי שלום (רש"י)

ומדוע דעתו של בעל השו"ב עליה (שם) _____

ומדוע גם הביצים אסורות (ריטב"א)

סכם, לפי הבנת הגמ' בקושיא, האם יש איסור גזל על האם מפני דרכי שלום (שם)

ולכן מה צריך להיות הדין בביצים (שם)

לפי התירוץ האם יש איסור גזל על האם מפני דרכי שלום (שם)

ולכן מה הדין בביצים (שם)

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א

ואיבעית אימא, לעולם "אסורות משום גזל" קאי אביצים בלבד, ומדנפיק רובה דעתיה של בעל החצר עילוה, ולכן אסורות משום גזל מפני דרכי שלום

דברי רש"י חולין דף קל"ט: ואיבעית אימא לעולם אביצים. דאילו על פנא אפילו משום דרכי שלום אין כאן, דאילו ואינה נוחה לתופסה לא סמכה דעת בעל השוכך עליה, ואינו מתקוטט עם הלוקח, אבל מהביצים הוא מתקוטט, דלעתיה עליה, ונהי נמי ללא קנה לו חצרו, משום דרכי שלום מיהא איכא

לפי תירוצ זה, האם אסורות מפני גזל קאי: על האם _____ על הביצים _____
מה הנפק"מ ביניהם (רש"י במסכת חולין).

סכס, מדוע הביצים אסורות משום גזל:

לפי תירוצ א' _____ לפי תירוצ ב' _____

סיכום הקושיא והתירוצ

והטעם	האם יש איסור גזל מפני דרכי שלום		
	אביצים	אמון	
זה גופא קושית הל"א, כיון שגל ה"א אין איסור גזל מדא"ש על הביצים	ק	לא	לפי קושית הגמ'
כיון שלא נתיאש מן האמהות לא נתיאש מביצים שגזופן	ק	ק	לתירוצ א'
בא"פ אין דעתיה עליהן הואיל ואינה נוחה לתפסה בביצים	ק	לא	לתירוצ ב'
דדעתיה עליהן כיון שסופה ליפול לחצר			

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א

לעיל הקשתה הגמ' על ר' יוסי בר' חנינא, אמאי יוני שובך ויוני עלייה חייבם בשילוח, הרי הביצים הן שלו כיון שחצרו קונה לו על זה מתרצת הגמ' תירוצ' נוסף, **והשתא דאמר רב יהודה אמר רב**, שלא רק לקחת את הביצים אסור, אלא **אסור** גם כן **לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם**, שנאמר **"שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם" ויהדר "וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ"** לפי זה אין צריך להעמיד שהברייתא מיירי שלא נפלה הביצה לחצירו, אלא **אפילו תימא דנפלה לה לחצרו** ממש, אעפ"כ לא זכתה לו חצרו, משום **דכל היכא דאיהו מצי זכי ליה, חצרו זכיא ליה, וכל היכא דאיהו לא מצי זכי ליה, חצרו נמי לא זכיא ליה**

סיכום התירוצ' : שאפשר להעמיד את הברייתא שהביצים כבר נפלו לחצר

א"כ מדוע לא זכתה לו חצרו _____

לפי זה האם הקן נחשב למזומן _____ ולכן האם חייבות בשילוח _____

מקשה הגמ', **אי הכי**, דמיירי שנפלה לחצרו, והטעם שאין בעל החצר קונה אותם, כיון שהאם עדיין רובצת עליהם

וכי **אסורות בגזל מפני דרכי שלום** בלבד, הרי יש כאן איסור דאורייתא

שהרי ממה נפשך, **אי מיירי דשלחה** (מי שנטלן), ואח"כ לקח את הביצים

א"כ **גזל מעליא הוא**, מדוע הוי גזל גמור (רש"י) _____

אי מיירי דלא שלחה לפני שהוא לקח את הביצים, **הא בעי שלוחה**, הרי הוא עבר על **"שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם"** ורק אח"כ

"וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ", וא"כ מדוע אומרת הברייתא שאסורות רק מדרכי שלום.

סיכום הקושיא : מדוע אומרת הברייתא שאסור **מפני דרכי שלום**, הרי הוא עובר על איסור דאורייתא

על מה הוא עובר : **"אי דשלחה"** _____ **"אי דלא שלחה"** _____

מתרצת הגמ', דמיירי **בקטן שלקח, דלאו בר** מצוות **שילוח הוא**, שקטן אינו חייב במצוות

האם מיירי **"דשלחה"** או **"דלא שלחה"** (רש"י) _____

ומדוע אינו עובר על **"שלח תשלח וכו'"** _____

מקשה הגמ', וכי **קטן בר דרכי שלום הוא**, הרי אינו חייב במצוות גם לא מפני דרכי שלום

מתרצת הגמ', **הכי קאמר, אביו של קטן, חייב להחזיר לו** (לבעל השובך) **מפני דרכי שלום**.

סכס, לפי הבנת הגמ' בקושיא, על מי אומרת הברייתא שיש לו איסור גזל מפני דרכי שלום. _____

ומדוע א"א לומר כן _____

ועל מי האיסור לפי התירוצ' _____

סיכום הקשיות והתירוצים על דברי ר' יוסי בר' חנינא

באר הקושיא	באר התירוצ'	
אם אמר כל מציאות שיבואו לתוכו היום, תקנה לי חצרי, לא אמר כלום	מדוע "לא אמר כלום", שתקנה לו חצירי	דמיירי דחצר שאינה משתמרת
זבל היוצא מן התנור ומן הכירים, והקולט מן האויר, הרי הוא שלו , ושברפת ושבחצר, של בעל הבית	מדוע הגמ' שייך לשוכר, הרי החצר שייך לבעל הבית, ותקנה לו חצירי	לפי אב"י שלא נכנס לאויר החצר כלל דאיירי דמדיק בלי גשמי פרה לפי רבא כיון שהכלי מפסיק בין הגמל לחצר הוי אויר שאין סופו לנזק, ולא תקנה לו חצירי
יוני שובך ויוני עלייה חייבות בשילוח , ואסורות בגזל, מפני דרכי שלום	מדוע "חייבות בשילוח" תקנה לו חצירי את החצירי, והוי משלמן	לפי רבא דאיירי שקנה אותה קודם שתנעמאר יציאתה ולכן חצירי עדיין לא קנה אותה והשתא דאמר רב יהודה אמר רב וכו' כיון שהוא גזל אסור לכבדתה חצירי נמי לא זכה עתה

בבא מציעא דף ק"ב ע"א - ק"ב ע"ב

מתנ"י המשכיר בית לחבירו בסכום מסויים לשנה, ואח"כ נתעברה השנה

מה הנידון כעת.

הדין הוא, שנתעברה לשוכר, באר (רש"י).

מדוע "נתעברה לשוכר" (שם)

השכיר לו לְחֻדָּשִׁים דהיינו שפסק עמו כך וכך לחודש, ואח"כ נתעברה השנה

הדין הוא, שנתעברה למשכיר, פירוש, השוכר חייב לשלם עבור חודש העיבור

מעשה בציפורי, באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר דינרי זהב לשנה, מדינר (בדינר) זהב לחדש, ואח"כ נתעברה

השנה, ובא המעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני ר' יוסי, ואמרו "יחלוקו את חדש העיבור"

לפי דבריהם, כמה חייב השוכר לשלם עבור חודש העיבור

סיכום דיני המשנה

מדוע	האם חייב להוסיף עבור חודש העיבור	האם קבעו את השכירות לפי שנה או לפי חדשים	
שחודש העיבור כולל שנה	לא	לשנה	במקרה א'
שהרי שכרה לפי חדשים	כן	לחדשים	במקרה ב'
יתקאר זלזא	משלח חזי	לשנה לחדשים	המעשה בציפורי

גמ' מקשה הגמ', מעשה לסתור, מה פסקו רשב"ג ור' יוסי על המעשה

ומה הדינים ששינו ברישא (רש"י)

מתרצת הגמ', חסורי מחסרה והכי קתני, ואם אמר לו המשכיר בשנים עשר זהובים לשנה, מדינר זהב לחדש, הדין

הוא שיחלוקו, היכן במשנה צריכים לשנות מילים אלו

הטעם שיחלוקו הוא משום דהוי ספק, מה הספק (רש"י)

מה הוא לשון הראשון ולמי חודש העיבור אם תופסים לשון זה

ומה הוא לשון האחרון ולמי חודש העיבור אם תופסים לשון זה

ומעשה נמי בציפורי, באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה, מדינר זהב לחדש, ובא מעשה לפני

רבן שמעון בן גמליאל ולפני ר' יוסי, ואמרו, יחלוקו את חדש העיבור

לפי התירוצך מדוע אין זה מעשה לסתור

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א - ק"ב ע"ב

אמר רב, אי הואי התם בציפורי, כשבא המעשה לפני רשב"ג ולפני ר' יוסי, הוה יהיבנא ליה כוליה למשכיר, משום שהולכים אחר הלשון האחרון שאמר, מה המשכיר אמר בסוף דבריו _____
מקשה הגמ', **מאי קא משמע לן** רב, שכאשר יש סתירה בדבריו, אמרינן **תפוס לשון אחרון** איך רואים זאת בדברי רב _____

הא אמר רב דין זה **חדא זימנא**, ולא היה צריך לחזור ולהשמיע לנו דין זה כאן
דאמר רב הונא, אמרי בי רב, שאם אדם אמר לחבירו שהוא מוכר לו חפץ **באסתירא** (מטבע ששוה 96 פרוטות), **מאה מעי** (100 פרוטות), ונתרצה הלוקח, הדין הוא שחייב לשלם לו **מאה מעי**

ואם אמר לו המוכר **במאה מעי, אסתירא**, הדין הוא שאינו חייב לשלם לו אלא **אסתירא**
מה הטעם שברישא חייב לשלם "מאה מעי" ובסיפא רק "אסתירא" (רש"י) _____
סיכום הקושיא, מאחר שרב כבר אמר "תפוס לשון אחרון", מדוע הוצרך לומר זאת גם על משנתנו
מה הדין שאמר כבר _____
מה הדין שאמר על משנתנו _____
מתרצת הגמ', **אי מהתם, מהיכן** _____

הוה אמינא שאין זה משום שהוא סובר "תפוס לשון אחרון", אלא משום דאמרינן **פרושי קא מפרש**

ביאור "פרושי קא מפרש"

כשאמר	מה מפרש את מה	מה התכוון המוכר (רש"י)
"אסתירא מאה מעי"	"מאה מעי" מפרש "אסתירא"	שהלוקח ישלם לו אסתירא חסד שהוא שווה מאה פרוטות
"מאה מעי אסתירא"	"אסתירא" מפרש "מאה מעי"	שהלוקח ישלם לו מאה פרוטות לחסד שאין שווה אלא אסתירא

קמשמע לן, מה משמיע לנו רב _____
ובאיזה דין הוא משמיע לנו זאת _____
מדוע בזה אין לומר "פרושי קא מפרש" _____

סיכום התירוץ "אי מהתם וכי"

	האם הוי לשון אחד או ב' לשונות אסתירא מאה מעי/מאה מעי אסתירא	ומדוע הולכים לפי סוף דבריו
אם רב לא היה אומר את דבריו לגבי אחד ששכר מרחץ מחבירו	לשון אחד	פירוש קמפרש
לאחר שאמר את דבריו לגבי מרחץ	2 לשונות	תפוס לשון אחרון

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א - ק"ב ע"ב

ושמואל אמר, איזה מקרה במשנתנו הוא בא לפרש _____
 שמה הדין דתני בזה (רש"י) _____
 זה דווקא בבא המשכיר באמצע חדש העיבור עסקינן, ומה הוא אמר לשוכר (רש"י) _____
 והטעם שיחלוקו כיון שאנו מסתפקים, אמרינן העמד ממון על חזקתו, מה הספק (שם) _____
 על מה מוחזק: השוכר (שם) _____ המשכיר (שם) _____
 אבל אם בא המשכיר בתחלת החדש, כוליה למשכיר, ואם בא המשכיר בסוף חדש, כוליה לשוכר

סיכום הדין אם אמר לו "בשנים עשר עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחודש"

כשהמשכיר בא	מי המוחזק	על מה הוא מוחזק	ולכן מה הדין
בתחלת החודש	המשכיר	הזית	משלם על כל החודש
באמצע החודש	השוכר	המעות	לא משלם
	המשכיר	הזית	משלם
בסוף החודש	השוכר	המעות	לא משלם כלום

סכום, כשסוף דבריו סותרים את תחילת דבריו, האם תופסים את הלשון הראשון או האחרון
 לפי רב _____ לפי שמואל _____

סיכום מחלוקת רב ושמואל למי שייך החודש העיבור

כשהמשכיר בא	לפי רב		לפי שמואל	
	מה הדין	ומדוע	מה הדין	ומדוע
בתחילת החודש	כאליה למשכיר	תפוס לשון אחרון	כאליה למשכיר	שהוא המוחזק בקרקע אלכן השוכר הוא המוציא
באמצע החודש			יחלקו	ששניהם מוחזקים על חצי חודש הראשון המשכיר המוחזק ועל החצי חודש השני השוכר המוחזק
בסוף החודש			כאליה לשוכר	שהוא המוחזק במעות אלכן המשכיר הוא המוציא

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א - ק"ב ע"ב

מקשה הגמ', מי אמר שמואל, לא אמרינן תפוס לשון אחרון אלא יש ספק בדבר
 והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו, שאם אמר לחבירו, כור (30 סאה) תבואה, בשלשים סלעים, אני מוכר לך, ומשך הלוקח
 חלק מהתבואה, יכול כל אחד מהם לחזור בו, אפילו בסאה אחרונה
 האם הם יכולים לחזור בהם אפילו על מה שכבר משך הלוקח (רשיי) _____
 ומדוע (שם) _____

אבל אם אמר המוכר, כור בשלשים סלעים, סאה בסלע, אני מוכר לך, ומשך הלוקח חלק מהתבואה, ראשון ראשון קנה,
 ואינם יכולים לחזור בהם על מה שכבר משך, מדוע (רשיי) _____
 מאיזה מקרה רצתה הגמ' להוכיח ששמואל סובר "תפוס לשון אחרון" _____
 שמה הדין בזה _____
 ומדוע, לפי הבנת הגמ' בקושיא _____

סיכום איך רצתה הגמ' להוכיח ששמואל סובר "תפוס לשון אחרון"

אם אמר לו	האם משמע שמוכר לו כל סאה בפני עצמו או כל הכור יחד	ולכן האם יכולים לחזור בהם על מה שכבר משך הלוקח
כור בשלשים, אני מוכר לך	כל הכור יחד	כן
סאה בסלע, אני מוכר לך (מקרה זה לא הובא בגמ')	כל סאה בפני עצמו	לא
כור בשלשים, סאה בסלע אני מוכר לך	לשון ראשון: כל הכור יחד	לא
	לשון אחרון: כל סאה בפני עצמו	

מתרצת הגמ', התם לגבי השוכר מרחץ מחבירו, טעמא מאי חולקים, משום דתפיס השוכר את המעות, והמשכיר את הבית,
 וכיון שאנו מסתפקים אם תופסים לשון ראשון או לשון אחרון, מעמידים כל אחד על מה שהוא מוחזק
 הכא במוכר תבואה נמי קא תפיס הקונה את מה שמשך, ולכן "ראשון ראשון קנה", ולא משום שסובר תפוס לשון אחרון.
 סכמ, כשמכר לו כור בשלושים, סאה בסלע, מדוע ראשון ראשון קנה:
 לפי הקושיא _____ לפי התירוצ _____
 לפי התירוצ, מה יהיה הדין אם אמר הפוך "סאה בסלע, כור בשלשים" (רשב"ם בב"ב דף קה: ד"ה אלא) _____
 מדוע (שם) _____
 ומה יהיה הדין לפי רב בזה (שם) _____ ומדוע (שם) _____

סיכום הנפק"מ בין רב ושמואל

האם ראשון ראשון קנה				
והטעם	כשאמר סאה בסלע כור בשלושים	והטעם	כשאמר כור בשלושים סאה בסלע	
תפוס לשון אחרון	לא	תפוס לשון אחרון	כן	לפי רב
מספק העמדה מאן על חזקתו	כן	מספק העמדה מאן על חזקתו		לפי שמואל

שאלות רשות: לפי מסקנת הגמ', מה שאמר שמואל "ראשון ראשון קנה" ואינו יכול לחזור בו, זה דווקא שהמוכר
 רוצה לחזור, אבל הלוקח יכול לחזור בו, מדוע (ריטב"א) _____

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"א - ק"ב ע"ב

עד עכשיו הביאה הגמ' את דברי רב ושמואל בדין השוכר מרחץ מחבירו וכו', ועכשיו מביאה הגמ' דעה שלישית בעניין

ורב נחמן אמר, קרקע בחזקת בעליה קיימת, ולפי זה מה הדין של חודש העיבור (רשי"י)

האם זה דווקא אם בא בתחילת החודש או אפילו אם בא בסוף החודש (שם)

מקשה הגמ', **מאי קמ"ל** רב נחמן, דאמרין **תפוס לשון אחרון**

איך רואים בדבריו שהוא סובר כן

א"כ **היינו דרב**, ולא הוצרך רב נחמן לומר זאת, **שמה אמר רב**

מתרצת הגמ', דרב נחמן סובר כולו למשכיר **אע"ג דאפיך מיפך**, פירוש, אפילו אם המשכיר אמר להיפך

מה אמר המשכיר (רשי"י)

ומדוע גם במקרה זה סובר רב נחמן כולו למשכיר (שם)

סכם, מה סובר רב נחמן לגבי הדין אם תפוס לשון ראשון או לשון אחרון :

לפי הקושיא **לפי התירוץ**

סיכום הקושיא והתירוץ

מה הדין כשאמר בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחודש	ומדוע		לפי זה מה הדין בדאפיך מיפך
	לפי הקושיא "היינו דרב"	לפי התירוץ	
כ"ה למשכיר	משל דאמרין תפוס לשון אחרון	דאמרין תפוס לשון אחרון	כ"ה לשוכר
		מספק אמרין קרקע בחזקת זעליה	כ"ה למשכיר

שים לב: אע"פ שגם שמואל וגם רב נחמן מסתפקים אם אמרין תפוס לשון ראשון או לשון אחרון, בכל זאת חולקים במקרה שהמשכיר בא בסוף החודש, לפי שמואל, השוכר פטור מלשלם על חודש העיבור כיון שהוא מוחזק במעות, ולפי רב נחמן חייב לשלם, כיון שהספק נולד מתחילת החודש, והמשכיר מוחזק בקרקע.

סיכום דין השוכר מרחץ מחבירו וכו'

איזה לשון תופסים	מה הדין כשהמשכיר בא			ומדוע
	בתחילת החודש	באמצע החודש	בסוף החודש	
לפי רב	כ"ה למשכיר			דאמרין תפוס לשון אחרון
לפי שמואל	כ"ה למשכיר	יחלקו	כ"ה לשוכר	שבתחילת החודש שהשוכר הוא האוחזק, באמצע שניהם מחלקים, בסוף החודש השוכר הוא האוחזק
לפי רב נחמן	כ"ה למשכיר			כיון שקרקע בחזקת זעליה קיימת

בבא מציעא דף ק"ב ע"ב - דף ק"ג ע"א

בעו מיניה בני הישיבה **מרבי ינאי**, משכיר ושוכר שבאו לבית דין, **השוכר אמר נתתי**

מה הוא אומר שנתן (רש"י) _____

ומשכיר אומר עדיין לא נטלתי, על מי מהם להביא ראיה

מבררת הגמ', **אימת** באו לדין

אי באו **בתוך זמנו**, מתי זה (רש"י ועיין הגהות הב"ח) _____

ומדוע הוי תוך זמנו (שם) _____

א"כ קשה, הרי דין זה **תנינא** במשנה במסכת בכורות (הגמ' בהמשך תביא את המשנה), ולכן אין לומר שבזה הסתפקו

ואי מיירי **לאחר זמנו**, לאחר גמר השנה, גם כן קשה, שהרי גם דין זה **תנינא** שם במשנה

הגמ' מביאה את המשנה במסכת בכורות, **דתנן** לגבי בכור שנולד, ואח"כ **מת האב בתוך שלשים יום** ללידת בנו

הרי הבן **בחזקת שלא נפדה** על ידי אביו, וחייב לפדות את עצמו לכשיגדל, **עד שיביא ראיה שנפדה**

מדוע הוא בחזקת שלא נפדה (רש"י) _____

מנא לן שזמנו הוא שלשים יום (שם) _____

אבל אם מת האב **לאחר שלשים יום**, הרי הוא **בחזקת שנפדה**, מדוע (רש"י) _____

ואינו חייב לפדות את עצמו, **עד שיאמרו לו שלא נפדה**, מי יאמרו לו (רש"י) _____

וכיצד הם יודעים שלא נפדה (שם) _____

מדוע לא תני ברישא הלשון "עד שיביא (הכהן) ראיה שלא נפדה" (שם) _____

ביאור קושית הגמ' "תנינא"

אי מיירי	מתי זה תוך זמנו/לאחר זמנו	האם הבן בחזקת שנפדה	מדוע	ולכן האם הוא חייב לפדות את עצמו	לפי זה בשוכר ומשכיר על מי להביא ראיה
בתוך זמנו	בתוך שלשים יום	לא	אין אדם פורע תוך זמנו	כן	השוכר
לאחר זמנו	לאחר שלשים יום	כן	סתמיה שפדא האז זמנו	לא	המשכיר

לסיכום, כתוב את קושיית הגמ' במילה אחת _____

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"ב - דף ק"ג ע"א

מתרצת הגמ', לא צריכא אלא במקרה כשתבעו לדין ביומא דמשלם זמניה

מה הפירוש "ביומא דמשלם זמניה" _____

מה טוען השוכר (רש"י) _____

ומה טוען המשכיר _____

וצדדי הספק הם: מי עביד איניש דפרע ביומא דמשלם זמניה, לפי צד זה על מי להביא ראיה _____

או לא, ולפי צד זה על מי להביא ראיה _____

אמר להו ר' יוחנן לרבנן דבעו מיניה מרב ינאי, תניתוה, דין זה כבר למדתם במשנה לקמן דף ק"א

דתנן שכיר (פועל שנשכר לעשות מלאכה), שתובע שכרו מבעה"ב, אם תבעו בזמנו, מתי זה זמנו (רש"י) _____

ומה טוען בעל הבית _____

הדין הוא שנשבע ונוטל, מי נשבע _____ ומה הוא נשבע (שם) _____

ממשנה זו אפשר להוכיח, שדווקא שכיר הוא דרמו (הטילו) רבנן שבועה עליה, ונוטל שכרו ע"י שבועה זו, משום דבעל

הבית טרוד בפועליו, אבל הכא שאין הטעם של "בעל הבית טרוד בפועליו", היכן _____

הדין הוא ששוכר מהימן לומר ששילם שכר הדירה ביום שנתחייב לשלם, בשבועה, כדין כל כופר הכל שחייב שבועה מדרבנן

סיכום הראי': מה הטעם שחכמים תיקנו ששכיר בזמנו נשבע ונוטל _____

איזו טעות יכולה לקרות משום כך (שם) _____

לפי זה במקום שאין חשש של טעות, האם נאמן לומר פרעתי ביומא דמשלם זמניה _____

ולכן שוכר אמר נתתי ומשכיר אומר לא נטלתי, על מי להביא ראיה _____

סיכום ההוכחה על מי להביא ראיה ביומא דמשלם זמניה

מי תובע את מי	את מה הוא תובע	האם יש חשש שהנתבע יטעה	ולכן האם התובע נשבע ונוטל	האם יכול הנתבע לומר פרעתי ביומא דמשלם זמניה
לגבי בעה"ב ושכיר	השכיר את ע"ה"ז	כן	כן	לא
לגבי משכיר ושוכר	המשכיר את השוכר	לא	לא	כן

סיכום באיזה מקרה בעו מיניה מרבי ינאי

במקרה שבאו לבית דין	האם זה מה דבעו מיניה מרבי ינאי	מדוע	היכן למדנו כן
בתוך זמנו	לא	תנ"א	מת האב בתוך שלשים יום זחיקת שלא נפדה
לאחר זמנו	לא	תנ"א	מת לאחר שלשים יום זחיקת שנפדה
ביומא דמשלם זמניה	כן	לא ילין אפודש זמנה	****

המשך בבא מציעא דף ק"ב ע"ב - דף ק"ג ע"א

אמר רבא אמר רב נחמן, האי מאן דאוגר (השכיר) ליה ביתא לחבריה לעשר שנים, וכתב ליה שטרא

מי כתב למי (רש"י) _____ ומה הוא כתב (שם) _____

וכתב רש"י "ולא נכתב בשטר זמן", לאיזה זמן הכוונה _____

ואמר ליה המשכיר לשוכר, נקיטת חמש שנים (כבר חמש שנים הבית בידך)

לפי דבריו, כמה זמן נשאר לשוכר לגור שם _____ ומה טוען השוכר (שם) _____

הרי הוא, מהימן, מי נאמן (רש"י) _____ ומדוע (שם) _____

א"ל רב אחא מדפתי לרבינא להקשות על דברי רבא, אלא מעתה, אוזפיה (הלוח) מאה זוזי בשטרא, ואמר ליה הלוח

פרעתיך פלגא, וכי הכי נמי דמהימן, והרי הדין הוא שאינו נאמן

סכס, במשכיר ושוכר, מי נאמן _____ מדוע _____

במלוח ולוח, מי המוחזק _____ אי"כ מה היה צריך להיות הדין _____

סיכום קושית רב אחא מדפתי

מה המקרה	מי המוחזק	במה הוא מוחזק	הקושיא: האם הוא נאמן
דברי רבא אמר ר' נחמן האי מאן דאוגר ליה ביתא לחבריה לעשר שנים, ואמר ליה נקיטת חמש שנים	המשכיר	זקרקע	ק
קושית רב אחא מדפתי אלא מעתה מאה זוזי בשטרא ואמר ליה פרעתיך פלגא	הלוח	מלוח	לא

מתרצת הגמ', אמר ליה רבינא לרב אחא מדפתי, הכי השתא, שאין המקרים דומים, התם, היכן _____

שטר לגוביינא קאי, פרש _____

ולכן אם איתא דפרעיה חלק מהחוב, איבעי ליה למכתבא אגביה

מה היה צריך לכתוב על השטר _____

אי נמי, שהיה צריך למיכתב עליה תברא, פרש מה זה "תברא" (רש"י) _____

אבל הכא בשכירות, אמר ליה המשכיר לשוכר האי דכתיבי לך שטרא, כי היכי דלא תחזק עליה, ולכן לא היה צריך

לכתוב על השטר כמה שנים דר שם. באר "דלא תחזק עליה" (רש"י) _____

ולמה אין השטר עשוי (שם) _____

ולכן האם השוכר יכול לטען "איבעי ליה למכתבא אגביה" _____

ולכן כיון שהמשכיר מוחזק בקרקע, נאמן לומר כמה שנים כבר דר שם השוכר. אבל שטר חוב שהשטר עומד לגוביינא, ואם

הלוח שילם חלק מהחוב היה צריך לכתוב זאת, וכיון שלא כתב אין הוא נאמן לומר שפרע, אע"פ שהוא מחזק במעות.

סכס, לוח ששילם חלק מהחוב, מה עליו לעשות כדי שהמלוח לא יוכל לגבות שוב את כל החוב

א. _____ ב. _____

מה מוכח מזה שלא עשה כן _____

מדוע בשכירות נאמן המשכיר, ולא אמרינן שהיה צריך לכתוב בשטר כבר שנים כבר דר בבית _____

ביאור התירוץ

האם השטר נכתב לגוביינא	ולכן אם לא כתב בשטר ששילם חלק מהחוב/שדר חלק מהשנים האם יש בזה הוכחה שלא היה כן	וא"כ מי נאמן אם לא כתוב בשטר
במלוח ולוח	ק	המלוח
במשכיר ושוכר	לא	השוכר

בבא מציעא דף ק"ג ע"א

אמר רב נחמן, שאם שואל אדם כלי מחברו בטובו

מה הכוונה "בטובו" (רש"י) _____

הרי הכלי שאול לו **לעולם**, האם גם לאחר שהחזירו, יכול השואל לחזור וליטלו (שם) _____

אמר רב מרי ברה (בנה) **דבת שמואל, והוא** שהשואל יכול ליטול את הכלי לאחר שהחזירו למשאל

הוא דווקא **דקני מיניה** בקנין סודר (את ההתחייבות להשאילו לעולם), אבל אם עשה משיכה בלבד, משהחזיר לו את הכלי

אינו יכול לחזור ולטלו, **מדוע** (רש"י) _____

אמר רב מרי בריה דרב אשי, ומהדר ליה השואל לבעלים את **קתיה** (הבית יד), ר"ל, אם נשבר הכלי ואינו ראוי עוד

לשימוש, חייב השואל לחזיר את השברים למשאל (רש"י), ואין השואל יכול לתקן את הכלי ולהמשיך להשתמש בו (הגהות הגר"א)

מדוע (רש"י) _____

סכס, אדם ששאל מחבירו כלי "בטובו"

עד מתי הכלי שאול לו _____

האם הדין כן אם עשה רק קנין משיכה _____

מה עליו לעשות כדי שיוכל להשתמש בו לעולם _____

באיזה מקרה אינו יכול להמשיך ולהשתמש בה אע"פ דקני מיניה _____

אמר רבא, האי מאן דאמר ליה לחבריה, אושלן מרא למירפק ביה האי פרדיסא

באר: "אושלן מרא" _____ "למירפק ביה" _____ "האי פרדיסא" _____

הדין הוא, שהשואל **רפיק ביה** רק **ההוא פרדיסא**, ואינו רשאי לעדר בו פרדס אחר

ואם אמר לו, אושלן מרא למירפק ביה **פרדיסא**, האם הוא פירש איזה פרדס הוא רוצה לעדור (רש"י) _____

הדין הוא, **שרפיק ביה כל פרדיסא דבעי**, אפילו פרדס גדול מאוד, אבל אינו רשאי לעדר בו פרדס אחר

ואם אמר לו, אושלן מרא למירפק ביה **פרדיסי** (פרדסים, לשון רבים)

הדין הוא, **רפיק ואזיל כל פרדיסי דאית ליה**, רשאי לעדור פרדסים שלו, אבל לא של אחרים

איך היה אפשר לפרש "פרדיסי" בלא דברי רבא (רש"י) _____

ומהדר ליה קתיה, דהיינו, אם נשחת כל הברזל בעדירה, אע"פ שנשאר רק הקתיה, מחזירו ודין, ע"פ הרמב"ם ושו"ע

סכס, שאל מעדר מחבירו מה רשאי לעדר בו ומה אסור

אם שאל מרא למירפק ביה	פרש	מה מותר לעדור בו	ומה אסור
האי פרדיסא	פרדס ז'ה	אין פרדס	פרדס אחר
פרדיסא	פרדס	פרדס אחא אפילו הוא גדול מאוד	פרדס נולף
פרדיסי	פרדיסי' שלי	כל הפרדיסי' שלי	פרדיסי' של אדם אחר

בבא מציעא דף ק"ג ע"א

אמר רב פפא, האי מאן דאמר ליה לחבריה, אושלו האי גרגותא

פרש: "אושלו" (רש"י) _____ "גרגותא" (רש"י) _____

ולמה היא משמשת (שם) _____

ונפלה הבאר, מה רוצה השואל לעשות (רש"י) _____

הדין הוא, שלא בני לה, מדוע (שם) _____

ואם אמר לו, השאילני גרגותא, ולא אמר 'האי גרגותא', ונפלה

הדין הוא, שבני לה, ועד מתי היא שאולה לו (רש"י) _____

ואם אמר לו, השאילני בי גרגותא, פרש "בי גרגותא" (רש"י) _____

הדין הוא, שהשואל פָּרַי (חופר) ואזיל כמה גרגותי בארעיה, עד דמתרמי ליה (שימצא לו) באר מים חיים

באר מה יש לו רשות לעשות (רש"י) _____

וצריך השואל למיקני מיניה (מן המשאיל), פירוש, שצריך לעשות קנין על כל השדה (ריטב"א בדעת רש"י)

ומה הדין אם לא עשה קנין על כל השדה (רש"י) _____

סיכום דיני המשאיל "גרגותא"

מה הדין	פרש	אמר לו אושלו
אם נפלה אינו יכול לזכותה שזו ארשתא דה	השאילני באר זה	האי גרגותא
אם נפלה יכול לזכותה שזו ארשתא דה	השאילני באר	גרגותא
אם חפר ולא מצא מים יכול לחפור עד שימצא באר	השאילני מקום לחפור שם באר	בי גרגותא

בבא מציעא דף ק"ג ע"א

מתנ"י המשכיר בית לחבירו, ונפל הבית בתוך ימי השכירות, חייב המשכיר להעמיד לו (לשוכר) בית (לבנותו או יתן לו בית אחר), לכמה זמן הוא חייב להעמיד לו בית (רש"י)

אם היה הבית שנפל קטן, לא יעשנו המשכיר גדול, ואם היה הבית גדול, לא יעשנו קטן

מדוע השוכר יכול לעכב עליו מלעשות כן (רש"י)

וכן אם היה הבית של חדר **אחד** גדול, **לא יעשנו של שנים** (שני חדרים קטנים)

וכן אם היה הבית של **שנים**, **לא יעשנו אחד** גדול, אפילו הוא בגודל של השנים

לא יפחות מן החלונות שהיו בבית שנפל, **ולא יוסיף עליהם** חלונות

אלא מדעת שניהם, המשכיר והשוכר.

סיכום דיני המשנה

לא יעשנו	אם היה	
גדול	קטן	גודל הבית
קטן	גדול	
שנים	אחד	כמות החדרים
אחד	שנים	
קצת	הרבה	כמות החלונות
הרבה	קצת	

גמ' שנינו במשנתנו, "המשכיר בית לחבירו ונפל, חייב להעמיד לו בית"

שואלת הגמ', **היכי דמי**, באיזה לשון נעשתה השכירות, שמשום כך חייב להעמיד לו בית

אי מיירי דאמר ליה "בית זה אני משכיר לך", א"כ **כשנפל**, הרי **אזל ליה** (הלך ואבד הבית לשוכר), שהרי לא השכיר לו אלא

בית זה, ומזלו גרם, וא"כ מה צריך להיות הדין (רש"י)

ואי מיירי דאמר ליה "בית סתם", דהיינו שאמר לו "בית אני משכיר לך" ולא אמר לו "בית זה"

א"כ אם היה הבית של חדר **אחד**, **אמאי לא יעשנו של שנים**, וכן אם היה הבית **קטן**, **אמאי לא יעשנו גדול**

מדוע שיהיה מותר למשכיר לשנות את הבית ממה שהיה

מתרצת הגמ', **אמר ריש לקיש**, משנתנו מיירי כשלא השכיר בית מסוים, **ודאמר ליה "בית שאני משכיר לך, מדת ארכו**

כך וכך" וכן ציין את שאר פרטי הבית, ולכן אינו יכול לשנות את הבית ממה שהיה

מקשה הגמ', **אי הכי, מאי למימרא**, באר הקושיא

המשך בבא מציעא דף ק"ג ע"א

אלא כי אתא רבין מארץ ישראל לבבל, **אמר** בשם **ריש לקיש**, דמשנתנו מיירי **דאמר ליה** משכיר לשוכר, **"בית כזה אני משכיר לך"**, דהיינו שהראה לו בית, ואמר לו **"בית כזה אני משכיר לך"**

במקרה זה, מדוע הוא חייב להעמיד לו בית אחר _____
ומדוע אינו יכול לשנות ממה שהיה _____

מקשה הגמ', **ואכתי, מאי למימרא**, שגם במקרה זה פשוט שאינו יכול לשנות ממה שהיה

מתרצת הגמ', **לא צריכא, דקאי** הבית שהראה לו **אגודא דנהרא** (על שפת הנהר)

מהו דתימא, מאי הכוונה **"כזה"**, רק **דקאי אגודא דנהרא**, אבל לא על שאר פרטי הבית

מדוע הייתי חושב כך (רש"י) _____

קמ"ל, מי משמיע לנו _____

ומה הוא משמיע לנו (רש"י) _____

סיכום באיזה אופן מיירי משנתנו (שהמשכיר בית לחבירו ונפל, חייב להעמיד לו בית אחר, ואינו יכול לשנות ממה שהיה):

מה אמר המשכיר _____

והיכן עמד הבית _____

ומה החידוש בזה _____

ומדוע א"א להעמיד משנתנו:

שאמר לו בית זה אני משכיר לך _____

שאמר לו בית סתם אני משכיר לך _____

שאמר לו בית שאני משכיר לך מדת ארכו כך וכך _____

שאמר לו בית כזה אני משכיר לך, ואינו עומד במקום חשוב _____

סיכום הדינים של "המשכיר בית לחבירו ונפל"

אמר לו המשכיר	האם חייב להעמיד לו בית אחר	ומדוע	האם יכול לשנות ממה שהיה	ומדוע	האם זה המקרה דמשנתנו
בית זה אני משכיר לך	לא	מטא לרמ שהרי לא השכיר לו בית אלא דתרה	****	****	לא
בית סתם אני משכיר לך	כן	שהרי התחייב להשכיר לו בית	כן	שלא אמר לו איזה בית הוא משכיר לו	לא
בית שאני משכיר לך מדת ארכו כך וכך	כן	שהרי התחייב להשכיר לו בית	לא	שהתחייב להשכיר לו בית במידות אלו	לא
בית כזה אני משכיר לך	כן	שהרי התחייב להשכיר לו בית	לא	שאמר לו בית כזה	לא
	כן	שהוא התחייב להשכיר לו בית	לא	שאמר לו בית כזה	כן

”הדרן עזר”

אחר השלמת הפרק יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

הדרן עזר פרק השואל והדרן עזר	נחזור עליך פרק השואל ותחזורי עלינו
דעתנו עזר פרק השואל ודעתך עזר	דעתנו עליך פרק השואל ודעתך עלינו
לא נתנשי מינה פרק השואל ולא תתנשי מינו	לא נשכח ממך פרק השואל ולא תשכחי מאתנו
לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי. יאמר ג' פעמים	לא בעולם הזה ולא בעולם הבא

יהי רצון מלפניך, ה' אלקינו ואלקי אבותינו
שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.
חנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רפרם בר
פפא, רביש בר פפא, סורחב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא.
הערב נא, ה' אלקינו, את דברי תורתך בפנינו, ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אנחנו
וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל, יודעי שמך ולומדי תורתך.
מאויבי תחכמני מצותיך, כי לעולם היא לי. יהי לבי תמים בחקיך, למען לא אבוש. לעולם
לא אשפח פקודיך, כי בם חייתני. ברוך אתה ה', למדני חקיך. אמן, אמן, סלה ועד.

מודים אנחנו לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו
ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות:
שאנו משפיעים והם משפיעים, אנו משפיעים לדברי תורה, והם משפיעים לדברים בטלים.
אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלין שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר.
אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת,
שנאמר, "ואתה אלקים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם,
ואני אבטח בך".

יהי רצון מלפניך ה' אלקי, כשם שעזרתני לסים פרק השואל,
כן תעזרני להתחיל (פרקים) מסכתות וספרים אחרים ולסייםם,
ללמד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה,
וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים,
יעמוד לי ולזרעי, שלא ימוש התורה מפני, ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם.

ותתקיים בי:

”בהתהלךך תנחה אתך, בשכבך תשמר עליך, והקיצות היא תשיחך.”
”כי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לך שנות חיים.” ”אך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד.”
ה', עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום: